

Matti Kesti

**SUOMESSA YLEISESTI VEROVELVOLLISEN YKSILÖURHEILIJAN URHEILU-
TOIMINNAN TULOVEROTUS**

SUOMESSA YLEISESTI VEROVELVOLLISEN YKSILÖURHEILIJAN URHEILU- TOIMINNAN TULOVEROTUS

Matti Kesti
Opinnäytetyö
Kevät 2015
Liiketalouden koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma, Liiketoimintaosaamisen suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Matti Kesti

Opinnäytetyön nimi: Suomessa yleisesti verovelvollisen yksilöurheilijan urheilutoiminnan tulovero-
tus

Työn ohjaaja: Leena Yrttiaho

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: Kevät 2015

Sivumäärä: 93

KHO:n hyväksyvä päätös 2010:103 golfari Mikko Ilosen urheilutoiminnan yhtiöittämisestä vuonna 2010 poikkesi verottajan yleisestä kannasta, jonka mukaan urheilemista pidetään urheilijan henkilökohtaisena toimintana ja siitä saatuja tuloja henkilökohtaisina tuloina. KHO:n asemasta ylimpänä oikeusasteena johtuen KHO:n päätöksellä voi olla vaikutusta yksilöurheilijoiden verotukseen laajasti. Viimeisin laaja teos urheilun verotuksesta Suomessa ilmestyi vuonna 1995, jonka jälkeen Suomen vero- ja vakuutuslainsäädännössä on tapahtunut huomattavia muutoksia. Myös urheilun kaupallistuminen on kiihtynyt.

Opinnäytetyössä urheilijan verokohtelua selvitetään urheilijan näkökulmasta. Työssä selvitetään yksilöurheilijan urheilutoiminnan tulojen nykyinen verotuskäytäntö, edellytykset yksilöurheilijan urheilutoiminnan verotuksessa hyväksyttävälle yhtiöittämiselle sekä urheilutoiminnan yhtiömuotoisen harjoittamisen mahdolliset edut yksilöurheilijalle. Opinnäytetyö on vero-oikeudellinen tutkimus, jossa tutkimusmenetelmänä on lainoppi. Tutkimusaineisto koostuu pääasiassa lainsäädännöstä, viranomais määräyksistä, oikeuskäytännöstä ja oikeuskirjallisuudesta. Yksilöurheilijan verotus noudattaa pääosin yleisiä verosäännöksiä, minkä johdosta urheilijan tulot ovat laajasti veronalaisia. Luonnollisen henkilönä urheilevan urheilijan urheilemisesta saamat tulot verotetaan ansiotuloina. Perinteisen näkemyksen mukaan urheilija ei voi olla yksityinen elinkeinonharjoittaja urheilemisen perusteella, eikä hän voi yhtiöittää urheilutoimintaansa. Urheilemisestä saatuun tuloon on verolainsäädännössä liitetty kaksi käsitettä: urheilijan palkkio, johon tulon tosiasiallisen luonteen arviointi näytettäisiin perustettavan, ja urheilutulo, jolla näytettäisiin arvioitavan ainoastaan tulon rahastoitavuutta. Saadakse urheilijan palkkioita on henkilöä pidettävä verotuksessa urheilijana ja hänen harjoittamaansa lajia urheiluna. Yksilöurheilijan verotuksessa erityishuomioita liittyy mm. palkintoihin, luontoisetuihin, ulkomaantuloihin, apurahoihin ja stipendeihin, lahjoihin, sponsorituloihin, vähennyksiin sekä kulukorvauksiin. Urheilutulon jaksotuksesta on tuloverolaisissa erilliset säännökset. Osakeyhtiön, johon urheilijan urheilutoiminta on yhtiötetty, mahdollinen sivuuttaminen perustuu VML:n yleiseen veronkiertolausekkeeseen. Verotuksessa hyväksyttävän osakeyhtiön elinkeinotoiminnan on oltava liiketoimintaa. KHO:n päätöksestä selviää, että urheilutoimintaa harjoittavan yhtiön liiketoiminnan harjoittamista arvioidaan yleisillä liiketoiminnan tunnusmerkeillä. Yhtiöittäminen mahdollistaa urheilijalle varojen paremman vallinnan ja YEL-vakuutuksen. Se yhtenäistää kotimaisten ja ulkomaisten pelipalkkioiden käsittelyä ja pienentää verorasitusta. Osakeyhtiössä urheilija myös välttyy ongelmalliselta tulon luonteen arvioinnilta.

Asiasanat: tuloverotus, urheilu, urheiluoikeus, vero-oikeus, verosuunnittelu, verotus, yhtiöittäminen

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Economics, Option of Business Competence

Author: Matti Kesti

Title of thesis: Income Taxation of Individual Athlete Generally Liable to Tax in Finland

Supervisor: Leena Yrttiaho

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2015 Number of pages: 93

The Supreme Administrative Court's decision 2010:103, in which incorporation of golfer Mikko Ilonens sporting activity was allowed in 2010, deviated from the tax authorities' general view according which sport was considered a personal activity and the incomes generated from it were considered personal incomes. Due to the SAC's position as the highest court instance, the SAC's decision may have a wide impact on the taxation of individual athletes. The latest comprehensive book about the taxation of sport in Finland was published in 1995. After that there have been significant amendments in the Finnish tax and pension legislation. Sport has become increasingly more commercial as well.

In this thesis the taxation of the athlete is explained from the athlete's point of view. In the thesis, the current tax treatment of the individual athlete's income is explained, the preconditions for incorporation of the individual athlete's sporting activity so that the incorporation is accepted in taxation are studied, and the possible advantages of incorporation to the individual athlete are discussed. The thesis is a legal research. The research material mainly consists of legislation, secondary legislation, case law and legal literature. The taxation of the individual athlete mostly follows the general regulations. Therefore, the athlete's incomes are broadly subjects to tax. Doing sport as a natural person, the athlete's incomes from sport are taxed as earned income. According to the traditional view, an athlete cannot be regarded as an own-account worker, nor can he incorporate his sporting activity. Two concepts in the tax legislation are connected with the income received from sport: Athlete's fee seems to be the basis for defining the true nature of income. Sports income seems to be limited to assessing the fundability of the athlete's fee. In order to receive athlete's fees, the person must be regarded as an athlete in taxation and his activity must be regarded as sport. Special observations in the individual athlete's taxation are related to, among others, prizes, fringe benefits, foreign incomes, scholarships, sponsorship revenues, deductions and expense compensations. The Income Tax Act (1535/1992) includes separate regulations for the funding of sport income. The possible dismissal of the company, in which the athlete's sporting activity is incorporated, is based on the general tax avoidance provision in the Tax Assessment Procedure Act (1558/1995). The limited liability company practising trade activity has to practise business activity in order to be accepted in taxation. According to the SAC's decision, whether a company practising sporting activity is practising business is evaluated in accordance with the general characteristics of business. Incorporation makes possible for the athlete to administer his assets better and get the YEL pension insurance. Incorporation harmonises the processing of the domestic and foreign income and decreases the tax burden. In the limited liability company the athlete avoids the problematic assessment of the income's nature.

Keywords: income taxation, sport, sports law, tax law, tax planning, taxation, incorporation

SISÄLLYS

LYHENTEET.....	7
1 JOHDANTO.....	8
2 SUOMESSA YLEISESTI VEROVELVOLLINEN YKSILÖURHEILIJAJ.....	10
2.1 Urheilijan verovelvollisuus.....	10
2.2 Urheilijan tulojen veronalaisuus.....	14
2.2.1 Tulolähteet.....	14
2.2.2 Veronalainen tulo ja tulolajit.....	15
2.3 Urheilijan tulojen verotus yleisesti.....	17
2.3.1 Urheilutulon käsite.....	17
2.3.2 Palkka, työkorvaus, urheilijan palkkio ja luontoisedut.....	18
2.4 Urheilemisestä saadut tulot ja muut tulot.....	24
2.5 Urheilijan tulojen verotuksen tapauksia ja erityistapauksia.....	28
2.5.1 Urheilukilpailuiden palkinnot.....	28
2.5.2 Ulkomailta saadut tulot.....	31
2.5.3 Tunnustuspalkinto.....	36
2.5.4 Valmennus- ja harjoitteluapuraha.....	37
2.5.5 Muu apuraha ja stipendi.....	38
2.5.6 Lahjat.....	39
2.5.7 Sponsoritulot.....	40
2.6 Vähennykset urheilijan tuloista ja korvaukset menoista.....	41
2.6.1 Luonnolliset vähennykset ansiotuloista.....	42
2.6.2 Valtion- ja kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset puhtaasta ansiotulosta.....	45
2.6.3 Kulukorvaukset.....	46
2.7 Urheilutulon rahastointi.....	47
2.7.1 Valmennusrahasto.....	49
2.7.2 Urheilijarahasto.....	50
2.7.3 Rahastoitujen urheilutulojen verotuksesta.....	51
3 URHEILUTOIMINNAN YHTIÖITTÄMINEN.....	53
3.1 Elinkeinotoiminta, ammattitoiminta ja liiketoiminta sekä niiden tunnusmerkit.....	53
3.2 Verosuunnittelu, veron kiertäminen ja osakeyhtiön sivuuttaminen verotuksessa.....	57

3.2.1	Verosuunnittelun ja veron kiertämisen välinen rajanveto	57
3.2.2	Osakeyhtiön sivuuttaminen	59
3.3	Urheilutoiminnan yhtiöittämisen edellytykset	60
3.4	Urheilutoiminnan yhtiöittämisen hyödyt	63
4	URHEILUTOIMINNAN TULOVERORASITUKSEN VERTAILU ERI TOIMINTAMALLEISSA.....	66
4.1	Laskelman lähtötiedot ja oletukset	66
4.2	Yksilöurheilijan verotus luonnollisena henkilönä ilman rahastointia.....	68
4.3	Yksilöurheilijan verotus luonnollisena henkilönä rahastoinnin kanssa	70
4.4	Yksilöurheilijan verotus osakeyhtiömuotoisessa toiminnassa.....	73
4.5	Yhteenveto eri toimintamalleissa urheilijalle säästöön jäävistä varoista	80
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	82
6	POHDINTA	86
	LÄHTEET	88

LYHENTEET

EPL 418/1959	Ennakkoperintälaki (418/1959)
EPL	Ennakkoperintälaki (1118/1996)
EVL	Laki elinkeinotulon verottamisesta (360/1968)
HE	Hallituksen esitys
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KirkollisVerL	Laki evankelis-luterilaisten seurakuntien jäsenten velvollisuudesta suorittaa veroa seurakunnalle (1013/2012)
KVL	Keskusverolautakunta
LähdeVL	Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta (627/1978)
MenetelmäL	Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta (1552/1995)
OECD	Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (Organisation for Economic Cooperation and Development)
OYL	Osakeyhtiölaki (624/2006)
PerVL	Perintö- ja lahjaverolaki (378/1940)
SopS	Sopimussarja
SVL	Sairausvakuutuslain (1224/2004)
TapVL	Tapaturmavakuutuslaki (608/1948)
TyEL	Työntekijän eläkelaki (395/2006)
TSL	Työsopimuslaki (55/2001)
TVL	Tuloverolaki (1535/1992)
UEL	Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta (276/2009)
VML	Laki verotusmenettelystä (1558/1995)
YEL	Yrittäjän eläkelaki (1272/2006)
YleVerL	Laki yleisradioverosta (484/2012)

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on Suomessa yleisesti verovelvollisen yksilöurheilijan urheilutoiminnan tuloverotus. Urheilemista on perinteisesti pidetty verotuskäytännössä urheilijan henkilökohtaisena toimintana, josta saadut tulot ovat urheilijan henkilökohtaista tuloa. Urheilutoiminnan yhtiöittämistä ja urheilijan palkkioiden ohjaamista yhtiöön ei ole hyväksytty verotuksessa. Urheilijaa ei ole myöskään pidetty yksityisenä elinkeinonharjoittajana urheilemisen perusteella, vaan urheilijan palkkiot on verotettu urheilijan ansiotuloina.

2010 korkein hallinto-oikeus päätti kuitenkin hyväksyä golfari Mikko Iloselle urheilutoiminnan yhtiöittämisen ja urheilemisesta saatujen tulojen ohjaamisen perustettavaan osakeyhtiöön. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun korkein hallinto-oikeus hyväksyi urheilutoiminnan yhtiöittämisen. Korkeimman hallinto-oikeuden asemasta verotusasioiden ylimpänä oikeusasteena johtuen Ilosen tapauksesta annetulla päätöksellä voi olla vaikutusta yksilöurheilijoiden verokohteluun laajasti.

Urheilun verotuksesta Suomessa on 1980-luvulla kirjoittanut Esko Linnakangas teoksessaan Urheilu ja verotus. Antti Eskelinen on käsitellyt aihepiiriä 1995 ilmestyneessä kirjassaan Urheilu ja verot, joka on viimeisin urheilun verotuksesta Suomessa julkaistu laaja teos. Linnakankaan ja Eskelisen kirjojen ilmestymisten jälkeen urheilun kaupallistumiskehitys on jatkunut voimakkaana. Myös Suomen vero- ja eläkelainsäädännössä on tapahtunut huomattavia muutoksia Eskelisen kirjan ilmestymisen jälkeen. Esimerkiksi tuloverolakiin on lisätty säännökset urheilutulon jaksoittamisesta. Urheilun kaupallistumiskehitys, lainsäädännön muutokset ja korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätös tekevät urheilijan verokohtelusta ajankohtaisen, hyödyllisen ja mielenkiintoisen tutkimuskohteen.

Urheilijan verokohtelua selvitetään opinnäytetyössä urheilijan näkökulmasta. Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten yksilöurheilijan urheilutoiminnan tuloja verotetaan?
2. Mitkä ovat edellytykset yksilöurheilijan urheilutoiminnan verotuksessa hyväksyttävälle yhtiöittämiselle?
3. Mitä etuja urheilutoiminnan harjoittaminen yhtiömuodossa mahdollisesti tarjoaa yksilöurheilijalle?

Opinnäytetyö on vero-oikeudellinen tutkimus, jossa tutkimusmenetelmänä hyödynnetään lainoppia. Tutkimusaineisto koostuu pääosin lainsäädännöstä, verotuskäytännöstä, oikeuskäytännöstä ja oikeuskirjallisuudesta.

Kappaleessa 2 Suomessa yleisesti verovelvollinen urheilija on määritelty tutkimuksen objektit – urheilijan verovelvollisuus, tulon veronalaisuus, urheilijana pidettävä henkilö ja urheiluna pidettävä toiminta –, selvitetty urheilijan tuloverotusta laaja-alaisesti sekä käsitelty urheilutulon jaksottamista. Kolmas kappale käsittelee urheilutoiminnan yhtiöittämistä. Ensiksi yhtiöittämistä on käsitelty ammattitoiminnan ja liiketoiminnan näkökulmasta, minkä jälkeen on arvioitu yhtiöittämisen hyväksyttävyyttä verosuunnittelun ja veron kiertämisen käsitteiden avulla. Kolmanneksi on käsitelty veron kiertämistilanteeseen liittyvää osakeyhtiön verotuksellisen sivuuttamisen riskiä. Tämän jälkeen käsitellään urheilutoiminnan yhtiöittämisen edellytyksiä korkeimman hallinto-oikeuden Mikko Ilosen tapauksesta antamaan päätökseen pohjautuen. Lopuksi on vielä pohdittu yhtiöittämisen mahdollisia hyötyjä. Yhtiöittämiseen liittyen neljännessä kappaleessa on analysoitu urheilijan tuloverotusta eri toimintamuodoissa laskelman avulla.

2 SUOMESSA YLEISESTI VEROVELVOLLINEN YKSILÖURHEILIJAJA

2.1 Urheilijan verovelvollisuus

Tutkimuksen kohteena on yleisesti verovelvollisten yksilöurheilijoiden urheilutoiminnan verotus, minkä vuoksi on selvitettävä, ketkä ovat yleisesti verovelvollisia. Verovelvollisuus tuloverotuksessa on määritelty tuloverolaissa (1535/1992). Verovelvollisuudella tarkoitetaan velvollisuutta suorittaa veroa tulon perusteella, ja se on joko yleistä tai rajoitettua (ks. TVL 9.1 §). Verovelvollisuuden laji määrittää verovelvollisuuden laajuuden ja vaikuttaa sovellettavaan verotusmenettelyyn. Verotusmenettelystä annetussa laissa (Verotusmenettelylaki 1558/1995) säädetään yleisesti verovelvollisen verotusmenettelystä. Säädökset rajoitetusti verovelvollisen verotusmenettelystä ovat pääasiassa rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetussa laissa (Lähdeverolaki 627/1978).

Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus

Yleisesti verovelvollinen on verovuonna Suomessa asunut henkilö, kotimainen yhteisö, yhteisetuus ja kuolinpesä, ja tämä on velvollinen suorittamaan veroa Suomesta ja ulkomailta saamistaan tuloista eli maailmanlaajuisista tuloistaan. Rajoitetusti verovelvollinen on henkilö, joka ei ole verovuonna asunut Suomessa, ja ulkomainen yhteisö, ja nämä ovat velvollisia suorittamaan veroa ainoastaan Suomesta saamistaan tulosta. (TVL 9.1 §.) Yleinen verovelvollisuus perustuu täten asuinvaltioperiaatteeseen ja rajoitettu verovelvollisuus lähdevaltioperiaatteeseen. Lähdevaltioperiaate tarkoittaa, että tuloa tai varallisuutta verotetaan tulon syntyvaltiossa tai varallisuuden sijaintivaltiossa (Niskakangas 2015, Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus). Henkilön kansallisuus ei siis määrittele verovelvollisuutta, minkä vuoksi sekä suomalainen että ulkomaalainen urheilija voivat olla Suomessa yleisesti verovelvollisia.

Kaksinkertainen verotus

Kaksinkertainen verotus on iso ongelma kansainvälisessä vero-oikeudessa. Kaksinkertaista verotusta aiheutuu yleisimmin siksi, että verovelvollista verotetaan asuinvaltiossaan kaikesta tulostaan ja varallisuudestaan sekä toisessa valtiossa lähdevaltioperiaatteen nojalla samasta tulosta ja varallisuudesta. (Niskakangas 2015, Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus.) Kansainvälisten lajien yksilöurheilijat kilpailevat pääasiassa ulkomailta järjestettävissä kilpailuissa, joista he voivat voit-

taa palkintoja tai saada osallistumispalkkioita, joista urheilijat ovat Suomessa lähtökohtaisesti verovelvollisia asuinvaltioperiaatteen nojalla. Kaksinkertaista verotusta pyritään ehkäisemään valtioiden välisillä verosopimuksilla, kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetulla lailla (Menetelmälaki 1552/1995) sekä muulla Suomen sisäisellä lainsäädännöllä (Verohallinto 2014a, viitattu 17.5.2015). Verosopimuksissa sovitaan ehdoista, joilla lähde- tai asuinvaltio luopuu verotusoikeudestaan tuloon (Niskakangas 2015, Tulot ulkomailta). Kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistoa on käsitelty tarkemmin kappaleessa 2.5.2 Ulkomailta saadut tulot.

Kotimainen ja ulkomainen yhteisö

Siviilioikeudessa käytettävä yhteisön käsite eroaa vero-oikeuden yhteisön käsitteestä. Vero-oikeudelliselta kannalta yhteisö on määritelty TVL 3 §:ssa, jonka mukaan yhteisö on:

- valtio tai laitos
- kunta tai kuntayhtymä
- seurakunta ja muu uskonnollinen yhdyskunta
- osakeyhtiö, osuuskunta, säästöpankki, sijoitusrahasto, yliopisto, keskinäinen vakuutusyhtiö, lainajvästö, aatteellinen tai taloudellinen yhdistys, säätiö ja laitos
- ulkomainen kuolinpesä ja
- edellä mainituissa kohdissa tarkoitettuihin yhteisöihin verrattava muu oikeushenkilö tai erityiseen tarkoitukseen varattu varallisuuskokonaisuus.

Verolainsäädäntö ei erikseen määrittele kotimaisena ja ulkomaisena pidettävää yhteisöä. Verotuskäytännössä yhteisöä pidetään kotimaisena, mikäli se on rekisteröity Suomessa tai perustettu Suomen lainsäädännön mukaan, ja ulkomaisena, mikäli se on rekisteröity ulkomaille. (Verohallinto 2014a, viitattu 17.5.2015). Ulkomaiselle yhteisölle voi kuitenkin muodostua Suomeen kiinteä liiketoimintapaikka elinkeinonharjoittamista varten, jolloin tällainen yhteisö on verovelvollinen kaikesta kiinteään toimipaikkaan kuuluvasta tulosta (TVL 9.3 §).

Elinkeinoyhtymä ei ole itsenäinen verovelvollinen vaan ainoastaan laskentasubjekti, ja sille vahvistettu tulos jaetaan aikaisempien verovuosien tappioiden vähentämisen jälkeen verotettavaksi elinkeinoyhtymän osakkaiden tulona niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän tuloon (TVL 16.1 §). Elinkeinoyhtymän tuloa verotetaan siis sen osakkaan tulona, jonka verovelvollisuuden laji ratkaisee tulon verotuskohtelun. Tuloverolain 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa elinkeinoyhtymiksi on määritelty laivanisännistöyhtiö, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö ja sellainen kahden tai

useamman henkilön elinkeinotoiminnan harjoittamiseen perustama muu kuin yhteisönä pidettävä yhteenliittymä, joka on tarkoitettu toimimaan osakkaiden yhteiseen lukuun. Yksilöurheilijan urheilutoiminnan ympärille voi olla nykyisin muodostunut yritystä muistuttava organisaatio. Aiemmin urheilijat harjoittivat yritysmuodossa ainoastaan oheisliiketoimintaa, mutteivät varsinaista urheilutoimintaa. 2010 korkein hallinto-oikeus linjasi golfari Mikko Ilosen tapauksessa, että myös urheilutoimintaa voidaan harjoittaa osakeyhtiömuodossa tietyin edellytyksin (KHO 2010:103).

Suomessa asuminen

Jos henkilö ei ole asunut koko vuotta Suomessa, häntä verotetaan Suomessa asumaltaan ajalta yleisesti verovelvollisena ja ulkomailla asumaltaan ajaltaan rajoitetusti verovelvollisena (TVL 9.4 §). Tuloverolain mukaan henkilöä, jolla on Suomessa varsinainen asunto ja koti tai joka oleskelee Suomessa jatkuvasti yli kuuden kuukauden ajan, pidetään Suomessa asuvana. Suomessa oleskelua pidetään jatkuvana tilapäisestä poissaolosta huolimatta. Yli kuuden kuukauden aikaa Suomessa jatkuvasti oleskelematonkin Suomen kansalainen katsotaan kuitenkin Suomessa asuvaksi siihen asti, kunnes maastalähtövuoden päättymisestä on kulunut kolme vuotta. Suomen kansalaisen ei kuitenkaan katsota asuvan Suomessa, mikäli hän näyttää, ettei hänellä ole ollut verovuonna olennaista sidettä Suomeen. (TVL 11.1 §.)

Tuloverolain 11 §:n, jossa Suomessa asuminen on määritelty, sisältää useita tulkinnanvaraisia ilmaisuja, joiden sisältöä ei ole määritelty tarkemmin tuloverolaissa. Tällaisia ovat varsinainen asunto ja koti, yli kuuden kuukauden jatkuva oleskelu Suomessa, tilapäinen poissaolo ja olennaiset siteet. Edellä mainittujen käsitteiden pohjalta arvioidaan myös urheilijoiden verovelvollisuuden lajia.

Varsinainen asunto tai koti

Veroviranomaiset voivat hyödyntää väestötietojärjestelmää ihmisten maiden välillä tapahtuvan liikkumisen seuraamiseen (Niskakangas, 2015, Väestötietojärjestelmä). Tavallisesti Suomessa väestötietojärjestelmään merkityn henkilön varsinainen koti ja asunto on Suomessa. Myös henkilöllä, jota ei ole merkitty väestötietojärjestelmään Suomessa, voi kuitenkin olla laissa tarkoitettulla tavalla varsinainen koti ja asunto Suomessa (Verohallinto 2014a, viitattu 17.5.2015). Väestötietojärjestelmää ei siis ole oikeudellisesti sidottu yleiseen verovelvollisuuteen, vaan tosiasiallinen tilanne määrittelee verotuksessa Suomessa asumisen (Niskakangas, 2015, Väestötietojärjestelmä). Tavallisesti henkilön varsinainen koti ja asunto on hänen verrattain pitkäaikainen asuinsijansa (sama, Pitkäaikainen asuinsija).

Yli kuuden kuukauden jatkuva oleskelu Suomessa ja tilapäinen poissaolo

Yli kuuden kuukauden jatkuvan Suomessa oleskelun ei tarvitse ajoittua yhden kalenterivuoden ajalle (Verohallinto 2014a, viitattu 17.5.2015). Yli kuusi kuukautta Suomessa oleskelevan henkilön yleinen verovelvollisuus alkaa maahantulopäivästä päättyy ulkomaalaisen henkilön kyseessä ollessa maastalähtöpäivään, jos poissaoloa ei pidetä tilapäisenä (Niskakangas 2015, Ei verovuosisikohtaisuutta). Niskakankaan mukaan Suomen oikeuskäytännöstä ei selvästi ilmene, kuinka pitkä poissaolon tulee olla, ettei sitä pidetä vain tilapäisenä. Hänen mukaansa verotuskäytännössä yhtenä nyrkkisääntönä on ollut, että vähintään kaksi kuukautta kestävä poissaolo katkaisee yhtäjaksoisen Suomessa oleskelun. (Niskakangas 2015, Tilapäinen poissaolo). Poissaolon tilapäisyys arvioidaan tapauskohtaisesti (Verohallinto 2014a, viitattu 17.5.2015).

Kolmen vuoden sääntö ja olennaiset siteet

Suomen kansalaisen muuttaessa ulkomaille hänen katsotaan asuvan Suomessa ja olevan täällä yleisesti verovelvollinen maastalähtövuonna ja kolmena vuonna sen jälkeen, mikäli olennaiset siteet Suomeen säilyvät. Olennaisten siteiden katketessa yleinen verovelvollisuus kuitenkin lakkaa jo aiemmin. Henkilön on tässä tapauksessa kuitenkin itse vaadittava rajoitetun verovelvollisen asemaa ja osoitettava olennaisten siteiden katkeaminen (Niskakangas 2015, Näyttövelvollisuus). Olennaisten siteiden olemassaolo arvioidaan verovuosisikohtaisesti (Niskakangas 2015, Olennaisten siteiden katkeaminen). Kolmen vuoden sääntöä sovellettaessa henkilön verovelvollisuuden laji ei voi muuttua kesken verovuoden vaan vasta seuraavan verovuoden alusta.

Kolmen vuoden ajanjakson täyttymisen jälkeen tai olennaisten siteiden katkettua Suomen kansalaisesta tulee Suomessa yleisesti verovelvollinen uudelleen, vain jos hänen asuntonsa ja kotinsa palaa Suomeen tai hän oleskelee Suomessa yli kuusi kuukautta jatkuvasti (Verohallinto 2014a, viitattu 17.5.2015; Niskakangas, 2015 Muutos kolmen vuoden jälkeen). Myöhemmin ilmaantuvat olennaiset siteet eivät tee hänestä uudelleen yleisesti verovelvollista (Verohallinto 2014a, viitattu 17.5.2015). Ulkomailla asuvaan ja ei-yleisesti verovelvolliseen Suomen kansalaiseen ei sovelleta enää kolmen vuoden sääntöä, kun hän palaa tilapäiseltä yli kuuden kuukauden oleskelultaan Suomessa takaisin ulkomaille, edellyttäen että hänen varsinainen kotinsa ja asuntonsa on koko ajan sijainnut ulkomailla. Yli kuuden kuukauden oleskelu aiheuttaa hänelle kuitenkin yleisen verovelvollisuuden Suomeen oleskeluajalta (Niskakangas 2015, Yli 6 kk Suomessa).

Olennaisten siteiden käsitteen sisältö on muodostunut hallituksen esityksen tulo- ja varallisuusverolain (HE 40/1974) ja oikeuskäytännön pohjalta (Verohallinto 2014a, viitattu 17.5.2015; Niskakangas 2015, Olennaiset siteet). Verovelvollisen henkilökohtaisten olosuhteiden kokonaisarviointi on perusta olennaisten siteiden olemassaolosta tehtävälle ratkaisulle. Pääsääntönä on, että Suomen kansalaisen siteet Suomeen ovat olennaiset, mikäli toiseen maahan ei ole asetettu pysyvästi. Olennaiset siteet Suomeen on henkilöllä, joka oleskelee ulkomailla pelkästään opiskelun vuoksi tai terveydellisistä syistä, joka harjoittaa elinkeinoa tai työskentelee Suomessa, jonka perhe asuu Suomessa, jolla on omaan käyttöön varattu tai tyhjilleen jäänyt perheen vakituinen asunto Suomessa tai joka kuuluu Suomen sosiaaliturvaan. Myös henkilöllä, jonka varallisuuden hoitaminen Suomessa vaatii huomattavaa työpanosta, lienee olennaiset siteet Suomeen. (Verohallinto 2014a, viitattu 17.5.2015.)

Suomesta saatu tulo

Tuloverolain verovelvollisuutta koskevan osan 10 §:ssä on vielä määritelty Suomesta saatua tuloa. Urheilijan kannalta kiinnostava on TVL 10 §:n kaksitoistakohtaisessa esimerkkilistauksessa kohdassa 4 b) mainittu tulo, joka on saatu taiteilijan tai urheilijan Suomessa tai suomalaisessa aluksessa harjoittamasta henkilökohtaisesta toiminnasta. Yleisesti verovelvolliselle urheilijalle, joka on verovelvollinen Suomessa kaikesta tulostaan, edellä mainitulla tulotyyppilistauksella ei tästä syystä ole merkitystä. Tulotyyppilistausta hyödynnetään rajoitetusti verovelvollisen Suomesta saadun tulon määrittämiseen (Niskakangas 2015, Suomesta saatu tulo).

2.2 Urheilijan tulojen veronalaisuus

2.2.1 Tulolähteet

Suomessa tulolähteet on jaettu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, maatalouden tulolähteeseen ja henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Tulolähdejako juontaa juurensa Suomen pääverolakien – elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (Elinkeinoverolaki 360/1968), maatilatalouden tuloverolain (543/1967) ja tuloverolain – soveltamisaloista. Henkilökohtaista tulolähdettä kutsutaan myös muun toiminnan tulolähteeksi sekä TVL-tulolähteeksi. Verovelvollisen niin sanottu puhdas tulo määritetään tulolähteittäin, ja se, mistä tulolähteestä verovelvollinen on saanut tulonsa, määrää puhtaan tulon laskennassa sovellettavat lait (Niskakangas 2015, Puhdas tulo). Puhdas tulo

saadaan vähentämällä veronalaisista tuloista niiden hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot eli niin sanotut luonnolliset vähennykset (sama).

Kaikki muut kuin elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulolähteeseen kuuluvat tulot kuuluvat henkilökohtaiseen tulolähteeseen (Niskakangas 2015, Puhdas tulo). Elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittamattoman luonnollisen henkilön saamat tulot kuuluvat näin henkilökohtaiseen tulolähteeseen, jonka puhdas tulo määritetään tuloverolain perusteella. Luonnollisena henkilönä urheilevan urheilijan urheilutoimintaa ei ole yleensä pidetty elinkeinotoimintana eli liike- tai ammattitoimintana vaan henkilökohtaisena toimintana (Eskelinen 1995, 173–174). Näin urheilijaa verotetaan urheilutoimintansa osalta tuloverolain mukaan, ja hänen urheilemisesta saamansa tulot kuuluvat henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Mikäli urheilijan tulkittaisiin harjoittavan urheilutoimintansa elinkeinotoimintana, sovellettaisiin siitä saadun tulon laskemisessa elinkeinoverolain määräyksiä.

2.2.2 Veronalainen tulo ja tulolajit

Henkilökohtaisten tulojen ja sen seurauksena myös luonnollisena henkilönä urheilevan urheilijan urheilutoiminnan tulojen veronalaisuudesta on siis säädetty tuloverolaissa. Pääsäännön mukaan veronalaista tuloa ovat verovelvollisen rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot (TVL 29.1 §). Pääsäännön poikkeuksista on säädetty tuloverolaissa myöhempanä. Tuloistaan verovelvollinen saa vähentää luonnolliset vähennykset eli tulojen hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot. (sama.) Luonnolliset vähennykset vähennetään tulolajikohtaisesti: pääomatulosta sen hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot ja ansiotulosta sen hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot (TVL 30.2–3 §).

Suomessa on vuodesta 1993 lähtien ollut käytössä niin sanottu eriytetty tuloverojärjestelmä, jossa luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tulot jaetaan kahteen tulolajiin, ansiotuloon ja pääomatuloon (TVL 29.2 §). Ansiotulostaan verovelvollinen suorittaa veroa valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle. Pääomatulosta veroa suoritetaan valtiolle. (TVL 1.1 §.) Yhteisö suorittaa tulostaan veroa valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle (TVL 1.2 §).

Ansiotuloa verotetaan valtionverotuksessa progressiivisella ja kunnallis- ja kirkollisverotuksessa suhteellisella verokannalla. Valtionverotuksen asteikko vuodelta 2015 on esitetty taulukossa 1. Ansiotulojen verotus on valtion tuloverotuksesta johtuen vahvasti progressiivista, ja ansiotulojen

kokonaisverorasite voi nousta yli puoleen verotettavan ansiotulon määrästä. Pääomatuloja verotettiin vuoden 2011 loppuun täysin suhteellisella verokannalla. Vuonna 2015 pääomatuloista suoritetaan veroa valtiolle 30 prosenttia ja pääomatulojen ylittäessä 30 000 euroa 33 prosenttia ylittävästä osasta. Erillisenä verovelvollisena yhteisön tuloveroprosentti on 20 vuonna 2015.

TAULUKKO 1. Valtionveroasteikko 2015 (Verohallinto 2015c)

Verotettava ansiotulo, €	Vero alarajan kohdalla, €	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
16 500–24 700	8	6,5
24 700–40 300	541	17,5
40 300–71 400	3 271	21,5
71 400–90 000	9 957,50	29,75
90 000–	15 491	31,75

Esimerkiksi evankelis-luterilaisen kirkon jäsenet maksavat kirkollisveroa evankelis-luterilaisten seurakuntien jäsenten velvollisuudesta suorittaa veroa seurakunnalle annetussa laissa (1013/2012) säädetyllä tavalla. Luonnollinen henkilö suorittaa kirkollisveroa kunnallisverotuksessa verotettavien tulojensa mukaan (KirkollisVerL 1 §). Yhteisön tuloverosta osa tilitetään paikallis-seurakunnille.

Luonnolliset henkilöt ja yhteisöt suorittavat valtiolle myös yleisradioveroa (Laki yleisradioverosta 484/2012 1 §). Yleisradiovero määrätään ja maksuunpannaan tuloverotuksen toimittamisen yhteydessä (YleVerL 4 §). Suomessa yleisesti verovelvollinen, viimeistään verovuoden aikana 18 vuotta täyttänyt henkilö suorittaa yleisradioveroa 0,68 prosenttia verovuoden puhtaan ansiotulonsa ja puhtaan pääomatulonsa yhteismäärästä (YleVerL 2.1 §). Yleisradioveroa suoritetaan enimmillään 140 euroa, ja alle 50 euron veroa ei peritä (YleVerL 2.1–2 §). Mikäli yrittäjän eläkelain mukaan vahvistettu työtulo on korkeampi kuin puhtaan ansiotulon ja puhtaan pääomatulon yhteismäärä, lasketaan 0,68 prosenttia vahvistetun työtulon määrästä (YleVerL 2.1).

Elinkeinotoimintaa harjoittava yhteisö, jonka verovuoden verotettava tulo on vähintään 50 000, suorittaa yleisradioveroa 140 euroa ja 0,35 prosenttia verotettavan tulon 50 000 euroa ylittävältä osalta. Yle-veron maksimimäärä yhteisöllä on kuitenkin 3000 euroa. (YleVerL 3.1 §.)

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaan Suomessa asuvat henkilöt on vakuutettu sairauden varalta (SVL 1:2.1 §; Verohallinto 2013, viitattu 25.5.2015). Tämän johdosta vakuutetun on suoritettava vakuutetun sairausvakuutusmaksua (SVL 18:5.1 §). Vakuutetun sairausvakuutusmaksu jakautuu sairaanhoitomaksuun ja päivärahamaksuun. Päivärahamaksua peritään vakuutetulta, joka on täyttänyt 16 ennen kalenterikuukauden alkua ja joka on alle 68-vuotias kalenterikuukauden alussa (SVL 18:5.2 §). Sairaanhoitomaksun maksuperusteena toimii pääsäännön mukaan kunnallisverotuksen verotettava tulo (SVL 18:14.1 §). Päivärahamaksu määrittäminen perustuu pääsäännön mukaan vakuutetun veronalaiseen palkkatuloon ja työtuloon (SVL 18:15.1 §). Sairausvakuutuslaissa päivärahamaksun perusteena olevana palkkana pidetään muun muassa ennakkoprintälain (1118/1996) 13 §:n tarkoittamaa ennakonpidätyksen alaista palkkaa, palkkiota ja korvausta sekä urheilijan palkkiota (SVL 11:2.3 §). Päivärahamaksu on vähennyskelpoinen, ja se vähennetään puhtaasta ansiotulosta (TVL 96.1 §).

Pääomatulot ja ansiotulot

TVL 32.1 §:n mukaan pääomatuloa ovat säädetyllä tavalla omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu sellainen tulo, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen. Veronalaista pääomatuloa pääsääntöisesti ovat muun muassa korkotulot, osinkotulot säädetyllä tavalla, vuokratulot, voitto-osuudet, henkivakuutuksen tuotto, maa-aineksista saadut tulot jaettavan yritystulon pääomatulo-osuus ja luovutusvoitot. Ansiotuloa on muu tulo kuin pääomatulo (TVL 61 §). Veronalaiseksi ansiotuloksi luetaan muun muassa työsuhteen perusteella saatu palkka ja siihen rinnastettava tulo, eläke sekä tällaisen tulon sijaan saatu etuus tai korvaus, yritystulon ansiotulo-osuus, osinkotulot säädetyllä tavalla ja luontoisedut (TVL 61–62 §, 64.1 §).

2.3 Urheilijan tulojen verotus yleisesti

2.3.1 Urheilutulon käsite

Aiemmin mainittujen tuloverolain lainkohtien perusteella luonnollisena henkilönä urheilevalle urheilijalle urheilemisen perusteella maksettu rahasuoritus tai annettu rahanarvoinen etuus luokitellaan urheilijan veronalaiseksi ansiotuloksi. Urheilijan välittömästi urheilemisesta saamia tuloja eli niin sanottua urheilutuloa on määritelty tuloverolain 116 a §:ssä, joka käsittelee urheilutulon jakottamista. Urheilutulon käsitettä ei esiinny muualla tuloverolaissa. Tuloverolain 116 a §:n 2 momentin mukaan urheilutuloja ovat:

- urheilukilpailuista saadut rahapalkinnot
- muut kilpailemisesta tai pelaamisesta saadut ja niihin rinnastettavat tulot sekä
- urheilemiseen liittyvistä mainossopimuksista tai muista yhteistyösopimuksista saadut tulot, mikäli sopijaosapuolina ovat urheilija, lajiliitto ja yhteistyötaho yhdessä.

Urheilutuloa eivät ole:

- valmennus- ja harjoitteluapuraha eikä
- lajiliitolta tai olympiakomitealta saatu tai niihin rinnastettava valmennustuki (TVL 116 a.2 §).

Huomionarvoista on, että tuloverolain 116 a §:n mukaan välittömästi urheilemisesta saatuina tuloina mainos- ja yhteistyösopimuksista saaduista tuloista pidetään ainoastaan urheilijan, lajiliiton ja yhteistyökumppanin kolmikantana tekemiä sopimuksia. Tästä johtuen urheilijan ja yhteistyökumppanin keskinäisesti tekemät mainos- ja yhteistyösopimukset jäävät laissa määritellyn urheilutulon käsitteen ja sitä kautta ainakin urheilutulon jaksotuslainsäädännön ulkopuolelle. Epäselvää on, onko tuloverolain 116 a §:n etenkin sponsoritulojen kannalta tiukka urheilutulon käsite tarkoitettu sovellettavaksi laajemminkin tuloverotuksessa kuin vain urheilutulon jaksottamisessa eli sovelletaanko sitä myös jaksottamattomien urheilusta saatujen tulojen luonteen arviointiin. Suomen liikunnan keskusjärjestön ”Valo, Valtakunnallisen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry:n” julkaisemassa Päättä oikein -oppaassa kirjoittaja näyttäisi tekevän eron urheilutulon ja rahastoitavan eli jaksotettavan urheilutulon välille nimenomaan siten, että välittömästi urheilemisestä saadun tulon eli urheilutulon määritelmään 116 a.2 §:ssä liitetyt tarkennukset koskisivat vain rahastoitavaa urheilutuloa (Valo, 2014, 30). Selvää kuitenkin on, että rahastoitavien urheilutulojen on täytettävä tuloverolain 116 a §:ssa mainitut ehdot (sama). Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa urheilijan saaman tulon luonteen arviointiin liittyen on käytetty urheilijan palkkion käsitettä, ei urheilutulon. Urheilijan palkkiota on käsitelty kappaleessa 2.3.2 Palkka, työkorvaus, urheilijan palkkio ja luontoisedut.

2.3.2 Palkka, työkorvaus, urheilijan palkkio ja luontoisedut

Ennakkoperintä

Verotusmenettelylain ja yleisradioverosta annetun lain (484/2012) perusteella valtiolle, kunnalle, seurakunnalle sekä Kansaneläkelaitokselle maksettavien verojen ja maksujen suorittamiseksi

toimitetaan verovuoden aikana verovelvollisen veronalaisesta tulosta ennakkoperintä, josta on säädetty ennakkoperintälaisissa (EPL 1118/1996 1.1 §). Ennakkoperintä toimitetaan pääsääntöisesti ennakonpidätyksenä ja erikseen säädettyissä tapauksissa ennakonkantona (EPL 2.1 §). Ennakkoperintämenetellessä peritty verotuksessa hyväksi luettava ennako luetaan verovuoden veron suorituksiksi (EPL 1.2 §). Suorituksen maksaja on velvollinen toimittamaan ennakonpidätyksen maksamastaan suorituksesta (EPL 9.1 §). Vapautus ennakonpidätysvelvollisuudesta on annettu luonnolliselle henkilölle ja kuolinpesälle, jonka maksamat suoritukset eivät liity maksajan elinkeinotoimintaan tai muuhun tulonhankkimistoimintaan eivätkä ylitä saman saajan kohdalla 1 500 euroa kalenterivuoden aikana (EPL 9.2 §; Ennakkoperintäasetus 1124/1996 13 §).

Palkka ja työkorvaus

Uusi ennakkoperintälaki astui voimaan vuonna 1997 ja korvasi 1959 annetun ennakkoperintälain (418/1959). Uudessa ennakkoperintälaisissa maksettavat suoritukset on jaettu palkaksi, työkorvaukseksi ja käyttökorvaukseksi. Ennakkoperintälain 13 §:n mukaan palkkaa ovat:

- kaikenlaatuinen palkka, palkkio, etuus ja korvaus, joka saadaan työ- tai virkasuhteessa sekä
- kokouspalkkio, henkilökohtainen luento- ja esitelmäpalkkio, hallintoelimen jäsenyydestä saatu palkkio, toimitusjohtajan palkkio, avoimen ja kommandiittiyhtiön yhtiömiehen nostama palkka ja luottamustoimesta saatu korvaus.

Palkkana pidetään muun muassa luontoisetuja, työsuhteeseen perustuvaa osakeantia, työsuhdelainaa, työntäjän maksamia vakuutusmaksuja sekä TVL 69 §:ssä lueteltuja etuja siltä osin kuin ne eivät ole tavanomaisia tai kohtuullisia (EPL 13.3 §).

Työkorvaukseksi ennakkoperintälain 25 §:n 1 momentin 1 kohdassa on määritelty työstä, tehtävästä tai palveluksesta muuna kuin palkkana maksettu korvaus. Käyttökorvausta sen sijaan on tekijänoikeuden, valokuvaan perustuvan oikeuden ja teollisoikeuden käyttöoikeudesta tai käyttöoikeuden myynnistä suoritettava korvaus tai teollisia, kaupallisia ja tieteellisiä kokemuksia koskevista tiedoista suoritettava korvaus (EPL 25.1 § 2 kohta). Työ- ja käyttökorvauksesta suorituksen maksajan on toimitettava ennakonpidätys, mikäli saajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin (EPL 25.1 §). Ennakkoperintärekisteriin merkitty suorituksen saaja hoitaa ennakkoperintänsä ennakonkannolla. Palkasta ennakonpidätys on toimitettava pääsääntöisesti aina. Palkka ja työkorvaus luetaan elinkeinoa harjoittamattomalla luonnollisella henkilöllä hänen ansiotulokseen

(Verohallinto 2014b, viitattu 17.5.2015). Työkorvaus voi olla myös työn suorittajan elinkeinotoiminnan tuloa tai yhtiön tuloa (sama).

Verohallinto merkitsee hakemuksesta ennakkoperintärekisteriin elinkeinotoiminnan, maatalouden tai muun tulonhankkimistoiminnan harjoittajan tai niitä todennäköisesti harjoittamaan ryhtyvän (EPL 25.2 §). Ennakkoperintärekisteriin ei merkitä toimijaa, jonka toiminnastaan saamaa suoritusta pidetään palkkana tai urheilijan palkkiona (sama). Ennakkoperintälain 25.2 § antaa täten tukea perinteiselle tulkinnalle, jonka mukaan urheilija ei voi olla elinkeinonharjoittaja urheilemisen perusteella. Urheilijan palkkion käsite juontaa juurensa vanhasta ennakkoperintälaista eikä sitä ole enää luokiteltu tai määritelty nykyisessä ennakkoperintälainsäädännössä. Urheilijan palkkion käsitteen hahmottaminen vaatii tutustumista ennakkoperintälainsäädännön historialliseen kehitykseen.

Urheilijan palkkio

Urheilijan palkkiot ovat siis nykyisin edellä mainittujen lainkohtien perusteella urheilijan ennakonpidätyksen alaista ansiotuloa. Jo aiemmin urheilijan palkkiot ovat olleet urheilijan veronalaista tuloa, mutta vuoden 1959 ennakkoperintälaista puuttuvien määräyksien vuoksi palkkioista ei peritty ennakonpidätyksiä, vaan urheilijat ilmoittivat tulonsa veroilmoituksissaan (Eskelinen 1995, 131). Käytäntö oli kuitenkin ongelmallinen, sillä urheilijat eivät merkinneet kaikkia tulojaan. 70-luvun alussa korkein hallinto-oikeus linjasi urheilijoiden palkkioiden verotuskohtelua kolmessa ratkaisussaan, joissa katsottiin, etteivät jääkiekkoilijoiden, yleisurheilijoiden ja hiihtäjien saamat korvaukset olleet ennakonpidätyksen alaista palkkaa (sama). Vuoden 1959 ennakkoperintälaissa ennakonpidätyksen alaiset suoritukset oli jaettu palkaksi, joka oli määritelty lain 4 §:ssä, ja muiksi suorituksiksi, jotka oli määritelty 6 §:ssä. Ennakonpidätysongelma ratkaistiin säätämällä urheilijan palkkio ennakkoperintälain 6 §:ään vuonna 1976 sen jälkeen, kun urheilijan oli katsottu ennakkoperinnässä olevan rinnastettavissa esiintyvään taiteilijaan (sama). Vanhan ennakkoperintälain 6 §:ssä oli lueteltu suoritukset, joista ennakonpidätys oli toimitettava siitä riippumatta, oliko suoritusta pidettävä palkkana. Jo lain säätämisvaiheessa listaukseen oli sisällytetty esiintyvän taiteilijan palkkio (EPL 418/1959 6.1 §).

Vuonna 1996 säädetyssä uudesta ennakkoperintälaista vanhan ennakkoperintälain 6 §:n mukainen listaus, ja samalla urheilijan palkkion luokittelu muuksi kuin palkaksi oli poistettu. Uutena käsitteenä ennakkoperintälakiin oli lisätty työ- ja käyttökorvauksen käsitteet 25 §:ään. Hallituksen esityksestä 202/1996 (2. luku, Ennakkoperintämenettely 25 §) ilmenee uuden lain työ- ja käyttö-

korvauksen käsitteillä tarkoitetaan vanhan lain viimeiseksi voimassa olleen version 6 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa lueteltuja korvauksia, muttei 2 kohdan urheilijapalkkiota. Uusi ennakkoperintälaki ei täten rajaa urheilijan palkkiota joko palkaksi tai työkorvaukseksi. Myös oikeusistuinten muuttuneet kannat tukevat urheilijan palkkion käsitteen laajenemista sekä palkaksi että työkorvaukseksi: Vielä 1990-luvulla joukkueurheilijoiden pelaajasopimuksia ei pidetty työsopimuksina, vaikka niissä työsuhteen tunnusmerkit täytyivät helpommin kuin yksilöurheilijoilla (Eskelinen 1995, 138). Vuonna 2003 korkein hallinto-oikeus sen sijaan katsoi ratkaisussaan T 1827, että päätoimisten pesäpalloilijoiden sopimuksia oli pidettävä työsopimuksina ja niistä saatua korvausta palkkana. Yksilöurheilun luonteesta johtuen siitä saatuja tuloja ei ole kuitenkaan katsottu työsuhhteessa saaduksi palkaksi (Eskelinen 1995, 132).

Urheilijan palkkion nykyisestä laajemmasta tulkintatavasta johtuen urheilijan palkkion käsitettä on joissain yhteyksissä alettu jakamaan urheilijan palkaksi ja urheilijan palkkioksi. Näin tekee myös verohallinto ohjeistuksessaan Muutoksia työnantajan sosiaaliturvamaksuun vuodelle 2011. Ohjeistuksessa urheilijan palkkana pidetään työsuhteen perusteella urheilemisesta maksettuja suorituksia (Verohallinto 2010, hakupäivä 18.5.2015). Urheilijan palkkioina pidetään muun kuin työsuhteen perusteella urheilemisestä maksettuja suorituksia. Urheilijan palkkiota on siis muu urheilemisestä saatu tulo kuin urheilijan palkka. (sama.) Urheilijan palkkion käsitteen käyttö kahdessa toisesta poikkeavassa merkityksessä ei ole täysin ongelmatonta, kun osassa lähteistä urheilijan palkkion käsitteeseen sisällytetään myös työsuhteen perusteella urheilemisestä saatu palkkio eli urheilijan palkka ja osassa lähteistä ne ovat erillisiä käsitteitä. Esimerkiksi verolainsäädännössä urheilijan palkan käsitettä ei erikseen esiinny. Urheilijan palkan ja urheilijan palkkion käsitteet ovat ongelmallisia myös siitä syystä, ettei palkkiolla enää uudessa ennakkoperintälainsäädännön valossa saattaisi olla selvempää puhua urheilijan palkasta ja urheilijan työkorvauksesta. Urheilijan palkka ja urheilijan palkkio voidaan erotella samoja periaatteita noudattaen kuin palkka ja työkorvaus (sama).

Työsuhde

Työsuhteen käsitettä ei ole määritelty ennakkoperintälainsäädännössä, mutta se vastaa läheisesti työlainsäädännössä tarkoitettua työsuhdetta vaikka onkin ennakkoperintälain esitöiden mukaan itsenäinen vero-oikeudellinen käsite. Kun ratkaistaan, onko ennakkoperintälainsäädännössä tarkoitettu työsuhde syntynyt, kiinnitetään huomiota samoihin kriteereihin kuin työoikeuden tulkinnoissa. (Verohallinto,

2014b viitattu 17.5.2015.) Työsopimuslaissa (55/2001) on määritelty työsopimuksen käsite, josta työsuhteen tunnusmerkit ovat johdettavissa. Työsuhteen tunnusmerkkejä ovat:

1. Työnteko perustuu sopimukseen.
2. Työtä tehdään työnantajan lukuun.
3. Työtä tehdään työnantajan johdon ja valvonnan alaisena.
4. Työtä tehdään palkkaa tai vastiketta vastaan. (TSL 1:1.1 §.)

Eskelisen mukaan urheilijan ei ole katsottu olevan työsuhteessa palkkionsa maksajaan ainakin seuraavista syistä:

1. Seuran tai liiton ja urheilijan suhteesta on katsottu puuttuvan työnantajan johdon ja valvonnan.
2. Sovittu korvaus on perustunut merkittävästi työn tulokseen ja jäänyt jopa kokonaan saamatta huonon lopputuloksen vuoksi.
3. Korvauksen määrä on perustunut myös muiden henkilöiden työpanokseen.
4. Urheilulla on erikoisluonne. (Eskelinen 1995,132.)

Kun päätoimisia joukkueurheilijoita pidetään nykyään työntekijöinä, Eskelisen listaus soveltuu nykyisin paremmin yksilöurheilijan verotusaseman arviointiin yhdessä työsuhteen tunnusmerkkien kanssa. Eskelisen listauksen mukaan työsuhteen tunnusmerkeistä yksilöurheilijalta puuttuisivat työnteon vastikkeellisuus sekä työnantajan johto ja valvonta. Lisäksi voidaan katsoa, ettei yksilöurheilija urheile eli tee työtä taloudellisessa mielessä työnantajansa lukuun vaan omaansa, vaikka edustaisikin kilpailuissa urheiluseuraansa (Eskelinen 1995, 138).

Sosiaaliturvamaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta eli sairausvakuutusmaksusta on säädetty työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (336/1936). Työntekijä suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksun työntekijöille maksamiensa palkkojen yhteismäärän perusteella. Työnantajan sosiaaliturvamaksua maksetaan 16 vuotta täyttäneiden ja alle 68-vuotiaille maksetuista palkoista. Työnantajan sosiaaliturvamaksua on maksettava muiden palkkojen tavoin myös urheilijan palkan perusteella. Suorituksen maksaja ei maksa työnantajan sosiaaliturvamaksua työkorvauksen ja siten urheilijan palkkion perusteella. Työnantajankaan ei tarvitse maksaa sosiaaliturvamaksua urheilijalle samastaan palkkiosta, mikäli suoritusta ei ole pidettävä työsuhteen perusteella maksettuna palkkana. (Verohallinto 2010, 17.5.2015.) Vakuutetun sairausvakuutusmaksu sisältyy urheilijan ennakonpidätysprosenttiin, ja se peritään ennakonpidätyksen yhteydessä joka tapauksessa. Tästä

huolimatta sairausvakuutusmaksussa ei ole kyse ennakoperittävästä verosta vaan ennakonpidätyksen yhteydessä maksettavasta veronluonteisesta maksusta. Urheilijan palkkioiden sosiaaliturvamaksukohtelu on ollut selostetun kaltainen vuodesta 2011 lähtien.

Luontoisedut

Työnantajan palkansaajalle muuna kuin rahana työstä suorittamaa vastiketta nimitetään luontoiseduksi. Palkansaaja saa luontoisedussa vain oikeuden käyttää luovutettua hyödykettä, ei sen omistusoikeutta. (Verohallinto 2014c, viitattu 17.5.2015.) Tuloverolain 64 §:n 1 momentin mukaan työnantajalta saatu luontoisetu on ansiotuloa, joka arvioidaan käypään arvoon Verohallinnon vuosittain määäämillä käypien arvojen laskentaperusteilla. Ennakoperintälain 13 §:n 3 momentin mukaan luontoisedut luetaan henkilön palkkaan, minkä vuoksi ne ovat ennakonpidätyksen alaisia suorituksia. Eskelisen (1995, 133) mukaan luontoisetupäätöksiä on sovellettu myös urheilijan palkkioihin, vaikka työoikeudellisesti palkkion maksajaa ei voidakaan pitää urheilijan työnantajana. Myös Verohallinnon vuonna 2012 voimaan tulleen urheilijan palkkioita koskevan vero-ohjeen mukaan urheilijan palkkio on mahdollista suorittaa luontoisetuna (Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Sekä urheilijan palkka että urheilijan palkkio voivat sisältää näin rahasuoritusten lisäksi myös luontoisetuja. Tavallisesti urheilemisen perusteella työsuhteessa olemattomalle yksilöurheilijalle tämä linjaus on merkittävä, sillä se mahdollistaa yksilöurheilijalle periaatteessa samat luontoisedut, jotka joukkueurheilija voi saada edustamaltaan seuralta työsuhteen perusteella. Linjaus mahdollistanee myös joukkueurheilijalle työsuhteeseen perustumattomat luontoisedut, mikäli saatuja luontoisetuja voidaan pitää urheilijan palkkioina. Luontoisetuja ovat muun muassa asuntoetu, autotallietu, ravintoetu, autoetu ja puhelinetu.

Verohallinto määrää niin kutsutussa luontoisetupäätöksessään yleisimpien luontoisetujen verotuksessa noudatettavat laskentaperusteet eli niin sanotut raha-arvot. Vuoden 2015 verotuksessa noudatettavista laskentaperusteista on määrätty Verohallinnon päätöksessä vuodelta 2015 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista. Päätöksessä erikseen mainitsemattoman edun raha-arvona pidetään sen käypää arvoa (Verohallinto 2014d, viitattu 17.5.2015). Myös edun, jonka käypä hinta ilmeisesti on päätöksen mukaista raha-arvoa alhaisempi, raha-arvona pidetään sen käypää arvoa (sama). Tämä on edullista luontoisedun saajan kannalta. Käypänä arvona pidetään muun selvityksen puuttuessa yleensä työnantajalle aiheutuneiden kustannusten määrää (Niskakangas 2015, Luontoisedut, Arvo). Ennakoperintälain 11 §:n 2 momentin mukaan ennakonpidätystä ei toimiteta rahana maksettavan suorituksen määrää suurenpana. Ennakonpidätysprosentin mukaan laskettu ennakonpidätys ylittää rahana maksettavat

suoritukset, jos luontoisetujen osuus kokonaistuloista on suuri. Urheilijan verojen ylittäessä rahasuorituksen määrän verojen ennakoperinnässä perimättä jäänyt osuus verotetaan urheilijan lopullisessa verotuksessa (Eskelinen 1995, 133).

Verohallinnon luontoisetujen verotusta koskevassa ohjeessa (Verohallinto 2014c, viitattu 17.5.2015) on erikseen käsitelty urheilijan saamaa autoetua. Sponsorin suoraan urheilijalle antama autoetu on urheilijan palkkiota. Niin ikään lajiliiton kautta yksilöurheilijan käyttöönsä saama sponsoriauto luetaan urheilijan palkkioksi. (sama.)

2.4 Urheilemisestä saadut tulot ja muut tulot

Verotuksen kannalta on tärkeää pystyä erottelemaan, mitkä urheilijan tulot ovat urheilemisestä saatuja tuloja ja mitkä ovat muita kuin urheilemisestä saatuja tuloja. Erottelu on urheilijan kannalta tärkeää, sillä urheilija voi rahastoida ainoastaan urheilutulona pidettävän tulon tuloverolain 116 a §:n tarkoittamiin rahastoihin (ks. TVL 116 a §). Urheilijan ei myöskään katsota voivan harjoittaa elinkeinotoimintaa urheilijan palkkioiden perusteella (EPL 25.2 §). Lisäksi urheilijalle urheilemisestä aiheutuneet kustannukset ovat vähennyskelpoisia tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneina menoina ainoastaan, jos urheilemisestä on saatu tuloja.

Urheilutulon ja urheilijan palkkion ero

Urheilutulon käsite esiintyy tuloverolaissa urheilutulon jaksottamisen yhteydessä ja urheilijan palkkion käsite ennakoperintälaissa sekä arvonlisäverolaissa (1501/1993). Urheilijan palkkion käsitettä ei ole määritelty lainsäädännössä. Urheilijan palkkion käsite on lainsäädännössä vanhempi kuin urheilutulon, joka lisättiin tuloverolakiin vasta vuonna 1999 jaksotussäädösten yhteydessä, vaikka urheilusta satujen tulojen rahastointia olikin jo harjoitettu aiemmin. Urheilutulot ovat välittömästi urheilemisestä saatuja tuloja, ja niitä ovat urheilukilpailuista saadut rahapalkinnot, muut kilpailemisesta tai pelaamisesta saadut ja niihin rinnastettavat tulot sekä urheilemiseen liittyvistä mainossopimuksista tai muista yhteistyösopimuksista saadut tulot, kun sopijaosapuolina ovat urheilija, lajiliitto ja yhteistyökumppani (TVL 116 a §). Urheilutuloa eivät sen sijaa ole opetusministeriön myöntämä valmennus- ja harjoitteluapuraha eikä olympiakomitealta tai lajiliitolta saatu taikka näihin rinnastettavaa valmennustuki (sama).

Urheilutulon käsitteen luomisesta johtuen urheilijan palkkion käsitteen sisällöstä ei nykyisellään ole täyttä varmuutta. Myöskään käsitteiden soveltamisalueista ei pystytä varmistumaan pelkkään lakiin tukeutuen. Urheilijan tulon luonnetta koskeneessa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa 2003:50 on vielä urheilutulon käsitteen luomisenkin jälkeen arvioitu urheilijalle maksettua suoritusta urheilijan palkkion käsitteen avulla. Myös Verohallinnon urheilijan luontoisetuja käsittelevissä ohjeissa vuosilta 2012 ja 2014 luontoisedut on rinnastettu urheilijan palkkioon (Verohallinto 2012; Verohallinto 2014c). ”Valo, Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry:n” Päättäjäsohjeissa urheilutulon käsite näytettäisiin jakavan urheilutuloksi ja jaksotettavaksi eli rahastoitavaksi urheilutuloksi, joista vain jälkimmäiseen sovellettaisiin tuloverolain 116 a.2 §:ssä välittömästi urheilemisesta saadun tulon eli urheilutulon määritelmään tehtyjä tarkennuksia (Valo 2014, 30). Urheilutulon määritelmä näytettäisiin siis yhdistettävän pääasiallisesti rahastoitavaksi kelpaavan tulon määrittämiseen. Urheilijan saaman tulon tosiasiallista luonnetta pohdittaessa näytettäisiin sen sijaan nojautuvan urheilijan palkkion käsitteeseen, joka on muotoutunut oikeus- ja verotuskäytännössä.

Verohallinnon urheilijan palkkioista antama ohje tarjoaa tietoa urheilijan palkkiosta esimerkkien avulla. Sen mukaan urheilijan palkkio saatetaan maksaa joko urheilijan osallistumisesta kilpailuun tai urheilijan sijoittumisesta kilpailussa. Urheilusuoritukseen perustuvista suorituksista siinä luettelaa urheilutilaisuuden parhaalle urheilijalle maksettu palkkio ja palkkiomatkan muodossa urheilijalle annettu hyvitys. Urheilusuoritukseen eivät sen sijaan perustu pelkästään urheilijastatuksen perusteella maksetut mainospalkkiot ja sponsoritulot. Urheilijan ansiotulona pidetään korvauksia menetetyistä työajasta sekä palkkioita haastattelutilaisuuksista sekä niiden tapaisista tilaisuuksista sekä tuote-esittelyistä. (Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015.)

Eskelisen mukaan urheilijan palkkio on urheilusuorituksen perusteella maksettu korvaus. Yksilöurheilijalle korvaus maksetaan tavallisesti urheilukilpailuista starttirahana tai tulosbonuksena. (Eskelinen 1995, 134.) Urheilijan palkkion on tavallisesti ainakin välillisesti perustuttava kilpailusuoritukseen ja yleisölle esiintymiseen (sama, 136). Täten myös kilpailusuorituksiin harjoittelu ja valmistautuminen voivat olla palkkion maksun peruste (ks. sama, 135). Urheilijan palkkio on mahdollista maksaa kilpailusta, kilpailukaudesta tai kalenterivuodesta. Esimerkiksi yksilöurheilijat saavat korvausta lajiiltoilta valmentautumisesta kilpailukauteen. (sama, 135.) Urheilijan palkkiolle on tunnusomaista maksajan taloudellinen hyötyminen maksamastaan palkkiosta: siinä missä kilpailunjärjestäjä saa urheilijan avulla tuloja, lajiilto ja urheiluseurat toteuttavat urheilijaa tukiesaan tarkoitustaan, pyrkivät urheilullisiin tavoitteisiinsa ja edistämään hallinnoimansa urheilulajin

asemaa (sama, 136). Urheilijan palkkion voivat maksaa esimerkiksi kilpailun järjestäjä, urheiluseura, lajiliitto, Suomen Olympiakomitea, yhteistyökumppani, valtio tai kunta (sama, 137–138). Urheilijan saamia korvauksia on tavallisesti pidetty laaja-alaisesti urheilijan palkkiona (sama, 135).

Urheilun käsite

Edellä esitetyt urheilutulon ja urheilijan palkkion määritelmät eivät kuitenkaan vastaa kysymyksiin, mitä toimintaa pidetään verotuksessa urheiluna ja keitä henkilöitä urheilijoina. Urheilun verotuksellisen käsitteen määrittely täytyy edelleen perustaa oikeus- ja verotuskäytäntöön. Verohallinnon urheilijan palkkioista antaman ohjeen mukaan urheilusuoritus on tavallisesti fyysinen suoritus. Esimerkkeinä fyysisestä suorituksesta mainitaan keilailu, kilpatanssi, tennis ja yleisurheilu. Myös kilpa-autoilijan ja raviohjastajan suorituksia pidetään urheilusuorituksina. (Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015.) Eskelisen (1995, 134) mukaan ainakin sellaisia lajeja, joiden lajiliitot ovat Suomen liikunnan kattojärjestö Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n (lyhyemmin SLU) jäseniä, harjoittavat urheilijat voitaneen katsoa verotuksessa urheilijoiksi ja heidän urheilemisestaan saamansa tulot tietyin edellytyksin urheilijan palkkioiksi.

Suomen liikunnan kattojärjestö on vuodesta 2013 ollut ”Valo, Valtakunnallinen liikunta ja urheiluseuran organisaatio ry”, johon aiempi kattojärjestö Suomen Liikunta ja Urheilu ry, Nuori Suomi ry ja Suomen kuntoliikuntaliitto ry siirsivät toimintonsa. Vuonna 2015 Valoon kuuluu järjestön itsensä mukaan 71 lajiliittoa, joiden joukossa on muun muassa perinteisten yksilölajien liittoja – Suomen Hiihtoliitto ry ja yleisurheilun Suomen Urheiluliitto ry – sekä joukkuelajien liittoja kuten jalkapallon Suomen Palloliitto ry, Suomen Jääpalloliitto ry ja Suomen Jääkiekkoliitto ry (Sport.fi 2015a, viitattu 17.5.2015). Mukana on myös lajiliittoja, joiden hallinnoimia perinteisiä taitolajeja ei yleisesti yhtä yksimielisesti mielletä urheiluksi. Tällaisia lajiliittoja ovat esimerkiksi biljardilajeja ja snookeria hallinnoiva Suomen Biljardiliitto ry, Suomen Dartsliitto ry ja Suomen Shakkiliitto ry.

Lajiliiton kuulumattomuus liikunnan kattojärjestö Valoon ei kuitenkaan voine estää jonkin tietyn lajin katsomista urheiluksi verotuksessa. Esimerkiksi kansainvälisesti katsoen merkittäviä urheilulajeja ja ammattilaisurheilulajeja, rugby unionia, krikettiä ja maahockeyta, hallinnoivat Suomen Rugbyliitto ry, Suomen Krikettiliitto ry ja Suomen Hockeyliitto ry eivät ole Valon jäseniä (Sport.fi 2015a, viitattu 17.5.2015). Näistä kuitenkin Suomen Rugbyliitto ja Suomen Hockeyliitto ovat Suomen Olympiakomitea ry:n jäsenyhdistyksiä (Sport.fi 2015b, viitattu 17.5.2015). Suomen Olympiakomitean tehtävänä on muun muassa johtaa ja kehittää suomalaista huippu-urheilua, ja se edustaa

Suomea Kansainvälisessä olympiakomiteassa (lyhyemmin KOK) ja siten olympialaisissa (Sport.fi 2015c, viitattu 17.5.2015). Määritettäessä urheilua keskusjärjestöön kuulumisen näkökulmasta tulee mielestäni liikunnan kattojärjestö Valon jäsenlajiliittojen lisäksi huomioida myös Suomen toisen merkittävän lajiliittojen keskusjärjestön, Suomen Olympiakomitean jäsenlajiliitot, joiden hallinnoimia lajeja voitaneen pitää urheiluna siinä missä Valon jäsenliittojen lajeja. Kaikkien erityisryhmien urheilulajien sisällyttämiseksi huomioitavien järjestöjen määrää tulisi laajentaa edelleen.

Liikuntalain (1054/1998) 2 §:n 2 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön tehtäviin kuuluu vastata liikuntatoimen yleisestä johdosta, kehittämisestä ja yhteensovittamisesta liikunnan yhteistyössä valtionhallinnossa. Opetus- ja kulttuuriministeriö muun muassa hyväksyy liikuntajärjestöjen valtionavustusta saavat järjestöt (Liikuntalaki 7.4 §). Mahdollisten avustettavien järjestöjen joukkoon kuuluvat myös kansalliset urheilun lajiliitot. Vuonna 2015 liikuntajärjestöjen toiminta-avustus myönnettiin 70 lajiliitolle, joiden joukossa oli myös Suomen Krikettiliitto, joka ei ole Valon tai Suomen Olympiakomitean jäsen (OKM 2015). Tietyllä varauksella myös opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntajärjestöjen toiminta-avustusta saamien lajiliittojen hallinnoimia lajeja voitaneen pitää urheiluna.

Kuten jo Verohallinnon ohjeen ja Valon jäsenyhdistysten tarkastelusta käy ilmi, urheilua ei voida enää pitää pelkästään perinteisen ajattelutavan mukaisesti fyysisenä suorituksena tai liikuntana. Liikunta ei myöskään ole automaattisesti urheilua. Urheilulle leimallista on kuitenkin kilpaileminen (Eskelinen 1995, 135). Lajin, jossa ei kilpailla, harrastajaa ei voitane verotuksessa pitää urheilijana, eikä hän voi siten saada urheilijan palkkioita (ks. sama, 134–135). Valmentamista, erotuomarina tai toimitsijana toimimista ei ole verotuksessa pidetty urheiluna (sama, 135).

Urheilun käsitteen laajentuminen voi olla mahdollista lähitulevaisuudessa niin kutsutun elektronisen urheilun osalta. Videopelien kilpapelaamista hallinnoiva järjestö, Suomen elektronisen urheilun liitto – SEUL ry, hyväksyttiin 2014 Valon kumppanuusjäseneksi (SEUL 2014). Tavoitteena SEUL:lla on täysjäsenyys ja urheilulajin status (sama). Elektronisesta urheilusta saatavien tulojen verotuksesta ei toistaiseksi ole olemassa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisua tai Verohallinnon ohjetta.

Verotuksessa urheilijana pidettävä henkilö

Vielä 1990-luvulla veroviranomaisten arvioinneissa siitä, pidetäänkö urheilijalle maksettua suoritusta urheilijan palkkiona, kiinnitettiin huomiota myös urheilijan päätoimisuuteen. Tiukimman kannan mukaan päätoimisuus oli urheilijan palkkion saamisen edellytys. Eskelinen (1995, 136) arvioi rajanvedossa olleen merkitystä myös urheilijan menestyksellä, lajin asemalla, urheilijan ansiotulojen määrällä ja lähteillä sekä ajankäytöllä. Eskelisen (1995, 135) mukaan ainakin ammattilaisurheilijoita ja muita huippu-urheilijoita voidaan pitää tuloverotuksessa urheilijan palkkioita saavina henkilöinä. Vuonna 1998 annetussa hallituksen esityksessä 278 kuitenkin todettiin, että verojärjestelmän kannalta urheilijan ammattilaisstatuksen arvioimisella ei ole suurta merkitystä. ”Jos urheilusta maksetaan, tulot ovat veronalaisia ja kulut vähennyskelpoisia.” (HE 278/1998.) Urheilutulojen rahastamiseen mahdollisuus on kuitenkin käytännössä pääasiassa ammattilaisurheilijoilla. Hallituksen esityksen kannanotto onkin merkityksellinen erityisesti puoliammattilaisurheilijoille, jotka eivät saa koko toimeentuloaan urheilusta, sillä se mahdollistaa myös heille urheilusta aiheutuneiden kulujen vähentämisen verotuksessa.

2.5 Urheilijan tulojen verotuksen tapauksia ja erityistapauksia

Luonnollisena henkilönä urheilevan yksilöurheilijan urheilemisesta saamia tuloja verotetaan yleensä kappaleessa 2.3 mainitulla tavalla ennakonpidätyksenalaisena ansiotulona ja urheilijan palkkiona. Joidenkin urheilijan tulojen osalta verotus kuitenkin poikkeaa mainitusta. Esimerkiksi osa tuloista on säädetty verovapaaksi. Tässä kappaleessa käsitellään yleisen käytännön mukaan verotettavia urheilijan tuloja, joihin liittyy erityishuomioita, sekä verotukseltaan yleisestä käytännöstä poikkeavia tuloeria.

2.5.1 Urheilukilpailuiden palkinnot

Apurahojen, palkintojen ja voittojen mahdollisesta verovapaudesta on säädetty tuloverolain 82–85 §:ssä. Esimerkiksi julkisyhteisöiltä ja Pohjoismaiden neuvostolta tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saadut palkinnot on säädetty kokonaan verovapaiksi (TVL 82.1–2 §). Verovapaata tuloa on myös valtionvarainministeriön nimeämästä taiteen alalla järjestetystä taiteellisesti merkittävästä valtakunnallisesta tai kansainvälisestä kilpailusta saatu palkinto (TVL 83 §). Urheilukilpailuista saatuja palkintoja ei ole säädetty verovapaiksi. Urheilukilpailuiden palkintojen verotusta käsitellään Verohallinnon ohjeessa apurahojen, stipendien, tunnustuspalkintojen ja muiden palkintojen verotuksesta. Tuloverotuksessa urheilukilpailun palkinto rinnastetaan

urheilijan palkkioon, vaikkeivät ne käsitteellisesti olekaan samoja (Eskelinen 1995, s. 139). Tuloverotuksen kannalta ei siis ole merkitystä, onko saatu korvaus palkinto vai urheilijan palkkiota (sama). Urheilijan palkkio on pääsääntönmukaista urheilijan veronalaista ansiotuloa. Vaikka palkinto muistuttaakin lahjaa, verotuksessa niitä siis kuitenkin kohdellaan eri tavoin (sama). Yleisesti verovelvollisen urheilijan palkinnot ovat veronalaisia Suomessa palkinnon saantimaasta riippumatta.

Palkinnon tai voiton nimellä maksettua suoritetta pidetään saajan veronalaisena tulona muun muassa, jos se on saatu kilpailusta suorituksen perusteella. Urheilukilpailun palkinnot ovat saajan veronalaista tuloa tämän perusteella. (Verohallinto 2014e, viitattu 17.5.2015.) Jos urheilukilpailun yhteydestä saatu palkinto ei perustu sijoitukseen tai suoritukseen vaan on esimerkiksi arvottu kilpailuun osallistuneiden kesken, kyseessä ei ole urheilukilpailun palkinto vaan arpajaisvoitto, joka on verovapaa, mikäli se on saatu arpajaisverolaissa tarkoitetuista tai Euroopan talousalueen kuuluvassa valtiossa sen lainsäädännön mukaisesti toimeenpannuista arpajaisista (ks. Eskelinen 1995, 139; Verohallinto 2014e, viitattu 17.5.2015). Urheilukilpailun palkinnon antaa kilpailun järjestäjä (Verohallinto 2014e, viitattu 15.5.2015). Urheilijan Suomesta saamasta rahamääräisestä palkinnosta kilpailun järjestäjä toimittaa ennakonpidätyksen, joka on laskettu rahapalkinnon ja mahdollisen tavarapalkinnon yhteisarvosta (ks. Eskelinen 1995, 140). Mahdollisesti pidättämättä jäänyt palkinnon osa maksetaan urheilijan lopullisessa verotuksessa (sama). Urheilija ilmoittaa palkinnon veroilmoituksessaan ja kilpailun järjestäjä vuosi-ilmoituksessaan (ks. Verohallinto 2014e, viitattu 17.5.2015).

Urheilijoiden saamat palkinnot ovat monenkirjavia. Urheilijat saavat palkinnoiksi esimerkiksi rahaa, lahjakortteja, šekkejä, matkoja, tavaroita, ajoneuvoja tai hyödykkeiden käyttöoikeuksia (ks. Eskelinen 1995, 139). Perinteisiä urheilijan palkintoja ovat mitalit, pokaalit ja muut muistoesineet.

Kilpailupalkintojen arvostaminen

Veronalaiset tavarana saadut kilpailupalkinnot kuten urheilukilpailuiden palkinnot arvostetaan niiden käypään arvoon. Kilpailupalkintojen arvostamisessa käypänä arvona pidetään sitä arvoa, joka tavarasta saataisiin myytäessä se välittömästi. Jos tavarapalkinnon saajalla ei ole käyttöä palkinnolle eikä palkintoa voida muuttaa helposti rahaksi, palkinnon raha-arvoa on mahdollista kohtuullistaa palkinnon saajan antaman selvityksen perusteella. Palkinto, myös ulkomailta saatu, arvostetaan käypään arvoon Suomen hintatason mukaan arvioiden. Palkinnon maahantuontiin mahdollisesti liittyvät verot vähennetään tavarankäyvän arvosta, ja ainoastaan saatu erotus

katsotaan palkinnon saajan veronalaiseksi tuloksi. (Verohallinto 2014e.) Kuitenkin urheilijan myydessä tavarapalkinnon välittömästi sen saamisen jälkeen palkinnon raha-arvona pidetään myyntihintaa (Eskelinen 1995, 140). Tavarapalkinnon myyminen voi tulla kyseeseen esimerkiksi verotuksellisista syistä. Rahapalkinnosta määrättävän veron maksamiseen voi käyttää itse palkintoa. Myymällä ulkomailta saadun tavarapalkinnon välittömästi Suomeen tuonnin sijaan voidaan välttää palkinnon arvostaminen käypään arvoonsa Suomen hintatason mukaan sekä mahdollisesti sille tuloveron lisäksi asetettavat verot. Tavarapalkinnon myynnissä tapahtuva omaisuuden lajin muutos ei vaikuta verotuksen kohteena pidettävään hyödykkeeseen, joka on saatu palkinto (Eskelinen 1995, 142). Näin ollen urheilijaa verotetaan palkintona olleen tavaran arvosta aina palkinnon saantivuonna eikä verotuksen ajankohtaan voida tässä tapauksessa vaikuttaa myyntitulojen rahastoinnilla tuloverolain 116 a §:ssä määriteltyihin urheilutulon rahastointiin tarkoitettuihin rahastoihin (ks. sama, 142).

Rahana, arvopapereina, lahjakortteina tai urheilijan itsensä valitsemina tavaroina annetut palkinnot arvostetaan verotuksessa täyteen arvoonsa (Eskelinen 1995, 139). Verohallinnon urheilijan palkkioista antaman ohjeen mukaan pokaalilla ja siihen verrattavia tavanomaisilla esinepalkinnoilla on pääasiassa vain tunnearvoa rahallisen arvon sijaan, eivätkä ne siksi ole veronalaista tuloa (Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Pokaaliin verrattavina tavanomaisina esinepalkintoina voitaneen pitää ainakin mitaleita, palkintolusikoita ja -lautasia.

Tulontasaussäädöksen soveltuvuus urheilukilpailun palkintoihin

Tuloverolain 128 §:n mukaan luonnollisen henkilön tai kuolinpesän verovuonna saamasta kertansiotulosta on verovelvollisen vaatimuksesta toimitettava tulontasaus, jos etu- tai jälkikäteen kahdelta tai useammalta vuodelta kertyneen kertatulon suuruus on vähintään 2 500 euroa ja se on vähintään neljäsosa hänen verovuonna saamansa puhtaan ansiotulon yhteismäärästä. Vaikka urheilijan merkittävässä kilpailussa voittaman palkinnon voidaan ajatella olevan seurausta urheilijan pitkäaikaisesta, useita vuosia kestäneestä harjoittelusta, ei tulontasaussäädöstä sovelleta siihen, sillä urheilukilpailupalkintoa pidetään palkintona suorituksesta siinä kilpailussa, josta palkinto on annettu (Eskelinen 1995, 140). Tulontasaussäädöstä ei täten voida hyödyntää verosuunnittelun muotona urheilukilpailuiden palkintojen yhteydessä.

2.5.2 Ulkomailta saadut tulot

Tuloverotuksen lähdevaltioperiaatteen nojalla urheilijan ulkomailta saamia tuloja kuten urheilukilpailuiden palkintoja ja muita urheilemisesta saatuja tuloja on todennäköisesti verotettu jo tulon lähdevaltiossa. Yleisesti verovelvollisen urheilijan ulkomailta saamat suoritukset ovat veronalaista ansiotuloa kuitenkin myös Suomessa. Tulojen verottaminen molempien valtioiden toimesta johdaisi kaksinkertaiseen verotukseen. Kaksinkertaista verotusta on pyritty poistamaan tai lieventämään Suomen sisäisellä lainsäädännöllä ja maiden välisillä verosopimuksilla (Niskakangas 2015, Tulot ulkomailta). Esimerkiksi tuloverolaissa tietyt ulkomailta saadut tulot on vapautettu verosta (ks. TVL 76–77 §). Myös kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annettu laki (Menetelmälaki) on sisäisen lainsäädännön keino puuttua kaksinkertaiseen verotukseen. Suomen verosopimusvaltion kanssa kaksinkertaista verotusta poistetaan ja lievennetään verosopimuksella ja menetelmälailla (Niskakangas 2015, Tulot ulkomailta). Valtiosta, jonka kanssa Suomella ei ole verosopimusta, saadun tulon kaksinkertaisen verotuksen poistaminen tai lieventäminen perustuu yksinomaan menetelmälakiin (Niskakangas 2015, Verosopimukseton tilanne).

Kaksinkertaisen verotuksen poistaminen verosopimusvaltioiden välillä

Suomella on tuloverotusta koskeva verosopimus lähes 80 valtion kanssa (Verohallinto 2015a, viitattu 17.5.2015). Verosopimukset ovat kahdenkeskisiä pohjoismaista verosopimusta lukuun ottamatta (Niskakangas 2015, Verosopimukset). Kroatian, Bosnia-Hertsegovinan, Montenegron ja Kosovon kanssa sovelletaan entisen Jugoslavian verosopimusta (Verohallinto 2015a, viitattu 17.5.2015). Suomen verosopimukset on laadittu pääosin OECD:n malliverosopimuksen pohjalta (Knuutinen 2012, 92).

Kaksinkertaisen verotuksen poisto voidaan toteuttaa verosopimuksilla kolmella tavalla: verotusoikeudesta voi luopua joko lähdevaltio tai asuinvaltio, taikka ne voivat jakaa verotusoikeuden keskenään (Niskakangas 2015, Kolme vaihtoehtoa). Verosopimuksissa tulot on luokiteltu tulotyyppeihin, ja kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen estämisestä sovitaan tulotyyppikohtaisesti. Tuloverolain 10 §:n listaus Suomesta saaduista tuloista liittyy osaltaan myös kansainväliseen verotukseen. Se määrittelee, mitä tuloja pidetään Suomesta saatuina, ja sillä on merkitystä rajoitetusti verovelvollisen verotuksessa. Siinäkin tulot on jaoteltu tulotyyppeihin. Verosopimuksilla määritelläänkin, miten valtiot jakavat verotusoikeuden niihin tuloihin, joita toinen valtio pitää kansallisessa lainsäädännössään lähdevaltioperiaatteen nojalla veronalaisina kyseissä valtiossa. Tuloverolain 10 §:n 4 c) kohdassa mainitaan tulo, joka on saatu taiteilijan tai urheilijan Suomes-

sa tai suomalaisessa aluksessa harjoittamasta henkilökohtaisesta toiminnasta. Myös monissa muissa valtioissa vastaavaa tuloa pidetään veronalaisena lähdevaltioperiaatteen nojalla. Suomen verosopimukset sisältävätkin useasti artiklan, jossa sovitaan taiteilijoiden ja urheilijoiden verotuksesta.

Verosopimuksien tulotyyppiartikloissa yleensä toinen sopimusvaltioista luopuu kokonaan tulon verotusoikeudesta tai lähdevaltio saa ensisijaisen tulon verotusoikeuden. Kun sanamuoto on ”tulosta verotetaan vain” asuinvaltiossa, lähdevaltio luopuu kokonaan verotusoikeudesta tuloon, mikä ratkaisee kaksinkertaisen verotuksen ongelman (Niskakangas 2015, ”Verotetaan vain” ja ”voidaan verottaa”). Kun käytetään sanamuotoa ”tulosta voidaan verottaa” lähdevaltiossa, lähdevaltio saa ensisijaisen verotusoikeuden tuloon, mutta asuinvaltiokaan ei luovu kokonaan oikeudesta verottaa tuloa, mistä johtuu, ettei verotusongelma kokonaan ratkea. Asuinvaltion verotuskäyttäytyminen on silloin ratkaistava verosopimuksen menetelmäartiklassa. Verosta vapauttaminen ja veron hyvittäminen ovat yleisimmät menetelmät kaksinkertaisen verotuksen poistamiseen. (sama.) Joissain tapauksissa verosopimuksissa on käytetty muotoilua ”tulosta verotetaan vain” lähdevaltiossa, jolloin asuinvaltio poistaa kaksinkertaisen verotuksen vapautusmenetelmällä (sama, Molemmat menetelmät). Yhdessä verosopimuksessa voidaan käyttää molempia menetelmiä. Enemmistössä Suomen verosopimuksista päämenetelmänä on hyvitysmenetelmä. (sama, Hyvitysmenetelmä ja vapautusmenetelmä.)

Urheilija ja verosopimukset

Suomen tekemät tuloverotusta koskevat verosopimukset pohjautuvat pääosin niin sanottuun OECD:n malliverosopimukseen, jossa taiteilijoita ja urheilijoita koskee 17 artikla. OECD:n vuoden 2014 malliverosopimuksen 17 artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltiossa asuvan henkilön taiteilijana tai urheilijana toisessa sopimusvaltiossa harjoittamasta henkilökohtaisesta toiminnasta saamasta tulosta verotetaan tässä toisessa valtiossa (OECD, 2014). 17 artiklan 2 kappaleen mukaan tulosta voidaan verottaa lähdevaltiossa myös silloin, kun henkilön taiteilijan tai urheilijan saama tulo maksetaan toiselle henkilölle (sama). Toinen henkilö käsittää myös esimerkiksi yritykset, säätiöt ja urheiluseurat (Niskakangas 2015, Verotusoikeus esiintymisvaltiolla; Verohallinto 2015, 154). Suomen solmimien verosopimuksien taiteilijoita ja urheilijoita koskevan artiklan sisältö vastaa usein OECD:n malliverosopimuksen 17 artiklan sisältöä, joskin joitain eroja on verosopimuksien pohjina käytetyistä mallisopimusten versioista ja valtioiden keskinäisestä sopimisesta johtuen. Suomi siis antaa ulkomailta harjoitetusta urheilusta saatujen tulojen ensisijaisen verotusoikeuden lähdemaille. Suomi poistaa kaksinkertaisen verotuksen hyvitys- tai vapautusmenettelyl-

lä verosopimuksen määräyksistä riippuen (Niskakangas 2015, Suomi poistaa kaksinkertaisen verotuksen).

Joidenkin maiden kanssa tehdyt verosopimukset poikkeavat taiteilijan ja urheilijaa koskevan artiklan osalta OECD:n mallisopimuksesta. Eräissä verosopimuksissa julkisyhteisön lukuun esiintyvien taiteilijoiden ja urheilijoiden verotus poikkeaa pääsäännöstä. (Niskakangas 2015, Poikkeavat verosopimukset.) Esimerkiksi pohjoismaisen verosopimuksen 17 artikla sisältää 3 kappaleen, jonka mukaan taiteilijan tai urheilijan pääosin asuinvaltion julkisilla varoilla rahoitetun vierailun aikana harjoittamasta toiminnasta saama tuloa verotetaan vain asuinvaltiossa (SopS 26/1997). Pohjoismainen verosopimus on solmittu vuonna 1996 (sama). 3 kohta on lisätty artiklaan, siksi että malliverosopimusta muutettiin 19 artiklan osalta vuodelle 1995. Muutoksessa 19 artiklan 3 kappaleeseen lisättiin viittaus 17 artiklaan, mistä johtuen taiteilijan ja urheilijan henkilökohtaiseen toimintaan perustuvat tulot on verotettava 17 artiklan määräyksien mukaan, vaikka maksajana onkin julkisyhteisö. (Verohallinto 2015, 155) Vanhempiin malliverosopimuksiin pohjautuvissa sopimuksissa taiteilijan tai urheilijan julkisyhteisö lukuun tapahtuvaan esiintymiseen sovelletaan julkista palvelusta koskevaa artiklaa 19, jonka mukaan tuloa verotetaan vain asuinvaltiossa (sama, 154; OECD 2014). Yhdysvaltain kanssa tehty verosopimus sisältää taiteilijoille ja urheilijoille verovapauksia esiintymisvaltion verotuksesta (Niskakangas 2015, Poikkeavat verosopimukset). Siinä taiteilijan ja urheilijan henkilökohtaisesta toiminnasta saamaa tuloa ei veroteta Yhdysvalloissa, mikäli kokonaistulo ei kalenterivuoden aikana ylitä 20 000 Yhdysvaltain dollaria tai samaa määrää Suomen rahaa (SopS 2/1991).

Kaksinkertaisen verotuksen poistamismenetelmien soveltaminen

Kaksinkertaisen verotuksen poistomenetelmien laskutapoja ei ole määritelty verosopimuksissa, vaan niistä päättäminen on jätetty kunkin maan kansallisen lainsäädännön tehtäväksi (Verohallinto 2015, 63). Suomessa kansainvälisessä verotuksessa noudatettavista kaksinkertaisen verotuksen poistomenetelmistä on säädetty kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetussa laissa. Menetelmälakia sovelletaan sekä verosopimustilanteissa että verosopimuksettomissa tilanteissa (MenetelmäL 1.2 §). Lakia sovelletaan valtion tuloveroihin, kunnallisveroon, kirkollisveroon ja yhteisön tuloveroon (MenetelmäL 1.4 §). Hyvitysmenetelmä on laissa asetettu ensisijaiseksi kaksinkertaisen verotuksen poistamismenetelmäksi. Hyvitysmenetelmää sovelletaan siten aina kaksinkertaisen verotuksen poistoon verosopimuksettomasta valtiosta saadusta tulosta. Verosopimuksissa voidaan sen sijaan päättää myös vapautusmenetelmän soveltamisesta ensisijaisesti. (MenetelmäL 2 §.)

Hyvitysmenetelmä

Hyvitysmenetelmässä kaksinkertainen verotus poistetaan vähentämällä vieraassa valtiossa suoritettu vero Suomessa samasta tulosta suoritettavasta verosta (MenetelmäL 2 §). Pääsäännön mukaan Suomessa hyvitetään vain vieraalle valtiolle suoritettujen verojen määrä, ei esimerkiksi vieraan valtion kunnallisveroa (ks. MenetelmäL 3.2§). Verosopimuksella voidaan poiketa tästä lain pääsäännöstä (MenetelmäL 3.2 §). Hyvitys vähennetään samasta tulosta Suomessa suoritettavista veroista verojen suhteessa (MenetelmäL 3.4 §). Esimerkiksi ansiotulosta tehtävä hyvitys vähennetään valtionverotuksessa, kunnallisverotuksessa ja kirkollisverotuksessa verojen suhteessa.

Hyvitys ei voi olla suurempi kuin Suomessa samasta tulosta suoritettavien verojen määrä (MenetelmäL 4.1 §). Luonnollisella henkilöllä hyvityksen enimmäismäärä määrä lasketaan tulolajeittain, muulloin tulolähteittäin. ”Ulkomaisen veron hyvitys on enintään yhtä suuri osa tulolähteen tai tulolajin tulosta täällä suoritettavasta verosta kuin vieraista valtioista saatujen tulojen yhteismäärä on tulolähteen tai tulolajin tulosta.” Edellä mainittuja suhdelukuja laskettaessa tuloina pidetään nettotuloja, eli tuloista vähennetään luonnolliset vähennykset sekä korot. (MenetelmäL 4.2.) Maksettu ulkomainen vero, joka on hyvityksen enimmäismäärää pienempi, vähennetään kokonaan Suomen veroista (Verohallinto, 2015, 66). Luonnollisena henkilönä urheilevalle urheilemisesta saatavat tulot kuuluvat ansiotulolajiin. Ulkomaisen veron hyvityksen enimmäismäärä ansiotuloista saadaan kaavasta:

hyvityksen enimmäismäärä = (ulkomainen nettoansiotulo X ansiotulolajin vero Suomessa) / ansiotulolajin nettotulo

Käyttämätön ulkomaisen veron hyvitys eli hyvityksen enimmäismäärän ylittänyt osuus vähennetään verovelvollisen vaatimuksesta seuraavalta viideltä vuodelta samaan tulolajiin tai lähteeseen kuuluvasta tulosta määrättävästä verosta. Käyttämättömät hyvitykset vähennetään niiden syntyamisjärjestyksessä, ja ne vähennetään ennen verovuodelta hyvitetävien ulkomaisten verojen määrää. (MenetelmäL 5.1 §.)

Vapautusmenetelmä

Verosopimuksissa sovellettavan vapautusmenetelmän perusajatus on, ettei lähdevaltiosta saatua tuloa verotettaisi lainkaan verovelvollisen asuinvaltiossa. Suomen tekemissä verosopimuksissa

vapautusmenetelmällä tarkoitetaan kuitenkin niin sanottua progressioehtoista vapautusmenetelmää. (Verohallinto 2015, 69.) Progressioehdoisesta vapautusmenettelystä on niin ikään säädetty menetelmälaissa. Progressioehdoisessa vapautusmenettelyssä lähdevaltiosta saatua tuloa, jonka verotusoikeuden Suomi on antanut lähdevaltiolle, pidetään luonnollisen henkilön, kuolinpesän ja yhtymän veronalaisena tulona. Verovelvollisen kaikkiin tuloihin kohdistettavasta verosta vähennetään kuitenkin vapautusmenettelyssä verosta vapautettua ulkomaan tuloa vastaavan veron osa. (MenetelmäL 6.1 §.) Verosta vapautetusta ulkomaan tulosta ei näin makseta veroa Suomeen, mutta tulo tulee huomioiduksi tuloverokantaa määrättäessä (ks. Verohallinto 2015, 69). Ulkomaan tuloa vastaava veron osa vähennetään tulosta menevistä veroista niiden suhteessa (MenetelmäL 6.1 §).

Tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet kulut ja korot ovat vähennyskelpoisia ulkomaan tuloa laskettaessa. Ulkomaan tulon määrän ylittävät menot ja korot eivät kuitenkaan ole vähennyskelpoisia. (MenetelmäL 6.1 §.) Täten myös vapautusmenetelmässä tulot huomioidaan nettotuloina. Verotusmenettelylain 6 §:n 1 momentissa todetaan: ”Verovelvollisen tulosta menevistä veroista vähennetään kuitenkin osa, joka vastaa verosta vapautetun tulon osuutta tulolähteen ja tulolajin tulosta - -”. Ulkomaan tuloa vastaavan veron osan vähennys tehdään siis tulolähteen ja -lajikohtaisesti. Luonnollisena henkilönä urheiluvalla urheilijalla hänen urheilusta saamansa tulot ovat ansiotuloa. Ansiotuloveroista vähennettävä ulkomaan tuloa vastaavan veron osa saadaan kaavasta:

ulkomaan tuloa vastaavan veron osuus = (ulkomainen nettoansiotulo X ansiotulolajin vero) / ansiotulolajin nettotulo

Vapautusmenetelmää käytettäessä yhteisön veronalaiseen tuloon ei lueta vieraasta valtiosta saatua tuloa, eivätkä vieraasta valtiosta saatuun tuloon kohdistuvat luonnolliset vähennykset ja korot ole vähennyskelpoisia verotuksessa verovapaaseen osinkotuloon kohdistuvia menoja ja korkoja lukuun ottamatta (MenetelmäL 7.1 §). Vapautusmenetelmällä ei pystyttäisi vaikuttamaan yhteisön verotukseen, joka on suhteellista (Verohallinto 2015, 69).

Kaksinkertaisen verotuksen poistamista on itse vaadittava Verohallinnolta. Poistamista voidaan vaatia myös verotuksen toimittamisen jälkeen. (Verohallinto 2015b, viitattu 17.5.2015.)

2.5.3 Tunnustuspalkinto

Julkisyhteisön tai Pohjoismaiden neuvoston myöntämä tunnustuspalkinto

Tuloverolain 82 §:n mukaan tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi julkisyhteisöltä tai Pohjoismaiden neuvostolta saatu palkinto ei ole veronalaista tuloa (TVL 82.1–2 §). Tunnustuspalkinnolle on ominaista, että se myönnetään jälkikäteen toisin kuin apuraha ja stipendi, jotka myönnetään yleensä etukäteen. Verohallinnon apurahojen, stipendien, tunnustuspalkintojen ja muiden palkintojen verotuksesta annetun ohjeen mukaan yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi annettuna palkintona voidaan pitää esimerkiksi kotikunnan olympiavoittajalle myöntämää raha- tai esinepalkintoa. (Verohallinto 2014e, viitattu 17.5.2015.) Verohallinnon urheilijan palkkioista antaman ohjeen mukaan tunnustuspalkintoon on oikeutettu merkittävässä kansainvälisessä kilpailussa menestynyt urheilija. Tällaiselle urheilijalle kotikunta voi lahjoittaa esimerkiksi tontin. (Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015.) Eskelisen mukaan urheilijan toiminnan on oltava erityisen ansiokasta, jotta sitä voidaan pitää yleishyödyllisenä. Esimerkiksi yleishyödyllisenä pidettävästä urheilijan toiminnasta hän mainitsee maailmanmestaruuden voittamisen, jonka yleishyödyllisenä funktiona on urheilijan esikuva-arvo urheilun harrastamisen lisäämiseksi Suomessa. (Eskelinen 1995, 146.)

Julkisyhteisö

Tuloverolain 82 §:ssä tarkoitettuja julkisyhteisöitä ovat muun muassa:

- valtio
- läänien taidetoimikunnat
- kunnat
- kuntayhtymät
- evankelisluterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkkokunta
- Suomen Pankki
- Kansaneläkelaitos
- taiteen keskustoimikunta
- Suomen Akatemia ja
- työsuojelurahasto.

Julkisyhteisöjä tuloverolain 82 §:n tarkoittamassa mielessä eivät ole:

- ulkomaiset julkisyhteisöt

- valtion ja kunnan omistamat yhteisöt
- yliopistot
- yksityistaloudelliset yhdistykset ja säätiöt
- rekisteröidyt yhdistykset ja poliittiset puolueet eikä
- Suomen Kulttuurirahasto. (Verohallinto 2014e, viitattu 17.5.2015)

Muulta kuin julkisyhteisöltä ja Pohjoismaiden neuvostolta saatu tunnustuspalkinto

Muun kuin julkisyhteisön ja Pohjoismaiden neuvoston tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi myöntämät palkinnot ovat veronalaista tuloa ainoastaan siltä osin, kuin niiden ja julkisyhteisöiltä tai Pohjoismaiden neuvostolta saatujen stipendien, apurahojen, opintorahojen ja palkintojen yhteismäärä luonnollisten vähennysten jälkeen on verovuonna suurempi kuin taiteilija-apurahan vuotuinen määrä (TVL 82.2 §). Valtiovarainministeriö voi kuitenkin hakeuksesta päättää, että myös muun kuin julkisyhteisön tai Pohjoismaiden neuvoston aiemmin mainituin perustein myöntämä, vuotuisen taiteilija-apurahan määrän ylittävä tunnustuspalkinto on kokonaisuudessaan verovapaata tuloa (TVL 82.3 §). Jos urheilijan saamaa palkintoa ei pidetä tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustuksena saatuna, se ei ole tuloverolain 82 §:ssä tarkoitettua verovapaata tai osittain verovapaata tuloa (ks. Verohallinto 2014e, viitattu 17.5.2015). Urheilijan lajiliitoltaan, urheiluseuraltaan tai yhteistyökumppanilta saamat tunnustuspalkinnot ja lahjat on katsottu verotuksessa urheilijan veronalaiseksi tuloksi, urheilijan palkkioiksi (ks. Eskelinen 1995, 148; Valo 2014, 31). Työnantajalta saatu tunnustuspalkinto on palkkaa (EPL 13.3 §). Yksityishenkilöiltä saatava tunnustuspalkinto saattaa olla verovapaa joissain tapauksissa perintö- ja lahjaverolain (378/940) nojalla. Lahjaveron alaisia suorituksia on käsitelty kappaaleessa 2.5.6 Lahjat.

2.5.4 Valmennus- ja harjoitteluapuraha

Liikuntalain 9§:n nojalla valtion varoista opetusministeriön nimeämälle huippu-urheilijalle maksettava valmennus- ja harjoitteluapuraha on verovapaata tuloa (TVL 82.1 § 4 kohta). Valmennus- ja harjoitteluapurahaa käytetään monesti nimitystä urheilija-apuraha. Opetus- ja kulttuuriministeriö ohjeistaa valtionavustuslain (688/2001) 9 ja 37 §:n perusteella apurahan myöntämisen edellytyksiä ja ehtoja urheilijoille tarkoitettujen verottomien valtion valmennus- ja harjoitteluapurahojen hakemisesta ja myöntämisestä vuodeksi 2015 antamissa ohjeissaan. Apurahan tarkoituksena on antaa urheilijalle taloudellinen perusturva ammattimaiseen harjoitteluun ja valmentautumiseen

(OKM 2014, 1). Apurahan kohteena ovat esisijaisesti pitkäjänteiseen ja ammattimaiseen valmentautumiseen sitoutuneet ja kansainvälisissä arvokilpailussa potentiaalisiksi menestyjiksi arvioidut yksilöurheilijat (sama, 2). Alkuperäinen tukijärjestelmä luotiin menestyksen takaamiseksi Atlantan kesäolympialaisissa ja Naganon talviolympialaisissa, ja sitä sovellettiin ensimmäistä kertaa vuoden 1995 verotuksessa (HE 278/1998; OKM 2014, 1). Tukijärjestelmä on ollut nykyinen vuodesta 1999 (OKM 2014, 1).

Myönnettävän valmennus- ja harjoitteluapurahan suuruus on joko 20 000, 10 000 tai 5 000 euroa vuodessa, ja sen maksatus on jaettu kahteentoista yhtä suureen, kuukausittain opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta maksettavaan erään (OKM 2014, 1). Valmennus- ja harjoitteluapurahan on tarveharkintainen. Apurahaa ei myönnetä lainkaan urheilijalle, jonka verotettavat tulot ja kilpailupalkkiot ovat suuremmat kuin 70 000 euroa vuodessa. Yli 50 000 euron arvosta verotettavia tuloja ja kilpailupalkkioita tienaa urheilija ei voi saada suurta apurahaa. (sama, 2.) Kilpailupalkkioilla tarkoitetaan tässä urheilijan rahastoimia kilpaluista joko suorituksen tai osallistumisen perusteella maksettuja palkkioita. Tarveharkinnan muodosta johtuen elinkeinotoimintaa harjoittavan ja siitä runsaasti tuloa saavan urheilijan voi olla järkevää, mikäli mahdollista, yhdistää elinkeinotoimintansa osakeyhtiömuotoon, jolloin verovuonna yrittäjälle elinkeinotoiminnasta tuloutuvan tulon sääntely olisi helpompaa.

2.5.5 Muu apuraha ja stipendi

Muiden apurahojen ja stipendien mahdollinen verovapaus

Opintoja, tieteellistä tutkimista tai taiteellista toimintaa varten julkisyhteisöltä tai Pohjoismaiden neuvostolta saatu stipendi tai muu apuraha on verovapaata tuloa tuloverolain 82 §:n momenttien 1 ja 2 nojalla. Kuten tunnustuspalkintojen kohdalla, muun kuin julkisyhteisön ja Pohjoismaiden neuvoston opintoja, tieteellistä tutkimusta tai taiteellista toimintaa varten myöntämät apurahat ovat veronalaista tuloa ainoastaan siltä osalta, kuin niiden ja julkisyhteisöiltä tai Pohjoismaiden neuvostolta saatujen stipendien, apurahojen, opintorahojen ja palkintojen summa luonnollisten vähennysten jälkeen ylittää verovuonna taiteilijan apurahan vuotuisen määrän (TVL 82.2 §). Toisin kuin tunnustuspalkintoa, muilta kuin julkisyhteisöiltä tai Pohjoismaiden neuvostolta saatuja muita apurahoja ja stipendejä ei voi hakea verovapaaksi vuotuisen taiteilija-apurahan ylittävästä määrästä. Jos apurahaa tai stipendiä ei ole maksettu opintoja, tieteellistä tai taiteellista toimintaa varten, ne eivät ole verovapaata tuloa (Verohallinto 2014e, viitattu 17.5.2015). Apurahojen ja

stipendien mahdollinen veronalainen osa luetaan ansiotuloksi. Jotta apurahaa tai stipendiä voitaisiin pitää apurahana tai stipendinä, niiden myöntämisestä ei saa koitua maksajalle taloudellista tai muuta hyötyä, eli niiden täytyy olla maksajan kannalta vastikkeettomia suorituksia. Työntajalta saatua apurahaa tai stipendiä pidetään yleensä palkkana. (sama.) Urheilijan urheiluseuraltaan saama opiskelustipendi on taas urheilijan palkkiota (Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Apuraha ja stipendi ovat sen verovuoden tuloa, jona ne ovat nostettavissa (Verohallinto 2014e, viitattu 17.5.2015).

Apurahoista tehtävät vähennykset

Jos apuraha tai stipendi on saatu muulta kuin julkisyhteisöltä tai Pohjoismaiden yhteisöltä, niiden veronalaista määrää laskettaessa niistä saadaan vähentää niihin kohdistuvat luonnolliset vähennykset. Apurahaan tai stipendiin, joka on annettu tiettyä tarkoitusta varten, saa kohdistaa vain siihen tarkoitukseen liittyviä menoja. Apurahan tai stipendin ylittävät, niihin kohdistuvat menot voidaan vähentää yleisinä tulonhankkimiskuluina. (Verohallinto 2014e, viitattu 17.5.2015.)

Harjoittelu- ja valmennusstipendit

Urheilijat saavat edustamiltaan urheiluseuroiltaan ja lajiliitoiltaan niin sanottuja harjoittelu- ja valmennusstipendejä, jotka on tarkoitettu korvaukseksi urheilusta syntyneistä kuluista (ks. Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Jos stipendillä katetaan vain näitä kustannuksia, ei sitä katsota veronalaiseksi (Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Urheilijan on tällöin nostettava stipendi kulutusteita vastaan (Valo 2014, 31).

2.5.6 Lahjat

Tuloverolain 69 §:n 1 momentin mukaan työntajalta muuna kuin rahana tai rahaan verrattavana suorituksena saatua **tavanomaista tai kohtuullista merkkipäivälahjaa tai muuta vähäistä lahjaa** pidetään verovapaana tulona, jos etu koskee koko henkilökuntaa. Urheilijan työntajaltaan merkkipäivän tai urheilumenestyksen perusteella saama kohtuullinen tai vähäinen lahja on täten verovapaa (Eskelinen 1995, 148). Muunlainen lahja luetaan henkilön saamaksi palkaksi (EPL 13.3 §). Rahaan verrattavana suorituksen pidetään muun muassa lahjakortteja, itse valittavia lahjoja sekä pörssiosakkeita (Niskakangas 2015, Rahalahjat). Kohtuullisena merkkipäivälahjana pidetään työntekijän 1–2 viikon bruttopalkan arvoista esine- tai matkalahjaa (sama, Kohtuul-

lisuus). Urheilumenestyksen perusteella saadun muun lahjan on oltava vähäinen. Vähäisenä pidetään 50–80 euron arvoista lahjaa (sama, Muu vähäinen lahja).

Kansalaiskeräyksellä urheilijalle kerätty rahasumma, joka koostuu alle 4000 euron lahjoittaja-kohtaisista suorituksista, ei ole veronalaista tuloa perintö- ja lahjaverolain nojalla (ks. Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). 4000 euron arvoisista ja sitä kalliimmista lahjoista on suoritettava lahjaveroa. Mahdollinen lahjavero määrätään samalta lahjanantajalta kolmen vuoden aikana saatujen lahjojen kokonaisarvon perusteella. (PerVL 19 §.)

2.5.7 Sponsoritulot

Sponsoreilta eli yhteistyökumppaniyryksiltä urheilijan saamat tulot voivat olla urheilijan palkkiota, urheilijan palkkaa tai muuta palkkaa taikka työkorvausta tapauksesta riippuen tapauksesta (ks. Eskelinen 1995, 148–149). Eskelisen mukaan urheilijan palkkiona maksettavan suorituksen tulee tavallisesti perustua ainakin välillisesti kilpailusuoritukseen (sama, 136). Jos urheilijan ja yhteistyökumppanin suhde täyttää työsuhteen tunnusmerkit, kilpailusuoritukseen ainakin välillisesti perustuva suoritus on urheilijan palkkaa. Muussa tapauksessa yhteistyökumppanin suoritus on muuta palkkaa tai työkorvausta, esimerkiksi mainostilan vuokraamisesta saatua tuloa. Eskelisen mukaan urheilijan saamia korvauksia on tavallisesti pidetty laaja-alaisesti urheilijan palkkiona (sama, 135). Paljon riippuu myös yhteistyökumppaniyrytyksen ja urheilijan sopimuksen laadusta, katsotaanko suoritus urheilijan palkkioksi, urheilijan palkaksi vai muuksi suoritukseksi (ks. sama). Urheilijan palkkion ja muun tulon välistä yleistä rajanvetoa on käsitelty kappaleessa 2.4 Urheilemisesta saadut tulot ja muut tulot.

Lääninverovirasto katsoi vuonna 1990, että erään lajiliiton urheilurahastoon yrityksiensä maksamat korvaukset urheilijan nimen, kuvan ja äänen käyttöoikeuksista markkinoinnissaan sekä liiketunnuksen käytöstä muun muassa urheilijan harjoitteluasussa, kilpailuasussa ja autossa olivat kaikki urheilijan urheilusta saamia tuloja, joiden hankkimiskuluja olivat valmennuskulut (Eskelinen 1995, 149). Edellä mainitut tulot luettiin siis urheilijan palkkioksi. Lääninveroviraston kanta saattaa olla ristiriidassa joidenkin tuloerien osalta Verohallinnon vuonna 2012 urheilijan palkkioista antaman ohjeen kanssa. Verohallinnon ohjeen mukaan pelkästään urheilijastatuksen perusteella maksetut mainos- ja sponsoritulot eivät perustu urheilusuoritukseen (Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015).

Lienee kuitenkin hyvin pitkälle tulkintakysymys, milloin suoritus perustuu pelkästään urheilijastatukseen.

Ennakkoperintälain 13 § 1 momentin mukaan henkilökohtaisia luento- ja esitelmäpalkkioita pidetään palkkana. Korvaus menetetyistä työajasta ja haastattelutilaisuudesta ja siihen rinnastettavasta tilaisuudesta sekä tuote-esittelyistä saadut palkkiot ovat urheilijan ansiotuloa (Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Yhteistyökumppaniyrityksen urheilijalle korvaukseksi antamat omat tuotteet arvostetaan ohjevähittäismyyntihintaan urheilijan verotuksessa (Eskelinen 1995, 149).

Valo ry:n oppaassa Verohallinnon urheilijan palkkioista antamaa ohjeistusta näytetään tulkitun siten, että kaikkia siinä mainittuja urheilijan saamia veronalaisia suorituksia pidetään urheilijan palkkiona. ”Urheilijan palkkioita ovat mm. kilpailupalkinnot, mainos- ja sponsorisopimuksiin perustuvat palkkiot, osallistumispalkkiot ja muut urheilijastatukseen perustuvat palkkiot, joiden saaja ei ole työsuhteessa maksajaan. (Valo 2014, 28)” Tällaiselle tulkinnalle ei kuitenkaan löydy tukea muilta kirjoittajilta.

Sponsorisopimusten yhteydessä urheilijan palkkion ja muun tulon välinen rajanveto näyttäisi olevan tavanomaista hankalampaa. Tuloverolain urheilutulon määritelmä kuitenkin poistaa aiemmin ongelmallisten mainos- ja yhteistyösopimusten osalta harkinnan siitä, mitä niihin liittyviä tuloja pidetään rahastoivana urheilutulona. Ainostaan kolmikantasopimusten perusteella maksetut tulot voidaan rahastoida (Valo 2014, 30).

2.6 Vähennykset urheilijan tuloista ja korvaukset menoista

Luonnollisena henkilö urheilevan urheilijan urheilemisesta saaduista tuloista ja muista tuloista verotuksessa tehtäviin vähennyksiin noudatetaan tuloverolain mukaista vähennysjärjestelmää. Elinkeinotoiminnasta vähennykset tehdään elinkeinoverolain mukaan. Tuloverolain mukaan verotettava tulo lasketaan tulolajeittain (TVL 30.1 §). Luonnolliset vähennykset kohdistetaan siihen tulolajiin, mistä ne ovat aiheutuneet (TVL 30 §). Luonnolliset vähennykset ovat tulojen hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja (TVL 29 §). Urheilijan urheilemisesta saamat tulot luetaan ansiotuloksi, mistä syystä vähennysten käsittely on tässä rajattu ansiotuloista tehtävien, pelkästään urheilemisen kannalta relevanttien vähennysten käsittelyyn. Näitä ovat pääasiassa

ansiotuloista tehtävät luonnolliset vähennykset. Urheilijan mahdollisesti saamista pääomatuloista tehtävät vähennykset noudattaisivat niin ikään tuloverolain säädöksiä.

Verotettavan ansiotulon laskennan ensimmäisessä vaiheessa ansiotulosta vähennetään luonnolliset vähennykset, minkä seurauksena muodostuu puhdas ansiotulo. Puhtaasta ansiotulosta vähennetään valtionverotuksessa tehtävät vähennykset sekä kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset, mistä saadaan valtionverotuksen verovuoden ansiotulo sekä kunnallisverotuksen verovuoden tulo. Valtionverotuksen verotettava ansiotulo ja kunnallisverotuksen verotettava tulo saadaan vähentämällä aiemmilta vuosilta vahvistetut ansiotulolajin tappiot valtionverotuksen verovuoden ansiotulosta ja kunnallisverotuksen verovuoden tulosta. (TVL 30.3 §.) Tuloverotus perustuu siten nettotulon verottamiseen (Niskakangas 2015, Luonnolliset vähennykset).

2.6.1 Luonnolliset vähennykset ansiotuloista

Yleisiä tulon hankkimisesta johtuneita menoja eli luonnollisia vähennyksiä on luetteloitu tuloverolain 31 §:ssä. Luetteloa ei ole tarkoitettu tyhjentäväksi. Pelkästään ansiotuloa koskevia tulonhankkimismenoja on listattu tuloverolain 93 §:stä 95 a §:ään. Vähennyskelpoisia eivät ole verovapaan tulon hankkimisesta aiheutuneet menot eivätkä verovelvollisen elantomenot, joita ovat esimerkiksi asunnosta maksettu vuokra sekä lasten ja kodin hoidosta aiheutuneet menot (TVL 31.4 §). Tulon hankkimisesta aiheutuneilta menoja ovat muun muassa verovelvollisen tulonhankinnassa työskennelleille maksettu palkka tai maksetut muu edut; ammattikirjallisuuden, tutkimusvälineiden ja tieteellisen kirjallisuuden hankkimisesta johtuneet menot; työnantajan korvaamattomat toissijaiselle työpaikalle tehdyistä matkoista aiheutuneet matkakustannukset ja kohtuulliset majoituskustannukset; asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset; tulonhankkimisvähennys sekä työasuntovähennys (TVL 31 §, 93 §, 95 §, 95 a §). Urheilija, joka ei saa palkkatuloa lainkaan, ei voi tehdä tulonhankkimisvähennystä (ks. TVL 95 §). Myös esimerkkiluetteloissa mainitsemattomat tulonhankkimismenot voivat olla vähennyskelpoisia (Niskakangas 2015, Luonnolliset vähennykset).

Luonnolliset vähennykset tehdään yleisesti ansiotulolajissa, eikä niitä siis erikseen kohdisteta ainoastaan sille tulolle, jonka hankkimiseksi ne on tehty. Urheilemisesta aiheutuneet kustannukset voidaan vähentää siten kaikista ansiotuloista, ei pelkästään urheilijan palkkiosta. Seuraavien vuosien tuloista vähennyskelpoinen ansiotulolajin tappio vahvistetaan, jos vähennykset ylittävät

tulot. (Niskakangas 2015, Kohdentaminen ja tappio.) Niskakankaan mukaan harrasteurheilijan urheilun harrastustoiminnasta aiheutuvat menot ovat vähennyskelpoisia harrastustoiminnan veronalaisista tuloista, joita harrasteurheilijoilla ei yleensä ole (sama, Urheilu harrastuksena). Eskelisen (1995, 168) mukaan urheilusta aiheutuneet kulut ovat vähennyskelpoisia ainoastaan, jos henkilöä pidetään verotuksessa urheilijana. Niskakankaan mukaan urheilusta aiheutuneet kustannukset, joita esimerkiksi urheiluseura ei ole jo korvannut, ovat vähennyskelpoisia ammattilaisurheilijoille (Niskakangas 2015, Verovähennykset). Hallituksen esityksessä 278/1998 tuloverolain muuttamisesta kuitenkin todetaan, ettei verojärjestelmässä urheilijan ammattilaisstatuksen pohtiminen ole kovin tarpeellista. ”Jos urheilemisesta maksetaan, tulot ovat veronalaisia ja kulut vähennyskelpoisia (HE 278/1998).” Verotuksessa urheilijana pidettävän henkilön tai ammattilaisurheilijan rajana voitaneen pitää siis sitä, että henkilölle maksetaan urheilemisesta. Henkilön päätoimista urheilemista ei kuitenkaan näytettäisi edellyttävän. Päätoimisuuden edellyttämistä tilanteessa, jossa Suomessa on muuta päivätyötä urheilemisen ohessa tekeviä olympiamitalisteja, voisi pitää jokseenkin kummallisena. Kuitenkin jonkinlaista arviointia siitä, harjoitetaanko urheilu tulonhankkimistarkoituksessa, lienee verotuksessa tehtävä.

Urheilijan palkkion on tavallisesti perustuttava ainakin välillisesti kilpailusuoritukseen ja yleisölle esiintymiseen (Eskelinen 1995, 136). Urheilijan palkkioiden hankkimiseksi ja säilyttämiseksi urheilijalle on aiheutunut menoja, jotka ovat tällä perusteella vähennyskelpoisia. Urheilija voi vähentää laajasti urheilemisesta syntyneet välittömät ja perustellut kulut (sama, 180). Urheilijan tulonhankkimiskulut kulut syntyvät pääasiassa harjoittelusta ja kilpailemisesta (sama, 168). Urheilijalle vähennyskelpoisia menoja aiheutuu muun muassa urheiluvälineistä sekä -asuista; harjoittelupaikkojen käyttömaksuista; jäsen-, lisenssi- ja vakuutusmaksuista, kilpailuiden osallistumismaksuista, matkustamisesta ja majoittumisesta (ks. Eskelinen 1995, 167–180; ks. Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015).

Urheiluvälineet ja -asut

Urheilija saa vähentää verotuksessaan urheilemiseensa tarpeelliset urheiluväline- ja asuostot sekä välineiden huoltokulut (ks. Niskakangas 2015, Kustannusten korvaus; ks. Eskelinen 1995, 176). Myös oheisharjoittelussa tarvittavat välineet ja asut saa vähentää. (ks. Eskelinen 1995, 176.) Vähennettävien välineiden ja asujen on kuitenkin aina oltava tarkoitettu sellaiseen harjoitteluun, josta on hyötyä lajissa, jossa urheilija kilpailee (ks. sama, 176–177). Esimerkiksi talviurheilija voi hankkia välineet hänen lajiaan hyödyttävään kesäharjoitteluun ja kesälajin harrastaja talviharjoitteluun. Verotuksessa vähennettävien väline- ja asumäärien on oltava kohtuullisia (Eskeli-

nen 1995, 177). Eskelisen (1995, 177) mukaan on mahdollista, että oheisharjoitteluvälineiden ja -asujen kustannuksista voi vähentää vain harjoittelukäytön osuuden.

Vakuutusmaksut

Sekä urheilijan pakollinen että vapaaehtoinen tapaturmavakuutus, matkavakuutus ja urheiluvälineen vakuutus katsotaan tulonhankkimiskuluksi (Eskelinen 1995, 176).

Asunnon ja varsinaisen työpaikan väliset matkakustannukset

Asunnon ja varsinaisen työpaikan väliset matkakustannukset ovat tulonhankkimiskuluja, ja ne arvostetaan tuloverolain 93 §:n mukaan (TVL 93.1 §). Varsinainen työpaikka on paikka, jossa henkilö työskentelee vakituisesti (TVL 72 b.1 §). Jos vakituista työpaikkaa ei työniikkuvuuden vuoksi ole, varsinaisena työpaikkana pidetään paikkaa, josta henkilö hakee työmääräykset, säilyttää työasusteita, -välineitä tai -aineita taikka muuta työn tekemisen kannalta vastaavaa paikkaa (TVL 72 b.2 §). Pääsäännön mukaan kulut voidaan vähentää halvimman kulkuneuvon käyttökustannusten mukaan 750 euroa ylittävistä kuluista 7000 euroon asti. Urheilijan varsinaisina työpaikkoina voidaan pitää esimerkiksi urheiluseuran säännöllisiä harjoittelupaikkoja ja kotiottelupaikkoja (KHO 2003:50). Kyseinen KHO:n ratkaisu liittyy joukkueurheilijoiden varsinaisiin työpaikkoihin, mutta sen linjaus soveltuu jossain määrin myös yksilöurheilijan varsinaisen työpaikan arviointiin. Eskelisen (1995, 170) mukaan päätoimisten urheilijoiden harjoituspaikka on välillä rinnastettu varsinaiseen työpaikkaan. Niskakankaan (2015, Kustannusten korvaus) mukaan esimerkiksi urheilijan päivittäistä harjoittelupaikkaa voidaan pitää hänen varsinaisena työpaikkanaan. Eskelinen (1995, 169) kirjoittaa, että yksilöurheilijaa voidaan pitää verotuksessa myös henkilönä, jolla ei työn liikkuvuudesta johtuen ole varsinaista työpaikkaa, mikäli hän joutuu vaihtamaan useasti harjoituspaikkaa.

Työmatkat

Työmatkalla tarkoitetaan tuloverolaissa matkaa, jonka henkilö tekee tilapäisesti erityiselle työnteke mispaikalle työtehtävien suorittamiseksi (TVL 72.2 §). Enintään kahden vuoden työskentelyä samassa työnteke mispaikassa voidaan pääsäännön mukaan pitää tilapäisenä (TVL 72 a.1 §). Urheilijoiden valmennus- ja kilpailumatkat rinnastetaan työmatkoihin (Niskakangas 2015, Kustannusten korvaus). Työmatkan ei tarvitse tapahtua työnantajan määräyksestä, joten itsenäisesti harjoittelu- tai kilpailumatkalle lähtevän yksilöurheilijan matka on myös työmatka. (Eskelinen 1995, 169). Mikäli esimerkiksi seura tai liitto ei korvaa urheilijalle työmatkasta aiheutuneita matka- ja majoituskustannuksia, urheilija saa vähentää edellä mainitut kulut tulonhankkimiskuluina vero-

tuksessaan (ks. Eskelinen 1995, 169; Verohallinto 2011, viitattu 17.5.2015). Tällöin kulut vähennetään todellisten kustannusten suuruusina (ks. Verohallinto 2011, viitattu 17.5.2015). Muulla kuin julkisella kulkuneuvolla tehdyn työmatkan, jonka matkakustannusten määrästä ei ole selvitystä, matkakustannukset lasketaan Verohallinnon matkakuluvähennyspäättöksen perusteella. (Verohallinto 2011, viitattu 17.5.2015).

Lisäravinto, lisäravinteet ja lääkkeet

Lisäravinto- ja lisäravinnekuluja ei lueta urheilijan tulonhankkimismenoiksi oikeuskäytännön perusteella (ks. Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Eskelisen mukaan myöskään lääkekulut eivät ole tulonhankkimismenoja (ks. Eskelinen 1995, 174).

Muut urheilusta aiheutuneet kulut

Eskelisen (1995, 180) mukaan urheilija voi vähentää sen osan puhelinkuluistaan, joka on aiheutunut urheilemisesta, esimerkiksi puhelusta valmentajille, selvityksen perusteella. Tuloverolain 31 §:n perusteella urheilijan voi olla mahdollista vähentää ammattikirjallisuuden hankinnasta aiheutuneet kulut.

2.6.2 Valtion- ja kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset puhtaasta ansiotulosta

Tapaturmaturva- ja eläketurvavakuutukset

Tuloverolain 96 §:n 1 momentin mukaan henkilö saa vähentää puhtaasta ansiotulostaan pakolliset vakuutusmaksut eli lakisääteisen työntekijän eläkemaksun, työttömyysvakuutusmaksun, sairausvakuutuksen päivärahamaksun sekä omasta ja puolisonsa pakollisesta eläkevakuutuksesta suorittamansa maksut. Myös esimerkiksi ei-pakollinen yrittäjien eläkelain (468/1968) mukainen eläkevakuutus on vähennyskelpoinen (TVL 96.5 §). Näitä vähennyksiä pystyvät yksilöurheilijoista hyödyntämään vain palkkatyötä urheilun ohella tekevät tai urheilemisen ohella yrittäjinä toimivat urheilijat.

Pakollisiin vakuutusmaksuihin vähennyskelpoisena eränä rinnastetaan tuloverolain 96 §:n 6 momentissa myös urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (276/2009) 15 §:ssä tarkoitetun urheilijan samassa pykälässä tarkoitetut vakuutusmaksut. UEL:n 15 §:n ja tuloverolain 96 §:n 6

momentin perusteella urheilija, joka saa pääasiallisesti Suomessa harjoittamastaan urheilemisesta veronalaista tuloa vähintään 9 600 euroa vuodessa muuna kuin palkkana ja jolla siten on oikeus kyseisen lain tarkoittamaan tapaturmaturvaan ja eläketurvaan, saa vähentää nuo tapaturma- ja eläketurvavakuutusmaksut puhtaasta ansiotulostaan. Tämä säädös koskee siis pääasiassa yksilöurheilijoita. Joukkueurheilijoiden kohdalla tapaturma- ja eläketurvan järjestämisestä vastaa urheilijan edustama urheiluseura tai hänen edustamansa muu urheilutoimintaa harjoittava yhteisö (UEL 1 §).

2.6.3 Kulukorvaukset

Ennakkoperintälain 15 §:n 1 ja 2 momentin mukaan työnantaja saa työntekijän vaatimuksesta korvata kustannus selvitystä vastaan työntekijälle työstä välittömästi johtuvat kustannukset tai olla toimittamatta ennakonpidätystä kustannusten osuudesta. Tällaisia kustannuksia ovat työvälinekustannukset, valmistus- ja tarveainekustannukset, matka- ja edustamiskustannukset sekä muut työntekijälle välittömästi työn suorittamisesta aiheutuneet kulut (EPL 15.2 §). Työntekijälle maksettua välittömien kustannusten korvausta, joka ei ylitä kustannusten määrää, ei pidetä palkkana (EPL 15.3 §). Edellä mainittuja säännöksiä sovelletaan myös urheilijan palkkion maksajaan ja saajaan (EPL 15.5 §). Urheilijalle välittömästi urheilusta aiheutuneiden kustannusten korvauksia ei siten pidetä urheilijan veronalaisena palkkana tai työkorvauksena, eikä korvauksista täten ole pidätettävä ennakkoveroa.

Urheilijan kulun korvaamisen edellytys on, että kulu kohdistuu kulukorvauksen maksajan harjoittamaan tai edistämään toimintaan. Urheiluseura voi korvata välittömästi urheilijan harjoittelemiseen ja kilpailuun liittyvät kulut. Kilpailun järjestäjä saa korvata vain järjestämästään kilpailusta aiheutuneet kulut. Urheiluseura, urheiluliitto, olympiakomitea voivat korvata valmentautumisesta aiheutuneet kulut. (Eskelinen 1995, 167.) Myös urheilijan valmennusrahosta voidaan korvata urheilemisen ja valmentautumisen kuluja (TVL 116 b.1 §). Yksilöurheilijan työnantaja ei sen sijaan saa korvata urheilemisesta aiheutuneita kuluja. Yksilöurheilussa tavallisesti urheilija itse maksaa kulut ensin ja saa niistä mahdollisen korvauksen vasta jälkikäteen. Kulukorvauksen maksaja voi suorittaa myös maksun suoraan urheilijan puolesta. (Eskelinen 1995, 167.) Urheilijan vähennyskelpoisista tulonhankkimismenoista on yleensä mahdollista maksaa kulukorvauksia asunnon ja varsinaisen työpaikan välisiä matkakustannuksia lukuun ottamatta (ks. Niskakangas 2015, Verovähennykset). Vähennyskelpoisia tulonhankkimismenoja on käsitelty kappaleessa

2.6.1. Tässä kappaleessa tulohankkimiskuluja käsitellään ainoastaan kulukorvauksien näkökulmasta ja vain siltä osin, kuin niiden verotuskäsittelyyn tarvitaan lisätietoa aiemman kappaleen 2.6.1 käsittelyn lisäksi.

Työmatkat ja yleishyödylliseltä yhteisöltä saatu matkakustannusten korvaus

Työmatkasta työnantajalta saatu matkustamiskustannusten korvaus, päiväraha, aterikorvaus ja majoittumiskorvaus ovat verovapaita matkakustannusten korvauksia (TVL 71.1 §). Verohallinto antaa vuosittain määräykset matkakorvausten perusteista ja määristä sekä päivärahan ja aterikorvauksen määristä. Henkilön omalla tai hallinnoimalla ajoneuvolla tekemät työmatkat korvataan Verohallinnon matkakuluvähennyspäätöksen kilometrikorvauksien mukaan. (TVL 73.2 §.)

Yleishyödylliseltä yhteisöltä saatu matkakustannusten korvaus yleishyödyllisen yhteisön hyväksien toimeksiannosta tehdystä matkasta on verovapaa, sillä se rinnastetaan työnantajalta työmatkasta saatuun matkakulukorvaukseen. Yleishyödylliseltä yhteisöltä saatu matkakorvaus ei edellytä henkilöltä työsuhdetta kyseessä olevaan yleishyödylliseen yhteisöön. Yleishyödyllisiltä yhteisöiltä verovelvollisen ilman työsuhdetta saamien matkakulukorvauksien verovapauteen liittyy kuitenkin rajoituksia. Matkakulukorvauksesta on verovapaata vain:

1. enintään 20 päivän päivärahat kalenterivuodessa
2. majoittumiskorvaus sekä
3. 2000 euroa kalenterivuodelta muulla kuin julkisella kulkuneuvolla tehdyn matkan matkakustannuksista. (TVL 71.3 §.)

Yleishyödyllinen yhteisö voi korvata matkakustannuksia verovapaasti myös henkilön asunnolta tehdystä matkasta, kun henkilö ei ole työsuhhteessa kyseessä olevaan yhteisöön (TVL 71.3 §).

2.7 Urheilutulon rahastointi

Urheilijan on mahdollista jaksottaa urheilemisesta saamia tulojaan. Urheilutulon yhteydessä jaksottamisella tarkoitetaan veronmaksuvelvollisuuden siirtämistä tulosta sille verovuodelle, jolloin urheilija saa aiempaan verovuonna ansaitsemansa tulon vallintaansa. Urheilutulo jaksotetaan rahastoimalla tulot valmennus- ja urheilijarahastoihin, jolloin tulot verotetaan vasta, kun ne nostetaan rahastosta. Säädökset urheilutulon jaksottamisesta ovat tuloverolain 116 a §:ssä, 116 b §:ssä ja 116 c §:ssä. Urheilutulon jaksottamisäännöksiä sovellettiin ensi kertaa vuodelta 1999

toimitetussa verotuksessa. Korkeimman hallinto-oikeuden hyväksymään käytäntöön perustuen yksilöurheilijat ja maajoukkue-tason jääkiekkoilijat olivat jaksottaneet urheilusta saamiaan tuloja rahastoinnin avulla kuitenkin jo aiemmin (ks. HE 278/1998). Urheilutulon jaksotusjärjestelmän lisäämisellä lainsäädäntöön mahdollistettiin jaksotus laissa säädetyin edellytyksin kaikille urheilijoille ja yhtenäistettiin sekä tiukennettiin aiempaa rahastointikäytäntöä. Tulojen rahastoinnin erityismahdollisuutta urheilijoille on perusteltu sen tarjoamalla mahdollisuudella yksilöurheilijalle varautua joustavasti valmennuskuluihin, urheilu-uran lyhyydellä, urheilijan pakollisen sosiaaliturvan rajallisuudella sekä tarpeella helpottaa urheilijan sopeutumisvaihetta urheilu-uran jälkeen. (HE 278/1998.)

Urheilutuloksi tuloverolain 116 a §:ssä on määritelty urheilijan välittömästi urheilusta saamat tulot, joita ovat urheilukilpailuista saadut rahapalkinnot, muut kilpailemisesta tai pelaamisesta saadut ja niihin rinnastettavat tulot sekä urheilemiseen liittyvistä urheilijan, lajiliiton ja yhteistyötahon yhdes- sä sopimista mainossopimuksista ja muista yhteistyösopimuksista saadut tulot. Urheilutuloa eivät ole opetusministeriön myöntämä valmennus- ja harjoitteluapuraha eikä lajiliitolta tai olympiakomi- tealta saatu tai niihin rinnastettava valmennustuki (TVL 116 a.2 §). Urheilutulon käsitettä on käsi- tely enemmän kappaleessa 2.3.1 Urheilutulon käsite. Urheilijan verovuoden tuloa ei ole se osa hänen urheilutuloistaan, joka on maksettu valtakunnalliseen valmennus- tai urheilijarahastoon (TVL 116 a.1 §). Rahastoida voidaan myös ulkomailta saatu urheilutulo (Verohallinto 2012, viitat- tu 17.5.2015). Rahaston, johon urheilutulot maksetaan, on toimittava valtionvarainministeriön nimeämien säätiöiden yhteydessä, ja säätiöiden on toimitettava urheilijoiden verotukseen tarvitta- vat tiedot Verohallinnolle (TVL 116 a.1 §).

Valmennusrahastoa voivat käyttää ainoastaan yksilöurheilijat. Urheilurahasto on tarkoitettu sekä yksilö- että joukkueurheilijoille (Valo 2014, 30). Yksilöurheilijan kohdalla rahastointijärjestelmä on täten kaksiportainen. Suomen liikunnan entisen kattojärjestön, SLU:n, perustaman valtionvarain- ministeriön hyväksymän säätiön, Suomen Urheilijoiden Tukisäätiön hallinnoima rahasto on avoin kaikille urheilijoille (sama). Lisäksi jalkapalloilijoille, jääkiekkoilijoille, hiihtolajien harrastajille ja yleisurheilijoille on olemassa myös omat, lajiliittojen tai pelaajayhdistysten perustamien säätiöiden hallinnoimat rahastot (ks. sama). Jalkapallon Pelaajayhdistys ry:n perustama säätiö on nimeltään Suomen urheilijoiden koulutus- ja ammatinedistämissäätiö, ja nimensä mukaisesti se on avoin kaikkien lajien urheilijoille (Jalkapallon pelaajayhdistys 2015). Jääkiekon pelaajayhdistys Suomen Jääkiekkoilijat ry:n perustama säätiö on Jääkiekkoilijoiden Koulutus- ja Ammatinedistämissäätiö, Suomen Hiihtoliiton perustama on Suomen Hiihtourheilun Kannatussäätiö ja Suomen Urheiluliiton

(yleisurheilu) perustama säätiö on nimeltään Yleisurheilun Tuki (Suomen Hiihtoliitto 2015; Suomen Jääkiekkoliijat 2015; SUL 2015). Urheilija voi valita itse, mitä edellä mainittujen säätiöiden hallinnoimista rahastoista hän haluaa käyttää valmennus- ja urheilijarahastoinaan (Valo 2014, 30).

2.7.1 Valmennusrahalasto

Valmennusrahalaston käytöstä säädetään tuloverolain 116 b §:ssä. Valmennusrahalastoon saa maksaa ainoastaan muuta urheilutuloa kuin palkkaa, joten valmennusrahalastojärjestelmä koskee vain yksilöurheilijoita (TVL 116 b.1 §; Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Urheilija voi käyttää valmennusrahalastoon maksettuja tuloja urheilemisesta ja valmentautumisesta verovuonna aiheutuvien menojen kattamiseen kulutositteita vastaan (TVL 116 b.1 §). Palkkasuhteessa oleville joukkueurheilijoille tällaisia kuluja ei katsota aiheutuvan, sillä tavallisesti seurat vastaavat urheilimisen ja valmentautumisen kuluista suoraan tai korvaavat ne urheilijoille.

Valmennuskate ja varojen siirto urheilijarahastoon

Valmennusrahalastoon saadaan jättää tulevaa valmentautumista varten vuosittain enintään 20 000 euron suuruinen verovapaa valmennuskate (TVL 116 b.1 §). Valmennusrahalastosta voidaan siirtää varoja verovapaasti urheilijarahastoon, jos urheilijan verovuoden urheilutulo ennen tulon hankkimista ja säilyttämisestä aiheutuneiden kulujen vähentämistä on vähintään 9 600 euroa (TVL 116 c.1 §). Urheilija voi siirtää urheilijarahastoon enintään 50 prosenttia verovuoden bruttomääräisestä urheilutulostaan, muttei kuitenkaan enempää kuin 100 000 euroa vuodessa (sama; Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Valmennusrahalastoon verovuoden päättyessä jätetty rahamäärä on urheilijan verovuoden veronalaista ansiotuloa valmennuskatteen maksimimäärän ylittävältä osalta (TVL 116 b.1).

Valmennusrahalaston purkautuminen

Jos valmennusrahalastoon on kahtena peräkkäisenä vuonna maksettu vähemmän urheilutuloa kuin 800 euroa vuodessa, valmennusrahalaston jäljellä olevat varat ovat kokonaisuudessaan näitä vuosia seuraavan verovuoden veronalaista ansiotuloa (TVL 116 b.2 §). Jos urheilija on jo aikaisemmin ilmoittanut urheilu-uran päättymisestä valmennusrahalastolle, katsotaan valmennusrahas-

tossa jäljellä olevat varat kokonaisuudessaan ilmoitusvuoden ansiotuloksi (TVL 116 b.2 §; Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Valmennusrahaston purkautuessa sen varat ovat luonteeltaan urheilijan palkkioita (Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015).

2.7.2 Urheilijarahasto

Tuloverolain 116 c § sisältää säännökset urheilijarahaston käytöstä. Urheilurahasto on tarkoitettu sekä yksilö- että joukkueurheilijoille, ja sinne talletetuilla varoilla on tarkoitus turvata urheilijan toimeentulo urheilu-uran päätyttyä urheilijan siirtyessä työelämään (ks. Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Urheilijarahaston varat voidaan tästä syystä nostaa vasta urheilu-uran päätyttyä (Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Urheilijarahastoon voidaan siirtää verovapaasti 50 prosenttia urheilijan bruttomääräisestä urheilutulosta, muttei kuitenkaan enempää kuin 100 000 euroa vuodessa. Ehtona varojen tallettamiseen urheilijarahastoon on, että urheilija on verovuonna saanut urheilutuloa vähintään 9 600 euroa ennen luonnollisia vähennyksiä. (TVL 116 c.1 §.) Yksilöurheilijat siirtävät urheilutuloja urheilijarahastoon valmennusrahaston kautta ja joukkueurheilijat suoraan.

Urheilijarahaston tuloutuminen

Urheilijarahaston varat tuloutuvat urheilijalle urheilijauran päättymisen jälkeen vähintään seuraavan kahden ja enintään kymmenen vuoden aikana tasasuurissa vuosittaisissa erissä (TVL 116 c.2 §). Urheilija saa itse määrätä tuloutumisvuosien määrän laissa säädetyn aikarajan puitteissa. Erityisestä syystä varat on mahdollista tulouttaa lyhyemmässä ajassa (TVL 116 c.2 §). Erityisenä syynä pidetään esimerkiksi työkyvyttömyyttä, muttei työttömyyttä (TVL 116 c.2 §; Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Urheilijarahastoon varoista kertynyt tuotto on viimeistä tuloutumisvuotta seuraavan verovuoden tuloa (TVL 116 c.2 §). Urheilijarahastosta tuloutuvat varat ovat veronalaisista ansiotuloa (TVL 116 c.5 §). Urheilijarahastosta tuloutuvat varat säilyttävät myös talletusvaiheen luonteensa joko urheilijan palkkana tai urheilijan palkkiona (Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015).

Urheilija voi itse ilmoittaa rahastolle urheilu-uran päättymisestä. Urheilu-ura katsotaan päättyneeksi myös uran päättäneen vammautumisen vuoksi, tai kun urheilija on kahtena peräkkäisenä vuonna saanut urheilutuloa alle 9 600 euroa eikä osoita urheilijarahastolle jatkavansa uraansa. (TVL 116 c.3 §.)

Urheilijan kuollessa valmennusrahaston ja urheilijarahaston varat katsotaan kokonaisuudessaan kuolinvuoden veronalaiseksi ansiotuloksi (TVL 116 c.4 §).

2.7.3 Rahastoitujen urheilutulojen verotuksesta

Ennakonpidätys

Kotimainen urheilutulon maksaja ei toimita ennakonpidätystä maksaessaan tulot valmennusrahastoon. Valmennusrahasto toimittaa ennakonpidätyksen urheilijan nostaessa varoja rahastosta (Valo 2014, 30). Ennakonpidätystä ei kuitenkaan toimiteta valmennusrahastosta hyväksytyjä kulutositteita vastaan nostetuista varoista, sillä tällaisia kulukorvauksia ei pidetä veronalaisena tulona (ks. sama). Yksilöurheilija voi siirtää urheilijarahastoon varoja vain valmennusrahastosta. Joukkueurheilijalla urheilutulojen siirrosta urheilijarahastoon vastaa työnantajaseura. Tarkoituksena näillä rajoituksilla on, ettei urheilija saa rahastoitavia varoja käyttöönsä missään vaiheessa edes väliaikaisesti. (HE 278/1998.) Nämä rajoitukset selkeyttävät myös urheilutulojen maksajien ennakonpidätyskäytäntöjä. Yksilöurheilijan tapauksessa urheilutulon maksaja saa jättää ennakonpidätyksen toimittamatta vain, jos tulo maksetaan suoraan valmennusrahastoon. Urheilijarahastosta tuloutuvat varat ovat ennakonpidätyksen alaisia.

Vähennykset urheilijarahastosta tuloutuvasta ansiotulosta

Urheilijarahastosta tuloutuvat varat ovat kokonaisuudessaan veronalaista ansiotuloa. Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisun 028/2010 mukaan joukkueurheilijalla oli oikeus saada urheilijarahastosta tuloutuvasta työsuhteessa hankitusta ansiotulosta tuloverolain 95 §:n tarkoittama tulonhankkimisvähennys, tuloverolain 11 5a §:n mukainen kunnallisverotuksen ansiotulovähennys sekä tuloverolain 125 §:n tarkoittama työtulovähennys. Keskusverolautakunnan ratkaisu tarkoittaa, että urheilijarahastoon siirrettyä urheilijan palkkaa pidetään urheilijan palkkana myös rahastosta nostettaessa. Verohallinnon urheilijoiden palkkioista antaman ohjeen mukaan myös urheilijarahastoon siirretty urheilijan palkkio säilyy urheilijan palkkiona nostettaessa (Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Yksilöurheilija ei yleensä saa urheilemisesta palkkaa vaan työkorvauksen luonteista urheilijan palkkiota, joten hän ei ainakaan pelkän urheilemisen perusteella ole oikeutettu tuloverolain 95 §:n tarkoittamaan tulonhankkimisvähennykseen.

Keskusverolautakunnan ratkaisusta seuraa nähdäkseni myös, että valmennusrahaston talletetut tulot säilyttävät luonteensa (urheilijan palkka tai urheilijan palkkio). Näin on oltava, jotta valmen-

nusrahaan jätetty ja myöhemmin urheilijarahastoon siirretty valmennuskate voi tuloutua urheilijan palkkana tai urheilijan palkkiona. On kuitenkin epäselvää voidaanko keskusverolautakunnan ratkaisua laajentaa koskemaan valmennusraha-rahastosta mahdollisesti tuloutettavaa, aiemmalta verovuodelta jätettyä valmennuskatetta, siten että myös siitä voitaisiin tehdä edellä mainitut vähennykset muiden edellytysten täytyessä.

Ulkomailta saatujen tulojen rahastointi

Nykyisin myös ulkomailta saatu urheilutulo voidaan rahastoida (Verohallinto 2012, viitattu 17.5.2015). Alkuperäisessä urheilutulon jaksotussäännöksessä ulkomailta saatu tulo oli rajattu rahastoinnin ulkopuolelle. Ulkomailta saadun tulon siirtäminen rahastoon ei välttämättä ole kannattavaa, kun tulon on kohdistettu lähdeverotus tulon maksumäärästä. Suomen ja toisten valtioiden välisten verosopimusten ja menetelmälain perusteella ulkomaille maksettu vero huomioidaan Suomen verotuksessa, ja kaksinkertainen verotus poistetaan joko hyvittämällä tulosta ulkomaille maksettu vero tai vapauttamalla tulo Suomen verotuksesta. Mikäli urheilija rahastoi ulkomaan lähdeverotuksen alaisen tulonsa, urheilijalle ei synny Suomessa verovuonna verotettavaa ansiotuloa, josta maksettavasta verosta ulkomaille maksettu vero voitaisiin hyvittää (Eskelinen 1995, 141; Rosbäck 2010, 24). Rahastoidun ulkomaantulon tuloutuessa urheilijalle siihen kohdistetaan normaali ansiotulon verotus ennakonpidätyksineen. Lähdeverotetun ulkomaantulon rahastointi ei taten ole kannattavaa kuin poikkeustilanteissa.

Rahastoinnin verohyöty

Urheilutulon rahastointi mahdollistaa yksilöurheilijalle joustavan valmennuskuluihin varautumisen ja urheilu-uran jälkeisen toimeentulon lisäksi verotuksellisen hyötymisen. Urheilija voi urheilutulon jaksottamisella pienentää valtionverotuksen ansiotuloihin kohdistuvaa progressiota.

3 URHEILUTOIMINNAN YHTIÖITTÄMINEN

3.1 Elinkeinotoiminta, ammattitoiminta ja liiketoiminta sekä niiden tunnusmerkit

Elinkeinotulon verottamisessa annetussa laissa elinkeinotoiminta on määritelty ammattitoiminnaksi tai liiketoiminnaksi (EVL 1 §). Liiketoiminnan ja ammattitoiminnan harjoittaminen muodostaa verovelvolliselle elinkeinotoiminnan tulolähteen, jonka tulos lasketaan elinkeinoverolain perusteella (EVL 1–2 §). Elinkeinotoiminnan ja sen sisältämän ammattitoiminnan ja liiketoiminnan tunnusmerkeistä ei ole säädetty laissa. Tunnusmerkit ovat muotoutuneet oikeuskäytännössä pitkän ajan kuluessa (ks. Kulovaara 2012, 50). Sillä pidetäänkö elinkeinotoimintaa ammattitoimintana vai liiketoimintana ei ole vaikutusta siihen, mihin tulolähteeseen elinkeinotoiminnan katsotaan kuuluvan (Myrsky 2012, 211). Ammattitoiminnan ja liiketoiminnan jaottelulla on kuitenkin vaikutusta siihen, minkä verovelvollisen tulolähteisiin elinkeinotoiminnan tulolähteen katsotaan kuuluvan. Osakeyhtiön ei ole verotus- ja oikeuskäytännössä katsottu voivan harjoittaa ammattitoimintaa (Verohallinto 2014f, viitattu 17.5.2015). Sama tulkinta koski aiemmin myös henkilöyhtiöitä – avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä – sillä ne olivat erillisiä verovelvollisia vuoteen 1993 asti, minkä johdosta ammattitoimintaa harjoittaneet avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt purettiin verotuksessa ja niiden tulot verotettiin todellisen tulonhankkijan tuloina (ks. sama). Omaksutun tulkinnan johdosta myös osakeyhtiö voidaan sivuuttaa verotuksessa ja ammattitoiminnan tulot verottaa todellisen tulonhankkijan tuloina henkilöverotuksessa (Verohallinto 2014f, viitattu 17.5.2015).

Liiketoiminnan tunnusmerkit

Liiketoiminnan tunnusmerkkejä ovat voiton tavoittelu, toiminnan itsenäisyys, suunnitelmallisuus, jatkuvuus, taloudellisen riskin olemassa olo ja toiminnan suuntautuminen ulospäin rajoittamattomaan tai laajahkoon henkilökuntaan. Liiketoiminnassa voittoa ei tarvitse pyrkiä maksimoimaan, vaan voiton tavoittelu riittää. Myöskään mahdollisen voiton käyttötavalla ei ole merkitystä. Liiketoiminta on itsenäistä, kun se tapahtuu omaan lukuun ja omalla vastuulla. (Myrsky 2012, 211.) Työsuhteessa sen sijaan työtä tehdään työnantajan lukuun ja työnantajan johdon ja valvonnan alaisena (TSL 1:1.1 §). Yksittäiset ja satunnaiset toimenpiteet eivät täytä toiminnan jatkuvuuden kriteeriä, eikä niitä siten pidetä liiketoimintana (ks. Kulovaara 2012, 57). Taloudellisella riskillä liiketoiminnassa tarkoitetaan mahdollisuutta toisaalta voiton saavuttamiseen, toisaalta tappioon ja tuotantotekijöiden menettämiseen. Liiketoimintariskin olemassa oloa on oikeuskäytännössä arvi-

oitu muun muassa lainarahoituksen määrällä. (Kulovaara 2012, 53.) Kriteeri toiminnan suuntautumisesta ulospäin rajoittamattomaan tai laajahkoon henkilökoukoon liittyy liiketoiminnan laajuuteen. Ulospäin suuntatutumisen on oltava näkyvää eli toimintaa on markkinoitava näkyvästi. (sama, 57.) Vähäinen liiketoimien määrä voi olla esteenä toiminnan pitämiselle liiketoimintana. Toisaalta arvoltaan suuri hanke voi jo yksinään täyttää liiketoiminnan kriteerit. (ks. sama.)

Ammattitoiminnan tunnusmerkit

Ammattitoiminnalla tarkoitetaan liiketoiminnan kaltaista mutta sitä pienimuotoisempaa toimintaa. Ammattitoiminnassa ammatinharjoittajan henkilökohtainen ammattitaito ja työpanos ovat ratkaisevassa asemassa. Ammattitoiminta on liiketoimintaa suppeampaa, eikä ammatinharjoittajalla ole useinkaan erillistä liikepaikkaa, vaan hän toimii muiden tiloissa tai kodistaan käsin. (Myrsky 2012, 211.) Tavallisesti ammattitoiminta ei edellytä suurta pääomapanosta, ja siihen tarvittava organisaatio on suppea (Villa 2013, 20). Esimerkiksi asianajajat, lääkärit, parturit, suutarit, räätälit, myyntiedustajat, taksiautoilijat, hierojat ja muut vapaan ammatin harjoittajat ovat tyypillisiä ammatinharjoittajia (Myrsky 2012, 211; Villa 2013, 20).

Ammattitoiminnan ja liiketoiminnan välinen juridinen raja on häilyvä. Keskeisenä erona ammattitoimintaan liiketoiminnan katsotaan vaativan ammattitoimintaa suuremman pääomapanoksen ja yleensä laajemman organisaation. Liiketoiminnan on mielletty myös olevan ammattitoimintaa laajempaa toimintaa ja siihen liittyvän taloudellisen riskin on katsottu olevan suurempi. (Villa 2013, 21.)

Harrastustoiminta

Elinkeinotoimintaa ei sen sijaan ole harrastustoiminta. Toimintaa, joka ei tapahdu vakaassa tulonhankkimistarkoituksessa, voidaan pitää harrastustoimintana. Harrastustoiminnalle ominaista on, että toiminta on pienimuotoista sekä satunnaista eikä henkilö saa siitä toimeentuloaan, koska toiminnan tulot ovat vähäisiä tai niitä ei saada lainkaan. Tappiollinen toiminta useana vuonna peräkkäin voi viitata siihen, ettei toiminta ole aitoa liiketoimintaa. (Myrsky 2012, 211.)

Yksilöurheilijan perinteinen mahdollisuus harjoittaa ammatti- ja liiketoimintaa

Ammattitoiminta perustuu ammatinharjoittajan henkilökohtaiseen työpanokseen. Myös urheilusta on pidetty urheilijan henkilökohtaisena toimintana. Esimerkiksi Suomessa rajoitetusti verovelvollista urheilijaa verotetaan hänen Suomessa harjoittamastaan henkilökohtaisesta toiminnasta (TVL 10 § 4 b) kohta). Ei liene epäilystä, että myös tässä toiminnassa urheilutoiminnan harjoit-

tajan eli urheilijan ammattitaito ja työpanos ovat ratkaisevassa roolissa. Tiettyjen lajien yksilöurheilijoilla on menestyessään mahdollisuus voittaa merkittäviä rahanarvoisia palkintoja. Menestyksestä riippuen palkinnot voivat jäädä urheilijalta myös saamatta. Urheilutoiminnan voitollisuus mahdollistaa urheilijan urheilutoiminnan kehittämisen samalla, kun urheilutoiminnan tappiollisuus heikentää urheilemisen edellytyksiä ja saattaa päättää urheilemisen kokonaan. Urheilijalle maksettujen urheilijan palkkioiden voidaan katsoa perustuvan ainakin välillisesti kilpailusuoritukseen ja yleisölle esiintymiseen (Eskelinen 1995, 136). Myös urheilutulon rahastoinnin edellytyksenä on, että tulo on saatu välittömästi urheilemisesta (TVL 116 a.1 §). Yksilöurheilijan voidaan myös katsoa urheilevan taloudellisessa mielessä omaan lukuunsa (Eskelinen 1995, 138). Viime kädessä yksilöurheilija vastaa itse valmentautumisensa ja kilpailukalenterinsa suunnittelusta. Selvää lieenee myös, että ammattimaisen urheilemisen on oltava suunnitelmallista ja jatkuvaa. Ammattimaisen urheilutoiminnan voitaisiin näin katsoa täyttävän ammattitoiminnan harjoittamiselle asetetut kriteerit. Arvostettujen lajien absoluuttisella huipulla myös liiketoiminnan kriteerit saattaisivat täytyä.

Henkilön ei kuitenkaan ole katsottu voivan olla itsenäinen yrittäjä urheilemisen perusteella (Eskelinen 1995, 137). Yrittäjän eläkelain 5 §:n mukaan lakia ei voida soveltaa urheilemiseen. Ennakoperintälain 25 §:n 2 momentti estää ennakoperintärekisteriin merkitsemisen elinkeinotoiminnasta tai muusta tulonhankkimistoiminnasta, josta saatua suoritusta on pidettävä urheilijan palkkiona. Urheilija voi hakeutua ennakoperintärekisteriin muusta elinkeinotoiminnasta kuin urheilemisestä. Tällainen elinkeinotoiminta voi liittyä myös urheiluun. (Eskelinen 1995, 137.) Esimerkiksi entiset Suomen huippuhihtäjät omistivat jo urheilu-uransa aikana muun muassa urheilemiseen liittyvää elinkeinotoimintaa harjoittavan Pohjolan Karpaasit Oy:n. Tavallisesti urheilemisestä saatua korvausta on pidetty urheilijan henkilökohtaisena tulona, minkä vuoksi sitä ei ole voitu maksaa urheilijan omistamalle yritykselle (Eskelinen 1995, 137). Urheilijan urheilutoiminta on näin luettu muuksi tulonhankkimistoiminnaksi kuin elinkeinotoiminnaksi. Näen kuitenkin, että ammattimainen urheilutoiminta verotuksellisesta erillisyydestään huolimatta rinnastettavissa ammatinharjoittamiseen ja elinkeinotoimintaan yleensäkin tosiasiallisen ilmenemismuotonsa vuoksi. Sekä ammattitoiminnassa että urheilemisessä toiminnan harjoittaja myy ennen kaikkea henkilökohtaista osaamistaan.

Yhtiöittämiskehitys eräiden muiden ammattiryhmien osalta

Viimeaikaisen kehityksen seurauksena perinteisiä ammatteja ja ammattitoimintaa on ryhdytty harjoittamaan yhä enemmän yhtiömuodossa. Esimerkiksi korkeasti palkatuilla erityisasiantunte-

mukseen perustuvilla aloilla on perustettu avainhenkilöiden omistamia osakeyhtiöitä (Knuutinen 2012, 123). Tällaiset järjestelyt ovat olleet tavallisia esimerkiksi asianajajilla, pankkiireilla ja lääkäreillä (sama). Ennen vuotta 1993 voimaan tullutta henkilöyhtiöiden verotusuudistusta, jossa henkilöyhtiöt muuttuivat erillisistä verovelvollisista ainoastaan laskentasubjekteiksi, esimerkiksi asianajajien avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä purettiin usein verotuksessa sillä perusteella, että henkilöyhtiön tulossa oli tosiasiallisesti kyse ammatinharjoittajan henkilökohtaisesta ammattitulosta. Henkilöyhtiöiden verotus muistuttaa nykyisellään niin paljon yksityisen ammatin- ja liikkeenharjoittajan elinkeinotulon verotusta, ettei avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä enää pureta verotuksessa yleisen veron kiertämissäännöksen nojalla (Verohallinto 2014f, viitattu 17.5.2015). Myös musiikkiartistit ovat yhtiöittäneet toimintaansa laajasti, ja esiintymispalkkioiden kanavointi osakeyhtiölle on hyväksytty verotuksessa.

Aiemmin urheilijat rinnastettiin ennakkoperinnän osalta esiintyviin taiteilijoihin, joita musiikkiartistikin ovat. Toiminnan yhtiöittämisessä samankaltaista rinnastusta ei toistaiseksi ole tehty. Vuonna 2010 korkein hallinto-oikeus kuitenkin hyväksyi golfari Mikko Ilosen urheilemisesta saatujen tulojen kanavoinnin hänen perustamaansa osakeyhtiöön (KHO 2010:103). Suomessa Mikko Ilosen Mikko Ilonen Oy -yhtiöjärjestelyä vastaavalta vaikuttava yhtiöjärjestely on ollut jo aiemmin tennispelaaja Jarkko Niemisellä Jarkko Nieminen Oy:n muodossa. Siitä, onko Jarkko Niemiselle sallittu verotuksessa tenniksen kilpailutoiminnan tulojen kanavointi osakeyhtiöön, ei ole tietoa. Periaatteessa tulojen kanavoinnin salliminen on voinut olla mahdollista. Kanavointimenettelyn kyseenalaistaminen ei välttämättä ole ollut verottajan intressin mukaista menettelyn verotukselliseen hyväksyttävyyteen liittyvän suuren epävarmuuden vuoksi, jolloin kilpatennistulojen verottaminen yhtiön tuloina on voitu hiljaisesti hyväksyä, kun vaihtoehtona olisi voinut olla asian eteneminen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi ja menettelyn mahdollinen yleinen salliminen prejudikaattiin perustuen. Tätä näkemystä tukisi esimerkiksi Verohallinnon kannanotto, jonka mukaan osakeyhtiö sivuutetaan verotuksessa nykyisin ainoastaan poikkeustapauksessa (Verohallinto 2014f, viitattu 17.5.2015).

3.2 Verosuunnittelu, veron kiertäminen ja osakeyhtiön sivuuttaminen verotuksessa

3.2.1 Verosuunnittelun ja veron kiertämisen välinen rajanveto

Veron kiertäminen on vaikeasti määriteltävissä ja rajattavissa oleva ilmiö (Knuutinen 2012, 5). Kansanomaisesti puhutaan yleisesti veronkierrosta, millä voidaan viitata asiayhteydestä riippuen joko verovilppiin, veron kiertämiseen verolainsäädännön näkökulmasta tai verosuunnitteluun (ks. sama, 7). Verosuunnittelulla viitataan verolainsäädännön tarkoitukseen nähden hyväksyttäviin toimiin verotuksen optimoimiseksi. Veron kiertämisestä on kyse silloin, kun verotusta pyritään edullistamaan verolainsäädännön tarkoituksen vastaisesti eli keinoin, jotka eivät ole hyväksyttäviä. Käytettyjen keinojen ei tarvitse rikkoa lakia rikosoikeudellisessa mielessä, jotta toimintaa voitaisiin pitää veron kiertämisenä. (Knuutinen 2012, 1.) Veron kiertämisestä ei täten välttämättä seuraa rikosoikeudellista rangaistusta. Verovilpillä tarkoitetaan sellaisia verotukseen vaikuttavia menettelytapoja, joista on säädetty rikosoikeudellinen rangaistus (sama, 4). Verosuunnittelulla ei aina pyritä verojen minimointiin. Verosuunnittelussa voi olla kyse myös verotustekijöiden huomiomisesta osana muita päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä (sama, 4).

Verosuunnittelussa ja veron kiertämisessä pyritään usein hyödyntämään tuloverojärjestelmän rajakohtiin syntyviä jännitteitä (Knuutinen 2012, 3). Tällaisissa rajakohdissa verotusjärjestelmä on epäjatkua, mikä ilmenee verotuskäytännön muuttumisena. Suomen verolainsäädännössä epäjatkuvuuskohtia aiheuttavat esimerkiksi yhteisöjen asema erillisinä verovelvollisina, tulolähdejako ja niin sanottu eriytetty tuloverojärjestelmä eli tulolajijako ansio- ja pääomatuloihin. Esimerkiksi osakeyhtiötä verotetaan eri säädösten mukaan kuin kommandiittiyhtiön tuloa, luonnollisen henkilön elinkeinotulon lähteen verotus poikkeaa luonnollisen henkilön henkilökohtaisen tulolähteen verotuksesta, ja ansiotulojen ja pääomatulojen verorasitus on erisuuruinen. Verosuunnitteluun ja veron kiertämiseen liittyy myös kansainvälinen ulottuvuus. Kansainvälisessä verotuksessa epäjatkuvuuskohdat johtuvat kansallisten verolainsäädäntöjen eroista, joiden vuoksi tiettyyn tuloon kohdistuvassa verorasituksessa voi olla eroa maiden välillä.

Verojärjestelmän rajakohdat luovat verovelvollisille kannustimen verotuksen suunnitteluun. Verosuunnittelu ja veron kiertäminen voivat liittyä esimerkiksi tulon näyttämisen lykkäämiseen henkilökohtaisessa verotuksessa ja ylipäätänsäkin. Osakeyhtiön tulosta verotetaan osakkaan henkilökohtaisessa verotuksessa vasta osingonjaon yhteydessä. Yksi verotuksen suunnittelun kannustin

liittyy ansiotulojen muuntamiseen kevyemmin verotetuiksi pääomatuloiksi tai verovapaiksi tuloiksi. Kansainvälisessä mittakaavassa verotettavan tulon näyttäminen pienimmän verorasituksen maassa luo veroetua.

Verosuunnittelulle on ominaista, että siinä hyödynnettävät jännitteet ovat seurausta lainsäädäntötyössä työssä tehdyistä tietoisista valinnoista, minkä vuoksi niitä voidaan yleensä pitää lainlaatiojoiden tarkoittamina tai ainakin hyväksyminä. Veron kiertämisessä toimien vaikutukset ovat verovelvolliselle lainlaatijan tarkoittamia edullisempia. (Knuutinen 1992, 5.) Veron kiertämisellä pyritään siis saavuttamaan sellaisia veroetuja, joita laissa ei ole tarkoitettu. Veronkiertämistoimet ovat monesti keinotekoisia, ne sisältävät tavanomaisesta poikkeavia menettelytapoja, niiltä puuttuvat varsinaiset liiketoiminnalliset syyt ja aidot taloudelliset vaikutukset, ja niiden taloudellinen sisältö ja oikeudellinen muoto ovat ristiriidassa. (sama, 6.)

Verosuunnittelussa ja veron kiertämisessä kyse on verotuksen perustana olevista oikeustoimista, oikeudellisista muodoista sekä niiden käyttötavoista (ks. Knuutinen 2012, 7). Veron kiertäminen ei siis liity verovelvollisen virheelliseen tiedonantoon tai väärän kuvan välittämiseen verotukseen vaikuttavista tekijöistä viranomaisille (ks. sama). Tällaisessa toiminnassa on kyse verovilpistä.

Suomen lainsäädännössä veron kiertäminen on määritelty ja sen seurauksista säädetty verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n 1 momentissa, niin sanotussa yleisessä veronkiertolausekkeessa, seuraavasti:

Jos jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, on verotusta toimitettaessa meneteltävä niin kuin asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa. Jos kauppahinta, muu vastike tai suoritusaika on kauppa- tai muussa sopimuksessa määrätty taikka muuhun toimenpiteeseen on ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin, voidaan verotettava tulo ja omaisuus arvioida.

Suomessa epäillyissä veron kiertämistapauksissa arviointi perustuu siis tavallisesti yleislausekkeeseen. Yleislausekkeen lisäksi Suomen lainsäädännössä on erityinen veronkiertosäännöksiä muun muassa elinkeinoverolain 52 h §:ssä, joka koskee veron kiertämistä yritysjärjestelytilanteissa (EVL 52 h §). Näitä erityissäännöksiä voidaan soveltaa joko erikseen tai yhdessä yleislausekkeen kanssa (Verohallinto 2014f, viitattu 17.5.2015). Vaikka yleislausekkeen kaksi virkettä näyttäisivät sisältävän kaksi tunnusmerkistöltään ja oikeusvaikutukseltaan itsenäistä normia, yleislauseketta on oikeuskäytännössä sovellettu yhtenä kokonaisuutena (Knuutinen 2012, 42–43). Yleis-

lausekkeen ensimmäisessä virkkeessä viitataan todellisen sisällön ja oikeudellisen muodon ristiriitaan; toisessa subjektiiviseen tarkoitukseen vapautua lain ration mukaan suoritettavasta verosta (sama, 43).

Verotusmenettelylain 28 §:n 2 momentin mukaan epäillyissä veron kiertämistapauksissa verovelvolliselle on annettava mahdollisuus esittää selvitys, että olosuhteelle tai toimenpiteelle annettu oikeudellinen muoto vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta taikka ettei toimenpiteeseen ole ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että lain tarkoituksen mukaan suoritettavasta verosta vapauduttaisiin. Subjektiivisen veron kiertämistarkoituksen poissulkemiseksi verovelvollisen on esitettävä veron kiertämisenä pidettäville toimilleen objektiivisia vastakkaisia perusteita (Knuutinen 2012, 44). Verovelvollisen on siten osoitettava toimilleen verotuksesta riippumattomat liiketaloudelliset syyt (Verohallinto 2014f, viitattu 17.5.2015).

3.2.2 Osakeyhtiön sivuuttaminen

Osakeyhtiön sivuuttaminen verotuksessa liittyy ansiotulojen ja pääomatulojen väliseen rajanvetoon, ja se tapahtuu verotusmenettelylain 28 § 1 momentin nojalla. Osakeyhtiön sivuuttaminen tarkoittaa sitä, että verotuksessa menetellään kuin yhtiötä ei olisi ollutkaan eli kaikkia yhtiön tuloja ja menoja pidetään osakkeenomistajan tai muun todellisen tulonhankkijan tuloina ja menoina (Verohallinto 2014f, viitattu 17.5.2015). Osakeyhtiön mahdollista sivuuttamista on perusteltu sillä, ettei osakeyhtiön toiminnassa ole ollut tosiasiallisesti kyse yhtiön erillisestä toiminnasta vaan henkilökohtaisesta tulosta (Knuutinen 2012, 138). Tämä problematiikka voitaisiin nähdäkseni ilmaista myös niin, että osakeyhtiön toiminnassa on ollut tosiasiallisesti kyse ammattitoiminnasta eikä liiketoiminnasta. Osakeyhtiön sivuuttaminen liittyy siten verotusmenettelylain 28.1 §:n tarkoittamasta taloudellisen sisällön ja oikeudellisen muodon ristiriitaan ja mahdollisesti myös subjektiiviseen tarkoitukseen välttyä verotukselta. Viime aikoina julkisuutta saaneiden lääkäryhtiöiden maksamien työperäisten osinkojen katsominen palkaksi merkitsee myös eräänlaista yhtiömuotoisen toiminnan sivuuttamista (ks. Knuutinen 2012, 137). Näissä tapauksissa problematiikka on kuitenkin liittynyt osingon ja palkan sekä työsuhteen ja toimeksiantosuhteen väliseen rajanvetoon, ja verottavan tulon luonteen muunto on tapahtunut tuloverolain 33 b §:n 3 momentin nojalla (ks. sama). Urheilutoiminnan yhtiöittämisestä on keskittyä ensiksi kuvailluun varsinaiseen osakeyhtiön sivuuttamiseen. Henkilökohtaisena toimintana pidetty urheilutoi-

minta muistuttaa tosiasialliselta sisällöltään ammattitoimintaa, vaikkei siihen verotuksellisesti rinnastukaan.

Koko osakeyhtiön sivuuttaminen verotuksessa on nykyään harvinaista ja poikkeuksellista, vaikka sitä tapahtui aiemmin. Osakeyhtiö voidaan kuitenkin edelleen sivuuttaa kokonaan, mikäli yhtiön ohjattu tulo on kokonaisuudessaan osakkeenomistajan tai muun henkilön palkkatuloa taikka muuta tällaiseen tuloon rinnastettavaa henkilökohtaista tuloa. Myös osakeyhtiömuotoisena harjoitettu ammattitoiminta on voitu kohdistaa osakkaalle siinä tapauksessa, että toiminta on ollut sivutoimista ja osakeyhtiö on ollut yhden henkilön tai perheen omistama. Sivuuutetulla osakeyhtiöllä ei tavallisesti ole ollut omaa organisaatiota eikä palkattua henkilökuntaa, ja sen liikevaihto on ollut tavallisesti pieni. (Verohallinto 2014f, viitattu 17.5.2015)

3.3 Urheilutoiminnan yhtiöittämisen edellytykset

Yksilöurheilijan urheilutoiminnan yhtiöittämiseen liittyen ei tietääkseni ole olemassa korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytäntöä Mikko Ilosen golfin kilpailutoiminnan yhtiöittämistä käsitelleen KHO 2010:103:n lisäksi. KHO:n päätöksellä 2010:103 Mikko Ilosen kilpailutoiminnan yhtiöittäminen hyväksyttiin verotuksessa. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä voidaan pitää merkittävänä, sillä sen mukaan golfista eli urheilemisesta saatuja tuloja voitiin pitää myös elinkeinotoiminnan tuloina. Perinteisen ajattelutavan mukaan urheileminen on pidetty urheilijan henkilökohtaisena toimintana ja siitä saatuja tuloja urheilijan henkilökohtaisina tuloina. KHO:n ratkaisun 2010:103 perustelut ovat siten tärkeässä asemassa urheilutoiminnan yhtiöittämisen edellytyksiä kartoitettaessa.

KHO 2010:103

Korkeimman hallinto-oikeuden 22.1.2010 antama julkaisematon päätös 2010:103 käsitteli ammattilaisgolfari A:n (Mikko Ilonen) hakemasta, perustettavan osakeyhtiön verotusta koskevasta ennakkoratkaisusta tehtyä valitusta (KHO 2010:103; Saastamoinen 2010, 57). Ennakkoratkaisusta korkeimpaan hallinto-oikeuteen oli valittanut Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (KHO 2010:103).

A oli hakenut Keskusverolautakunnalta ennakkoratkaisua perustettavan osakeyhtiönsä tulon kohdistamisesta. A haki ratkaisua kysymyksiin:

1. "Pidetäänkö hakemuksessa tarkoitetun, perustettavan osakeyhtiön tuloa A:n henkilökohtaisena tulona?"
2. "Verotetaanko hakemuksessa tarkoitetut tulot kaikilta osin perustettavan yhtiön tulona?" (KHO 2010:103.)

Toisin sanonen, A halusi selvittää, voitaisiinko perustettava yhtiö sivuuttaa verotuksessa kokonaan tai osaksi. Suurin epävarmuus liittyi oletettavasti urheilumisesta saatuihin tuloihin eli urheilijan palkkioihin, joita on perinteisesti pidetty urheilijan henkilökohtaisina tuloina.

A kertoi hakemuksessaan, että menestyksekkään peliuran johdosta hänen nimeensä liittyvien immateriaalioikeuksien hallinnoinnin ja hyödyntämisen, laajentuvien tukitoimintojen hallinnoinnin, toiminnan laajentamisen uusille liiketoiminta-alueille ja sijoitustoiminnan aloittamisen vuoksi toiminnan yhtiöittäminen olisi tarpeellista. Immateriaalioikeuksilla tarkoitettiin A:n ammattitaitoon liittyviä aineettomia oikeuksia kuten brändiin ja tietotaitoon liittyvää arvoa. A aikoi perustaa osakeyhtiön kilpailutoiminnan harjoittamiseen sekä muihin edellä mainittuihin tarkoituksiin. Immateriaalioikeuksia oli tarkoitus hyödyntää esimerkiksi yhteistyökumppaneille myytävien palvelujen avulla. Toimintaa aiottiin laajentaa sijoitustoiminnan lisäksi esimerkiksi golfopetukseen, tilaisuuksien järjestämiseen ja mahdollisesti tuotemyyntiin. Yhtiön toiminnan laajentaminen oli tarkoitus aloittaa jo A:n aktiiviuran aikana, ja toimintaa oli tarkoitettu jatkettavan peliuran aikanaan päättyessä. (KHO 2010:103.)

Perustettava yhtiö saisi tuloja alkuvaiheessa lähinnä pelipalkkioista sekä kotimaisilta että ulkomaisilta yhteistyökumppaneilta. Pelipalkkiot koostuisivat pääasiassa kilpaluista saaduista palkintorahoista, joita maksaisi lähinnä European Tour. Vuonna 2002 A:n saamat pelipalkkiot olivat olleet arvoltaan noin miljoona euroa. Yhteistyökumppaneilta A saisi tuloja sponsoroinnista ja muusta toiminnasta. Yhteistyökumppanit ostaisivat näkyvyyttä A:n pelatessaan käyttämistä vaatteista ja varusteista ja maksoivat oikeudesta käyttää A:n kuvaa ja nimeä markkinoinnissaan. Viimeisen vuoden aikana A oli saanut yhteistyökumppaneiltaan tuloja noin 300 000 euroa. Vuonna 2007 A:lla oli ollut viidestä kuuteen tärkeää yhteistyökumppania. (KHO 2010:103.)

A:n ja yhtiön työntekijöiden matka- ja majoituskulut olisivat yhtiön suurin menoerä. Yhtiön palvelukseen tulisivat caddie, golfvalmentaja ja fysiikkavalmentaja. Caddie saisi pelatuista kilpailuista vähintään tuhannen euron viikkopalkkaa ja viidestä kymmeneen prosenttia mahdollisista palkintorahoista. Golfvalmentajalle maksettaisiin vuodessa joitain kymmeniä tuhansia euroja kilpailumenestyksestä ja liikevaihdon kehityksestä riippuen. Fysiikkavalmentajan vuosipalkka olisi noin 20 000 euroa. Yhtiö maksaisi myös ulkopuoliselle manageriyhtiölle provisiota 20 prosenttia yhteistyösopimusten arvoista. Juoksevia kuluja aiheutuisi esimerkiksi kilpailumaksuista ja väyläoppaista. Lisäksi yhtiöllä tulisi olemaan kuluja koulutustilaisuuksien järjestämisestä, immateriaalioikeuksien markkinoinnista, sijoitustoiminnan asiantuntijakuluista sekä juoksevan hallinnon kuten kirjanpidon, maksuliikenteen ja muiden hallinnollisten kulujen hoitamisesta. (KHO 2010:103.)

Keskusverolautakunta katsoi ennakkoratkaisussaan verovuosille 2009 ja 2010, että hakemuksessa tarkoitetut tulot katsottaisiin verotuksessa perustettavan osakeyhtiön tuloksi, eikä niitä verotettaisi siten A:n henkilökohtaisina tuloina. Keskusverolautakunta perusteli ratkaisuaan sillä, että toiminnan laajuus, luonne ja siihen liittyvä taloudellinen riski huomioiden, toiminnan harjoittamisen osakeyhtiömuodossa oli katsottava vastaavan asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Keskusverolautakunta kiinnitti ratkaisussaan huomiota golfin peluuseen A:n tosiasiallisena ammattina, kilpailemiseen kansainvälisellä tasolla, yhtiön kilpagolfin ohessa harjoittamaan markkinointitoimintaan, palkattuun henkilökuntaan, pelipalkkioiden ja yhteistyökumppanitulojen määrään sekä yhtiön toiminnan laa-

jennusaikeisiin. (KHO 2010:103.) Kilpailugolftoiminnan yhtiöittämisessä ei siis katsottu oleen kyse verotusmenettelylain 28.1 §:n tarkoittamasta toiminnasta.

Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö haki Keskusverolautakunnan päätökseen muutosta vaatien päätöksen kumoamista ja uutena päätöksenä lausuttavan, että vaikka perustettavan yhtiön muutoin katsottaisiin harjoittavan elinkeinotoimintaa, verotetaan A:n henkilökohtaiseen suoritukseen perustuvat pelipalkkiot ja yhteistyökumppaneiden hänen henkilökohtaisesta toiminnastaan maksamat sponsoritulot ja muut korvaukset kuitenkin A:n henkilökohtaisena tulona verotusmenettelylain 28 §:n nojalla. Oikeudenvallontayksikkö perusti vaatimuksensa siihen, että urheilijan urheilemisesta saama palkkio tai hänen toimintaansa urheilijana liittyvä muu palkkio voi perustua vain urheilijan henkilökohtaiseen toimintaan, jota hänen omistamansa osakeyhtiö ei voi hänen puolestaan suorittaa. Oikeudenvallontayksikön mukaan urheilijan henkilökohtaista toimintaa ei voida milloin osin pitää yhtiön harjoittamana liiketoimintana. (KHO 2010:103)

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi oikeudenvallontayksikön tekemän valituksen, ja piti voimassa keskusverolautakunnan päätöksen. Perusteluissaan korkein hallinto-oikeus viittasi Keskusverolautakunnan päätöksen perusteluihin ja niissä mainittuihin oikeusohjeisiin. (KHO 2010:103.)

KHO:n päätöksen tulkinta

KHO:n ratkaisu 2010:103 on monella tapaa mielenkiintoinen. Ratkaisussa on kyse verosäädösten tulkinnasta. Sekä keskusverolautakunta että korkein hallinto-oikeus käsittelevät tapausta VML:n 28 §:n tulkintatilanteena. Myös veronsaajien oikeudenvallontayksikön muutoshakemuksen perustelut kohdistuvat VML:n 28 §:n soveltamisalueeseen. Korkein hallinto-oikeus ei kuitenkaan löytänyt tapauksesta edellytyksiä yleislausekkeen soveltamiselle, joten käsitykseni mukaan llosen perustaman yhtiön harjoittamaa toimintaa on pidettävä liiketoimintana ja sitä kautta elinkeinotoimintana. Yhtiön perustamisen jälkeen yhtiön liikevaihto on oletettavasti koostunut valtaosin pelipalkkioista, eli perinteinen urheilutoiminta on ollut edelleen tulonmuodostuksen keskiössä. Se, missä määrin llosen yhtiön toiminnassa on edelleen kyse urheilutoiminnasta, on mielenkiintoista muun voimassa olevan lainsäädännön näkökulmasta. Yrittäjän eläkelain 5 § ja ennakoperintälain 25 §:n 2 momentti estävät elinkeinotoiminnan harjoittamiseen liitettävät YEL-vakuutuksen piiriin kuulumisen ja ennakoperintärekisteriin hakeutumisen urheilijalta.

Ylimpänä oikeusasteena korkein hallinto-oikeus muovaa verotusasioissa tulkinnoillaan ennakkopäätös- eli prejudikaattisääntöjä. Ennakkopäätössäännöllä tarkoitetaan sitä, että korkeimman hallinto-oikeuden voidaan olettaa ratkaisevan toisen samankaltaisen asian samalla tavalla. (Niskakangas 2015, Ennakkopäätössääntö.) Ennakkopäätösarvoltaan huomattavat ratkaisut julkaitaan KHO:n vuosikirjassa (sama, Prejudikaattiarvo). KHO:n ratkaisu 2010:103 on julkaisematon ratkaisu, mikä voi viitata siihen, että KHO ei ole halunnut antaa sille merkittävää prejudikaattiar-

voa mahdollisesti tapauksen erityispiirteistä johtuen (ks. sama). Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei julkaisemattomalla ratkaisulla voisi olla merkitystä oikeusohjeena. Esimerkiksi Verohallinnon ohjeissa ja oikeuskirjallisuudessa viitataan myös julkaisemattomiin ratkaisuihin jonkin asian verotuskohtelua määriteltäessä tai prejudikaattisääntöjä hahmoteltaessa.

KHO:n ratkaisulla 2010:103 voidaan mielestäni ensimmäisenä urheilutoiminnan yhtiöittämistä käsittelevänä ratkaisuna katsoa olevan varsin korkea prejudikaattiarvo. Ratkaisu on linjannut urheilutoiminnan yhtiöittämisen olevan mahdollista. Selvää kuitenkin on, että tarkan ennakkopäätöissäännön muotoilemiseksi urheilutoiminnan yhtiöittämisen osalta vaaditaan lisää oikeuskäytäntöä. Ainakin elinkeinotoiminnaksi hyväksyttävän liiketoiminnan rajasta tultaneen käymään vääntöä tulevaisuudessa. KHO:n päätöksen 2010:103 perusteella urheilutoiminnan yhtiöittämistä arvioidaan samoilla tosiasiallisilla liiketoiminnan kriteereillä kuin muunkin elinkeinotoiminnan yhtiöittämistä.

3.4 Urheilutoiminnan yhtiöittämisen hyödyt

Urheilutoiminnan yhtiöittämisestä voi olla urheilijalle sekä verotuksellisia että muita hyötyjä. Toiminnan yhtiöittäminen mahdollistaa urheilijalle oletettavasti YEL-vakuutusjärjestelmän piiriin kuulumisen. Yhtiöittäminen myös mahdollistaa ulkomailta saatujen pelipalkkioiden ”jaksottamisen”. Ulkomaisten pelipalkkioiden jaksottaminen urheilurahastoihin on yleensä kannattamatonta, minkä vuoksi kyseisiä palkkioita ei tavallisesti rahastoida, vaan ne verotetaan urheilijan ansaintavuoden tulona. Osakeyhtiölle urheilijan urheilemisesta saamat palkkiot ovat elinkeinotuloja, joista tulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot ovat vähennyskelpoisia (ks. EVL 4 §; EVL 7 §). Osakeyhtiössä urheilija välttyy siten hankalalta arvioinnilta siitä, pidetäänkö jotakin tuloa urheilemisesta saatuina eli urheilijan palkkioina. Toisin kuin urheilijarahastossa, osakeyhtiöön varastoidut varat ovat koko ajan osakeyhtiön yhtiökokouksen ja siellä päätösvaltaa käyttävän osakkaan eli tässä tapauksessa urheilijan vallinnassa (ks. Osakeyhtiölaki 624/2006 5:1.1 §). Yhtiöittäminen tarjoaa täten laajemmat ja joustavammat suunnittelutoimet varojen maksussa urheilijalle itselleen. Osakeyhtiön varallisuus ei myöskään tuloudu urheilijalle urheilu-uran päättyessä kuten urheilijarahastossa. Seuraavassa käsitellään yhtiöittämisen mahdollisia hyötyjä siinä määrin, kuin niihin liittyy vielä mainitsemattomia huomioita. Urheilutoiminnan verorasitusta osakeyhtiömuotoisessa toiminnassa käsitellään esimerkkilaskelman avulla kappaleessa 4 Urheilutoiminnan tuloverorasituksen vertailu eri toimintamalleissa.

YEL-vakuutus

Urheilijan harjoitellessa ja kilpaillessa saamat vammat korvaa tapaturmavakuutus, jonka voimassa olo on monissa lajeissa edellytys kilpailulisenssin saamiselle. Matkavakuutus turvaa urheilijalle harjoitus- tai kilpailumatkalla sattuneet tapaturmat, sairastumiset ja matkatavaroiden vahingoittumiset tai häviämiset. Urheilijoille suositellaan otettavaksi myös sairauskuluvakuutusta, joka madaltaa hoitoon hakeutumisen kynnystä ja nopeuttaa hoitoon pääsyä. (SOK 2015, viitattu 17.5.2015.) Jälkimmäiset vakuutukset eivät tavallisesti ole pakollisia.

Eläketurvan ja tapaturmaturvan kannalta nykyinen tilanne sen sijaan on ongelmallinen varsinkin yksilöurheilijoille. Työntekijän eläkelaki (395/2006) ja tapaturmavakuutuslaki (608/1948) eivät koske urheilijoita (TyEL 9 §; TapVL 2.3 §). Urheilijaa ei perinteisesti ole pidetty yrittäjänä, joten myöskään yrittäjän eläkelakia ei ole sovellettu urheilijaan. Lain soveltaminen urheilijaan on kyseessä olevassa laissa vielä erikseen kielletty. (YEL 5 §.) Yli 9 600 euroa urheilemisesta palkkatuloja vuodessa tai pelikaudessa saavalle urheilijalle eli tavallisesti joukkueurheilijalle on järjestettävä urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa tapaturma- ja eläketurva työnantajan toimesta (ks. UEL 1 §). Tämän lisäksi esimerkiksi jääkiekon SM-liigan kaikilla pelaajilla on voimassa tapaturmaturva ansiotulosta riippumatta jääkiekon pelaajayhdistyksen ja jääkiekon SM-liigan keskinäisen sopimuksen perusteella (Valo 2014, 65). Yksilöurheilijalle tapaturmaturva- ja eläketurvavakuutus ei ole pakollinen. Yli 9 600 euroa urheilemisestä vuodessa tienävällä yksilöurheilijalla on kuitenkin mahdollisuus ottaa UEL:n mukainen vakuutus vapaaehtoisesti. (UEL 15.1 §.)

Koska yhtiöitettyä urheilutoimintaa tietyin edellytyksin pidetään elinkeinotoimintana, voi yrittäjän eläkelain mukainen vakuutus tulla käsittääkseni sovellettavaksi myös tällaisessa osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevään osakkaaseen eli tässä tapauksessa yksilöurheilijaan (ks. YEL 3.3 §). Sovellettavuuden rajoituksena on, että osakkaan täytyy omistaa yli 30 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai hallita yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Vaihtoehtoisesti osakkaan pitää omistaa yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai hallinnoida yhdessä perheensä kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. (YEL 3.3 §.) Yrittäjän eläkelakia sovelletaan yrittäjään, jonka vuosittainen työtulo on vähintään 5 504,14 euroa (YEL 4 §). Näin vuotuisen tulon alaraja on alempi kuin UEL:n mukaisessa vakuutuksessa. Yrittäjän eläkelain soveltaminen lakkaa sen kalenterikuukauden jälkeen, jona yrittäjä on täyttänyt 68 vuotta (YEL 4 §). UEL:n mukainen vakuut-

tamisvelvollisuus lakkaa urheilijan täytettyä 43 vuotta (UEL 1 §). UEL:n mukainen vakuutus on vapaaehtoinen yksilöurheilijalle, minkä johdosta yksilöurheilija voi laiminlyödä tapaturma- ja eläketurvastaan huolehtimisen. Yrittäjän eläkelaki laki velvoittaa yrittäjän vakuuttamaan itsensä (YEL 1.3 §).

YEL-vakuutuksen ominaisuudet ja ehdot poikkeavat siis UEL-vakuutuksen vastaavista. Yhteiskunnan kannalta YEL-vakuutuksen hyvä puoli on, ettei urheilija voi laiminlyödä eläketurvastaan huolehtimista. Urheilijan kannalta YEL-vakuutuksen kannattavuus on tietysti tapauskohtaista.

Kotimaisten ja ulkomaisten pelipalkkioiden verotus osakeyhtiössä

Ilonen mainitsee ennakkoratkaisuhakemuksessaan keskusverolautakunnalle yhtiöittämisen selkeyttävän eri maista tulevien pelipalkkioiden lähdeverokohtelua (KHO 103:2010, 2). Yhtiöittämisestä huolimatta urheilijan urheilemisesta saamia tuloja verotetaan pääosassa Suomen solmimista verosopimuksista 17 artiklan taiteilijoita ja urheilijoita koskevien määräysten mukaisesti OECD:n malliverosopimuksen 17 artiklan 2 kappaleeseen perustuen. Yhtiöittäminen selkeyttänee ulkomailta saatujen pelipalkkioiden käsittelyä paremminkin urheilijan osalta. Siinä missä urheilutuloa rahastotaessa ulkomailta saatuja tuloja ei tavallisesti kannattanut rahastoida, osakeyhtiössä sekä kotimaisten että ulkomaisten pelipalkkioiden käsittely on yhdenmukaista, sillä palkkioiden tullessa osakeyhtiölle kaksinkertainen verotus voidaan hyvittää, vaikka palkkiot eivät olekaan urheilijan veronalaista tuloa kyseisenä vuonna.

4 URHEILUTOIMINNAN TULOVERORASITUKSEN VERTAILU ERI TOIMINTAMALLEISSA

Tässä kappaleessa käsitellään urheilutoiminnasta aiheutuvaa tuloverorasitusta esimerkkilaskelman avulla kolmessa eri urheilijan toimintamallissa. Ensimmäisessä mallissa (kappale 4.2) yksilöurheilija urheilee luonnollisena henkilönä eikä rahastoi urheilemisesta saamia tulojaan. Toisessa mallissa (kappale 4.3) yksilöurheilija urheilee niin ikään luonnollisena henkilönä, mutta rahastoi urheilutulonsa tuloverolain 116 b §:ssä ja 116 c §:ssä tarkoitettuihin rahastoihin, valmennusrahas-
toon ja urheilijarahastoon. Kolmannessa toimintamallissa (kappale 4.4) urheilija harjoittaa urheilutoimintaansa osakeyhtiömuodossa, ja kaikkia urheilemisestä saatuja tuloja ja siitä aiheutuneita menoja pidetään osakeyhtiön tuloina ja menoina KHO 2010:103:n mukaisesti.

Urheilutoiminnan yhtiöittämisen verotuksellisen hyväksymisen arvioinnin voidaan ajatella prejudikaattisäännön perusteella perustuvan ainoaan urheilutoiminnan yhtiöittämisestä olemassa olevaan prejudikaattiin, KHO 2010:103:een Mikko Ilosen yhtiöittämistapauksesta. Ilosen asiaa ajanut Janne Juusela toteaa KHO:n ratkaisusta seuraavaa: ”Mitä kauemmaksi - - KHO:n kriteereistä siirrytään, sitä epävarmempaa on se, voidaanko ennakkopäätöstä soveltaa myös muiden urheilijoiden kohdalla (Saastamoinen 2010, 56).” Tämän vuoksi esimerkkilaskelman urheilijan tulo- ja kulurakenne pohjautuu Ilosen keskusverolautakunnalle kuvailemaan tulo- ja kulurakenteeseen.

4.1 Laskelman lähtötiedot ja olettamukset

Laskelman esimerkkiurheilija on 31-vuotias golfari. Laskelmassa käytetyt rahamäärät ovat euro-määräisiä. Urheilija saa urheilemisestä tuloja verovuonna:

- pelipalkkioista 1 000 000
- sponsorituloista 300 000 eli
- yhteensä 1 300 000 euroa.

Verovuonna hänelle aiheutuu urheilemisestä kuluja :

- caddien palkoista 20 000
- caddien bonuksista 50 000
- golfvalmentajan palkoista 30 000

- fyysiikkavalmentajan palkoista 20 000
- manageriyhtiön provisioista 60 0000
- kilpailukuluista 30 000
- koulutus- ja markkinointitilaisuuksista 30 000
- taloushallinnosta ja muusta hallinnosta 30 000 eli
- yhteensä 270 000.

Urheilijalle aiheutuu lisäksi vuosittain elantomenoja 45 766,63 euroa (eli nettopalkan verran), minkä vuoksi urheilija nostaa osakeyhtiössä toimiessaan bruttopalkkana 70 000 euroa. Urheilijan tulo- ja kulurakenteen oletetaan pysyvän identtisenä tarkastelujakson aikana. Edellä mainittujen tulojen ja kulujen oletetaan oleva urheilijan ainoat tulot ja kulut tarkasteluaikana. Täten osakeyhtiö ja rahasto eivät esimerkissä sijoita hallinnoimiaan varoja, mikä olisi todellisuudessa mahdollista.

Luonnollisena henkilönä urheileva urheilija ei ole UEL-vakuutettu. Osakeyhtiössä toimiessaan urheilija on ottanut YEL-vakuutuksen 100 000 euron työtulosta.

Laskelma perustuu vuonna 2015 voimassa olleeseen lainsäädäntöön, ja laskelmassa oletetaan lainsäädännön säilyvän muuttumattomana laskelman kattamana ajanjaksona. Laskelman mukaiset pääomatuloveroprosentit ovat täten 30 ja 30 000 euroa ylittävältä osuudelta 33 (TVL 124.2 §). Yhteisön tuloveroprosentti on 20 (sama). Laskelman yksilöurheilijan kotikunta on Helsinki, jonka kunnallisveroprosentti on 18,50. Valtionveroasteikko on progressiivinen. Vuoden 2015 valtionveroasteikko on esitetty kappaleessa 2.2.2 taulukossa 1. Esimerkkiurheilija kuuluu evankelisluterilaiseen kirkkoon, jonka kirkollisveroprosentti on Helsingissä 1,0 (Verohallinto 2014g, viitattu 25.5.2015). Lisäksi luonnollinen henkilö ja yhteisö suorittavat valtiolle yleisradioveroa. Vakuutetun sairausvakuutusmaksu jakautuu sairaanhoitomaksuun ja päivärahamaksuun. Vuonna 2015 sairaanhoitomaksun prosentti on 1,32 ja päivärahamaksun 0,78 (Verohallinto 2014h, viitattu 25.5.2015). Kirkollisveron, yleisradioveron ja vakuutetun sairausvakuutusmaksun määräytymistä on niin ikään käsitelty tarkemmin kappaleessa 2.2.2.

Kolmannessa toimintamallissa urheilijan osakeyhtiö on yksityinen, urheilijan kokonaan omistama osakeyhtiö, ja urheilijan oletetaan nostavan vuosittain osinkoa ainoastaan osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle laskettuun kahdeksan prosentin vuotuisen – maksimissaan 150 000 euron – tuottoon saakka, jolloin hänen saamansa osinkotuloista 25 prosenttia on pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa. Osakeyhtiö on perustettu 2 500 euron vähimmäisosakepääomal-

la (ks. OYL 3 §) Urheilija ei siten nosta osinkoa yhtiön ensimmäisenä toimintavuonna, koska osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle laskettu kahdeksan prosentin vuotuinen tuotto on pieni johtuen alhaisesta nettovarallisuudesta (2 500 €).

Laskelmassa vähennyksinä on huomioitu ainoastaan tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot sekä kaavamaiset vähennykset – tulonhankkimisvähennys, päivärahamaksun vähennys, työtulovähennys ja ansiotulovähennys. Kaavamaiset vähennykset on vähennetty siinä tapauksessa, että urheilija on oikeutettu vähennyksiin.

Laskelmat on laadittu käyttäen Microsoft Exceliä. Urheilijan henkilökohtaisissa verolaskelmissa on hyödynnetty Profit Hunter -verolaskentaohjelmistoa, josta myös kuvioina olevat verolaskelmatulosteet on saatu.

4.2 Yksilöurheilijan verotus luonnollisena henkilönä ilman rahastointia

Taulukossa 2 on esitetty luonnollisena henkilönä urheilevan yksilöurheilijan veronalaisen tulon syntyminen tarkastelujakson aikana.

TAULUKKO 2. Veronalaisen tulon syntyminen

Vuosi	Tulot	Menot	Veronalainen tulo
1	1 300 000	270 000	1 030 000
2	1 300 000	270 000	1 030 000
3	1 300 000	270 000	1 030 000
4	1 300 000	270 000	1 030 000
5	1 300 000	270 000	1 030 000

Urheilija maksaa tuloista veroa jokaisena vuonna kuvion 1 mukaisesti. Kuviossa muun palkan nimellä ilmoitettu erä on urheilijan palkkiota.

ANSIOTULOT:		
Palkka	1300000.00	(Muu palkka)
Luonnolliset vähennykset:		
Tulohankkimismenot	270000.00	
Puhdas ansiotulo:	1030000.00	
Valtion ja kunnan tuloista tehtävät vähennykset:		
Päivärahamaksu	10140.00	
	Valtion verotus:	Kunnan verotus:
Tulot	1019860.00	1019860.00
Vähennykset	0.00	0.00
Verotettava ansiotulo	1019860.00	1019860.00
Verot	310721.55	222474.85
Kunnan verotuksen erittely:		
Kunnan tulovero (18.50 %)	188674.10	Helsinki
Seurakunnan tulovero (1.00 %)	10198.60	
Päivärahamaksu	10140.00	(1300000.00 x 0.78 %)
Sairaanhoidomaksu	13462.15	(1019860.00 x 1.32 %)
Valtion ja kunnan verot vähennysten jälkeen:		533196.40
PÄÄOMATULOT:		
Ei verotettavia pääomatuloja.		
VEROT JA MAKSUT YHTEENSÄ:		
Verot ansiotuloista	533196.40	
Yleisradiovero	143.00	(max 143 €)
Maksettava vero: (533339.40 / 1300000.00)	533339.40	41.03 %
TULOJEN YHTEENVETO:		
Verotettavat tulot:	1300000.00	
- Verot ja maksut	533339.40	
Tulot käteen:	766660.60	

KUVIO 1. Urheilijan tuloista maksamat vuotuiset verot vuosina 1–5

Verojen ja urheilijalle säästöön jäävien varojen muodostuminen on esitetty taulukossa 3.

TAULUKKO 3. Verojen ja urheilijalle säästöön jäävien varojen muodostuminen

Vuosi	Veronalainen tulo	Vero	Elantomenot	Säästöön
1	1 030 000	533 339,40	45 766,63	450 893,97
2	1 030 000	533 339,40	45 766,63	450 893,97
3	1 030 000	533 339,40	45 766,63	450 893,97
4	1 030 000	533 339,40	45 766,63	450 893,97
5	1 030 000	533 339,40	45 766,63	450 893,97
Yhteensä	5 150 000	2 666 697	228 833,15	2 254 469,85

Urheilijalle syntyy veronalaista tuloa yhteensä 5 150 000 euroa, josta hän maksaa veroa 2 666 697 euroa. Urheilijalle jää säästöön varoja tarkastelujakson jälkeen 2 254 469,85 euroa.

4.3 Yksilöurheilijan verotus luonnollisena henkilönä rahastoinnin kanssa

Taulukossa 2 on esitetty luonnollisena henkilönä urheilevan ja urheilutulonsa rahastoivan urheilijan rahastojen varojen ja veronalaisen tulon muodostuminen tarkastelujakson aikana. Taulukon puhtaat tulot valmennusrahaan -erä muodostuu vuosina 2–5 verovuoden puhtaisten tulojen ja edellisvuonna valmennusrahaan jätetyn valmennuskatteen (20 000 €) summasta, josta on korvattu tai vähennetty verovuoden tulonhankkimismenoja (270 000 €). Tästä johtuen kyseinen erä on vuosina 2–5 20 000 euroa suurempi kuin vuonna 1, jolloin valmennusrahaan ei ole varoja verovuoden alussa.

TAULUKKO 4. Rahastojen varojen ja veronalaisen tulon muodostuminen

Vuosi	Puhtaat tulot valmennusrahaan	Valmennusrahaan jätettävä kate	Siirto urheilijarahastoon	Veronalainen tulo	Varat urheilijarahastossa
1	1 030 000	20 000	100 000	910 000	100 000
2	1 050 000	20 000	100 000	930 000	200 000
3	1 050 000	20 000	100 000	930 000	300 000
4	1 050 000	20 000	100 000	930 000	400 000
5	1 050 000	20 000	100 000	930 000	500 000

Urheilija maksaa rahastoimattomista tuloista veroa ensimmäisenä vuonna kuvion 2 mukaisesti ja neljänä seuraavana vuonna kuvion 3 mukaisesti. Kuviossa 2 muun palkan nimellä esitetty erä on urheilijan palkkiota ja muodostuu, kun verovuoden tulosta (1 300 000 €) vähennetään rahastoitavat tulot (20 000 + 100 000 = 120 000 €). Kuviossa 3 vastaava erä muodostuu samaa laskentalogiikkaa noudattaen.

ANSIOTULOT:		
Palkka	1180000.00	(Muu palkka)
Luonnolliset vähennykset:		
Tulohankkimismenot	270000.00	
Puhdas ansiotulo:	910000.00	
Valtion ja kunnan tuloista tehtävät vähennykset:		
Päivärahamaksu	9204.00	
	Valtion verotus:	Kunnan verotus:
Tulot	900796.00	900796.00
Vähennykset	0.00	0.00
Verotettava ansiotulo	900796.00	900796.00
Verot	272918.73	196749.73
Kunnan verotuksen erittely:		
Kunnan tulovero (18.50 %)	166647.26	Helsinki
Seurakunnan tulovero (1.00 %)	9007.96	
Päivärahamaksu	9204.00	(1180000.00 x 0.78 %)
Sairaanhoidomaksu	11890.51	(900796.00 x 1.32 %)
Valtion ja kunnan verot vähennysten jälkeen:		469668.46
PÄÄOMATULOT:		
Ei verotettavia pääomatuloja.		
VEROT JA MAKSUT YHTEENSÄ:		
Verot ansiotuloista	469668.46	
Yleisradiovero	143.00	(max 143 €)
Maksettava vero: (469811.46 / 1180000.00)	469811.46	39.81 %
TULOJEN YHTEENVETO:		
Verotettavat tulot:	1180000.00	
- Verot ja maksut	469811.46	
Tulot käteen:	710188.54	

KUVIO 2. Urheilijan tuloista maksamat verot vuonna 1

ANSIOTULOT:		
Palkka	1200000.00	(Muu palkka)
Luonnolliset vähennykset:		
Tulonhankkimismenot	270000.00	
Puhdas ansiotulo:	930000.00	
Valtion ja kunnan tuloista tehtävät vähennykset:		
Päivärahamaksu	9360.00	
	Valtion verotus:	Kunnan verotus:
Tulot	920640.00	920640.00
Vähennykset	0.00	0.00
Verotettava ansiotulo	920640.00	920640.00
Verot	279219.20	201037.25
Kunnan verotuksen erittely:		
Kunnan tulovero (18.50 %)	170318.40	Helsinki
Seurakunnan tulovero (1.00 %)	9206.40	
Päivärahamaksu	9360.00	(1200000.00 x 0.78 %)
Sairaanhoitomaksu	12152.45	(920640.00 x 1.32 %)
Valtion ja kunnan verot vähennysten jälkeen:		480256.45
PÄÄOMATULOT:		
Ei verotettavia pääomatuloja.		
VEROT JA MAKSUT YHTEENSÄ:		
Verot ansiotuloista	480256.45	
Yleisradiovero	143.00	(max 143 €)
Maksettava vero: (480399.45 / 1200000.00)	480399.45	40.03 %
TULOJEN YHTEENVETO:		
Verotettavat tulot:	1200000.00	
- Verot ja maksut	480399.45	
Tulot käteen:	719600.55	

KUVIO 3. Urheilijan tuloista maksamat vuotuiset verot vuosina 2–5

Verojen ja urheilijalle säästöön jäävien varojen muodostuminen on esitetty taulukossa 5.

TAULUKKO 5. Verojen ja urheilijalle säästöön jäävien varojen muodostuminen

Vuosi	Veronalainen tulo	Vero	Elantomenot	Säästöön
1	910 000	469 811,46	45 766,63	394 421,91
2	930 000	480 399,45	45 766,63	403 833,92
3	930 000	480 399,45	45 766,63	403 833,92
4	930 000	480 399,45	45 766,63	403 833,92
5	930 000	480 399,45	45 766,63	403 833,92
Yhteensä	4 630 000	2 391 409,26	228 833,15	2 009 757,59

Urheilijalle syntyy verotettavaa tuloa yhteensä 4 630 000 euroa. Urheilija maksaa veroja yhteensä 2 391 409,26 euroa. Urheilijalla on tarkastelujakson jälkeen varoja säästössä 2 009 757,59 euroa. Verottamattomia varoja urheilijalla on rahastoissa yhteensä 520 000 euroa (= 500 000 + 20 000).

4.4 Yksilöurheilijan verotus osakeyhtiömuotoisessa toiminnassa

Osinkoverotus

Yksityisestä osakeyhtiöstä jaetusta osingosta 25 prosenttia on pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle laskettuun kahdeksan prosentin vuotuisen tuottoon saakka. 150 000 euroa ylittävältä määrältä tällaisesta osingosta 85 prosenttia on pääomatuloa ja 15 verovapaata tuloa. (TVL 33 b.1 §.) Edellä mainitun vuotuisen tuoton ylittävältä määrältä osingosta 75 prosenttia on ansiotuloa ja 25 verovapaata tuloa (TVL 33 b.2 §). Osakkeen matemaattisen arvon laskemisesta on säädetty varojen arvostamisesta verotuksessa annetussa laissa (1142/2005) (TVL 33 b.1 §).

Laskelma

Taulukossa 6 on esitetty urheilijan osakeyhtiön tilikauden verotettavan tuloksen, yhteisöveron ja tilikauden tuloksen (tilikauden voiton) muodostuminen tarkasteluaikana.

TAULUKKO 6. Osakeyhtiön verotettavan tuloksen, yhteisöveron ja tilikauden tuloksen muodostuminen

Vuosi	Tulos ennen omaa palkkaa	Oma palkka	Sivukulut	YEL-vakuutus	Verotettava tulos	Vero	Tilikauden tulos
1	1 030 000	70 000	1 400	23 000	935 600	187 120	748 480
2	1 030 000	70 000	1 400	23 000	935 600	187 120	748 480
3	1 030 000	70 000	1 400	23 000	935 600	187 120	748 480
4	1 030 000	70 000	1 400	23 000	935 600	187 120	748 480
5	1 030 000	70 000	1 400	23 000	935 600	187 120	748 480
Yht.	XXXX	350 000	7 000	115 000	4 678 000	935 600	3 742 400

Urheilijan osakeyhtiölle syntyy verotettavaa tulosta yhteensä 4 678 000 euroa, josta yhtiö maksaa yhteisöveroa 935 600 euroa. Lisäksi urheilija maksaa yhtiöstä nostamastaan palkasta (yht.

350 000 €) veroa yhteensä 121 166,85 euroa. Urheilijan nostaman palkan vuotuinen verotus on esitetty esimerkiksi kuviossa 4. Mikäli urheilija ei nosta yhtiöstä osinkoa, yhtiöllä on voitonjakokelpoisia, yhteisöverotettuja varoja tarkastelujakson jälkeen 3 742 400 euroa. Yhtiön nettovarallisuus on tässä tapauksessa 3 744 900 (= 2 500 + 3 742 400).

Urheilijan yhtiöstä nostama osinko pienentää yhtiön nettovarallisuutta. Taulukossa 7 on esitetty osakeyhtiön varallisuuden kehittyminen urheilijan nostaessa osinkoja. Urheilija nostaa osinkoa vuosina 2–3 osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle laskettuun kahdeksan prosentin vuotuisen tuottoon saakka. Vuonna 2 osinkoa nostetaan 60 078 euroa (= 8 % X 750 980). Vuoden 3 osingon määrä lasketaan saman logiikan mukaisesti. Vuonna 4 osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle laskettu kahdeksan prosentin vuotuinen tuotto (8 % X 1 439 382 = 165 816 €) ylittää 150 000 euroa, jolloin osinkoa nostetaan vain 150 000 euroa. Vuoden 5 osinko määräytyy saman logiikan mukaisesti.

TAULUKKO 7. Osakeyhtiön varallisuuden kehittyminen ja urheilijan nostamat osingot.

Vuosi	Osakepääoma	Tilikauden voitto	Ed. tilikausien voitto	Osingonjako	Nettovarallisuus
(perustaminen)	2 500	XXXX	XXXX	XXXX	2 500
1	2 500	748 480	–	–	750 980
2	2 500	748 480	748 480	60 078	1 439 382
3	2 500	748 480	1 436 882	115 150	2 072 712
4	2 500	748 480	2 070 212	150 000	2 671 192
5	2 500	748 480	2 668 692	150 000	3 269 672
6 (avaava tase)	2 500	XXXX	3 267 172	XXXX	3 269 672

Urheilija maksaa palkkatulosta veroa vuonna 1 (kuvio 4) ja palkka- ja osinkotuloista veroa vuonna 2 (kuvio 5), vuonna 3 (kuvio 6), vuonna 4 (kuvio 7) ja vuonna 5 (kuvio 8). Osingosta ainoastaan 25 prosenttia verotetaan pääomatulona, loppu on verovapaata tuloa. Koska yrittäjä on YEL-vakuutettu, sairaanhoitomaksun perusteena on YEL:n mukainen vahvistettu työtulo (Verohallinto 2013, viitattu 25.5.2015). Kuvioiden 5–8 sairaanhoitomaksun laskentaperusteissa kaikki ansiotulot -niminen erä viittaa urheilijan esimerkin yrityksestä saamien ansiotulojen (YEL-ansiotulot) lisäksi mahdollisiin muualta saatuihin ansiotuloihin, joita esimerkin urheilijalla ei ole. Muualta saa-

dut ansiotulot kuuluisivat sairaanhoitomaksun laskentaperusteeseen yhdessä vahvistetun YEL-työtulon kanssa.

ANSIOTULOT:		
Palkka	70000.00	(YEL)
Luonnolliset vähennykset:		
Tulohankkimisvähennys	620.00	
Puhdas ansiotulo:	69380.00	
Valtion ja kunnan tuloista tehtävät vähennykset:		
Päivärahamaksu	780.00	
Päivärahamaksun yrittäjäkorotus	130.00	
Yhteensä:	910.00	
	Valtion verotus:	Kunnan verotus:
Tulot	68470.00	68470.00
Vähennykset	0.00	1077.90
Verotettava ansiotulo	68470.00	67392.10
Verot	9327.55	15351.26
Vähennykset veroista	588.44	0.00
Verot vähennysten jälkeen	8739.11	15351.26
Valtion veroista vähennettävät:		
Työtulovähennys (588.44)	588.44	
Kunnan vähennysten erittely:		
Ansiotulovähennys	1077.90	
Kunnan verotuksen erittely:		
Kunnan tulovero (18.50 %)	12467.54	Helsinki
Seurakunnan tulovero (1.00 %)	673.92	
Päivärahamaksu	780.00	(100000.00 x 0.78 %)
Päivärahamaksun yrittäjäkorotus	130.00	(100000.00 x 0.13 %)
Yrittäjän sairaanhoitomaksu	1299.80	(98470.00 x 1.32 %)
Valtion ja kunnan verot vähennysten jälkeen:		24090.37
Sairaanhoitomaksun peruste:		
Kaikki ansiotulot:	70000.00	
+ Ilmoitettu YEL-vuosityötulo	100000.00	
- Korvattavat YEL-ansiotulot	70000.00	
Korvatut tulot	100000.00	
- Puhtaat vähennykset	620.00	
- Kunnan ja valtion vähennykset	910.00	
Yhteensä:	98470.00	
PÄÄOMATULOT:		
Ei verotettavia pääomatuloja.		
VEROT JA MAKSUT YHTEENSÄ:		
Verot ansiotuloista	24090.37	
Yleisradiovero	143.00	(max 143 €)
Maksettava vero: (24233.37 / 70000.00)	24233.37	34.62 %
TULOJEN YHTEENVETO:		
Verotettavat tulot:	70000.00	
- Verot ja maksut	24233.37	
Tulot käteen:	45766.63	

KUVIO 4. Urheilijan tuloista maksamat verot vuonna 1.

ANSIOTULOT:			
Palkka	70000.00	(YEL)	
Luonnolliset vähennykset:			
Tulonhankkimisvähennys	620.00		
Puhdas ansiotulo:	69380.00		
Valtion ja kunnan tuloista tehtävät vähennykset:			
Päivärahamaksu	780.00		
Päivärahamaksun yrittäjäkorotus	130.00		
Yhteensä:	910.00		
	Valtion verotus:	Kunnan verotus:	
Tulot	68470.00	68470.00	
Vähennykset	0.00	1077.90	
Verotettava ansiotulo	68470.00	67392.10	
Verot	9327.55	15351.26	
Vähennykset veroista	588.44	0.00	
Verot vähennysten jälkeen	8739.11	15351.26	
Valtion veroista vähennettävät:			
Työtulovähennys (588.44)	588.44		
Kunnan vähennysten erittely:			
Ansiotulovähennys	1077.90		
Kunnan verotuksen erittely:			
Kunnan tulovero (18.50 %)	12467.54	Helsinki	
Seurakunnan tulovero (1.00 %)	673.92		
Päivärahamaksu	780.00	(100000.00 x 0.78 %)	
Päivärahamaksun yrittäjäkorotus	130.00	(100000.00 x 0.13 %)	
Yrittäjän sairaanhoitomaksu	1299.80	(98470.00 x 1.32 %)	
Valtion ja kunnan verot vähennysten jälkeen:		24090.37	
Sairaanhoitomaksun peruste:			
Kaikki ansiotulot:	70000.00		
+ Ilmoitettu YEL-vuosityötulo	100000.00		
- Korvattavat YEL-ansiotulot	70000.00		
Korvatut tulot	100000.00		
- Puhtaat vähennykset	620.00		
- Kunnan ja valtion vähennykset	910.00		
Yhteensä:	98470.00		
PÄÄOMATULOT:			
Osingot omista yhtiöistä	15019.50		
Verotettava pääomatulo:	15019.50		
Pääomatulojen vero:	4505.85		
VEROT JA MAKSUT YHTEENSÄ:			
Verot ansiotuloista	24090.37		
Verot pääomatuloista	4505.85		
Yleisradiovero	143.00	(max 143 €)	
Maksettava vero: (28739.22 / 85019.50)	28739.22	33.80 %	

TULOJEN YHTEENVETO:	
Verotettavat tulot:	85019.50
- Verot ja maksut	28739.22
Verotta jääneet osuudet osingoista ja osuuspääoman koroista:	
Nettovarallisuuden pohjalta	45058.50
Tulot käteen:	101338.78

KUVIO 5. Urheilijan tuloista maksamat verot vuonna 2

ANSIOTULOT:		
Palkka	70000.00	(YEL)
Luonnolliset vähennykset:		
Tulohankkimisvähennys	620.00	
Puhdas ansiotulo:	69380.00	
Valtion ja kunnan tuloista tehtävät vähennykset:		
Päivärahamaksu	780.00	
Päivärahamaksun yrittäjäkorotus	130.00	
Yhteensä:	910.00	
	Valtion verotus:	Kunnan verotus:
Tulot	68470.00	68470.00
Vähennykset	0.00	1077.90
Verotettava ansiotulo	68470.00	67392.10
Verot	9327.55	15351.26
Vähennykset veroista	588.44	0.00
Verot vähennysten jälkeen	8739.11	15351.26
Valtion veroista vähennettävät:		
Työtulovähennys (588.44)	588.44	
Kunnan vähennysten erittely:		
Ansiotulovähennys	1077.90	
Kunnan verotuksen erittely:		
Kunnan tulovero (18.50 %)	12467.54	Helsinki
Seurakunnan tulovero (1.00 %)	673.92	
Päivärahamaksu	780.00	(100000.00 x 0.78 %)
Päivärahamaksun yrittäjäkorotus	130.00	(100000.00 x 0.13 %)
Yrittäjän sairaanhoitomaksu	1299.80	(98470.00 x 1.32 %)
Valtion ja kunnan verot vähennysten jälkeen:		24090.37
Sairaanhoitomaksun peruste:		
Kaikki ansiotulot:	70000.00	
+ Ilmoitettu YEL-vuosityötulo	100000.00	
- Korvattavat YEL-ansiotulot	70000.00	
Korvatut tulot	100000.00	
- Puhtaat vähennykset	620.00	
- Kunnan ja valtion vähennykset	910.00	
Yhteensä:	98470.00	
PÄÄOMATULOT:		
Osingot omista yhtiöistä	28787.50	
Verotettava pääomatulo:	28787.50	
Pääomatulojen vero:	8636.25	
VEROT JA MAKSUT YHTEENSÄ:		
Verot ansiotuloista	24090.37	
Verot pääomatuloista	8636.25	
Yleisradiovero	143.00	(max 143 €)
Maksettava vero: (32869.62 / 98787.50)	32869.62	33.27 %
TULOJEN YHTEENVETO:		
Verotettavat tulot:	98787.50	
- Verot ja maksut	32869.62	
Verotta jääneet osuudet osingoista ja osuuspääoman koroista:		
Nettovarallisuuden pohjalta	86362.50	
Tulot käteen:	152280.38	

KUVIO 6. Urheilijan tuloista maksamat verot vuonna 3

ANSIOTULOT:		
Palkka	70000.00	(YEL)
Luonnolliset vähennykset:		
Tulohankkimisvähennys	620.00	
Puhdas ansiotulo:	69380.00	
Valtion ja kunnan tuloista tehtävät vähennykset:		
Päivärahamaksu	780.00	
Päivärahamaksun yrittäjäkorotus	130.00	
Yhteensä:	910.00	
	Valtion verotus:	Kunnan verotus:
Tulot	68470.00	68470.00
Vähennykset	0.00	1077.90
Verotettava ansiotulo	68470.00	67392.10
Verot	9327.55	15351.26
Vähennykset veroista	588.44	0.00
Verot vähennysten jälkeen	8739.11	15351.26
Valtion veroista vähennettävät:		
Työtulovähennys (588.44)	588.44	
Kunnan vähennysten erittely:		
Ansiotulovähennys	1077.90	
Kunnan verotuksen erittely:		
Kunnan tulovero (18.50 %)	12467.54	Helsinki
Seurakunnan tulovero (1.00 %)	673.92	
Päivärahamaksu	780.00	(100000.00 x 0.78 %)
Päivärahamaksun yrittäjäkorotus	130.00	(100000.00 x 0.13 %)
Yrittäjän sairaanhoitomaksu	1299.80	(98470.00 x 1.32 %)
Valtion ja kunnan verot vähennysten jälkeen:		24090.37
Sairaanhoitomaksun peruste:		
Kaikki ansiotulot:	70000.00	
+ Ilmoitettu YEL-vuosityötulo	100000.00	
- Korvattavat YEL-ansiotulot	70000.00	
Korvatut tulot	100000.00	
- Puhtaat vähennykset	620.00	
- Kunnan ja valtion vähennykset	910.00	
Yhteensä:	98470.00	
PÄÄOMATULOT:		
Osingot omista yhtiöistä	37500.00	
Verotettava pääomatulo:	37500.00	
Pääomatulojen vero:	11475.00	
VEROT JA MAKSUT YHTEENSÄ:		
Verot ansiotuloista	24090.37	
Verot pääomatuloista	11475.00	
Yleisradiovero	143.00	(max 143 €)
Maksettava vero: (35708.37 / 107500.00)	35708.37	33.22 %
TULOJEN YHTEENVETO:		
Verotettavat tulot:	107500.00	
- Verot ja maksut	35708.37	
Verotta jääneet osuudet osingoista ja osuuspääoman koroista:		
Nettovarallisuuden pohjalta	112500.00	
Tulot käteen:	184291.63	

KUVIO 7. Urheilijan tuloista maksamat verot vuonna 4.

ANSIOTULOT:		
Palkka	70000.00	(YEL)
Luonnolliset vähennykset:		
Tulohankkimisvähennys	620.00	
Puhdas ansiotulo:	69380.00	
Valtion ja kunnan tuloista tehtävät vähennykset:		
Päivärahamaksu	780.00	
Päivärahamaksun yrittäjäkorotus	130.00	
Yhteensä:	910.00	
	Valtion verotus:	Kunnan verotus:
Tulot	68470.00	68470.00
Vähennykset	0.00	1077.90
Verotettava ansiotulo	68470.00	67392.10
Verot	9327.55	15351.26
Vähennykset veroista	588.44	0.00
Verot vähennysten jälkeen	8739.11	15351.26
Valtion veroista vähennettävät:		
Työtulovähennys (588.44)	588.44	
Kunnan vähennysten erittely:		
Ansiotulovähennys	1077.90	
Kunnan verotuksen erittely:		
Kunnan tulovero (18.50 %)	12467.54	Helsinki
Seurakunnan tulovero (1.00 %)	673.92	
Päivärahamaksu	780.00	(100000.00 x 0.78 %)
Päivärahamaksun yrittäjäkorotus	130.00	(100000.00 x 0.13 %)
Yrittäjän sairaanhoitomaksu	1299.80	(98470.00 x 1.32 %)
Valtion ja kunnan verot vähennysten jälkeen:		24090.37
Sairaanhoitomaksun peruste:		
Kaikki ansiotulot:	70000.00	
+ Ilmoitettu YEL-vuosityötulo	100000.00	
- Korvattavat YEL-ansiotulot	70000.00	
Korvatut tulot	100000.00	
- Puhtaat vähennykset	620.00	
- Kunnan ja valtion vähennykset	910.00	
Yhteensä:	98470.00	
PÄÄOMATULOT:		
Osingot omista yhtiöistä	37500.00	
Verotettava pääomatulo:	37500.00	
Pääomatulojen vero:	11475.00	
VEROT JA MAKSUT YHTEENSÄ:		
Verot ansiotuloista	24090.37	
Verot pääomatuloista	11475.00	
Yleisradiovero	143.00	(max 143 €)
Maksettava vero: (35708.37 / 107500.00)	35708.37	33.22 %
TULOJEN YHTEENVETO:		
Verotettavat tulot:	107500.00	
- Verot ja maksut	35708.37	
Verotta jääneet osuudet osingoista ja osuuspääoman koroista:		
Nettovarallisuuden pohjalta	112500.00	
Tulot käteen:	184291.63	

KUVIO 8. Urheilijan tuloista maksamat verot vuonna 5

Urheilijan veronalaisen tulon, verojen ja urheilijalle säästöön jäävien varojen muodostuminen on esitetty taulukossa 8.

TAULUKKO 8. Urheilijan verojen ja urheilijalle säästöön jäävien varojen muodostuminen.

Vuosi	Palkka	Osinko	Veronalainen tulo	Verot	Elantomenot	Säästöön
1	70 000	–	70 000	24 233,37	45 766,63	–
2	70 000	60 078	130 078	28 739,22	45 766,63	55 572,15
3	70 000	115 150	185 150	32 869,62	45 766,63	106 513,75
4	70 000	150 000	220 000	35 708,37	45 766,63	138 525
5	70 000	150 000	220 000	35 708,37	45 766,63	138 525
Yhteensä	350 000	475 228	825 228	157 258,95	228 833,15	439 135,90

Urheilijalle muodostuu veronalaista tuloa yhteensä 825 228 euroa, joista hän maksaa veroja 157 258,95 euroa. Urheilijalle jää säästöön varoja 439 135,90 euroa. Lisäksi urheilijalla on osakeyhtiössä 3 267 172 euroa voitonjakokelpoisia, yhteisöverotettuja varoja.

4.5 Yhteenvedo eri toimintamalleissa urheilijalle säästöön jäävistä varoista

Taulukossa 9 on esitetty yhteenvedo urheilijalle säästöön jäävistä varoista eri toimintamalleissa.

TAULUKKO 9. Yhteenvedo urheilijalle säästöön jäävistä varoista eri toimintamalleissa

Toimintamalli	Urheilijan varat	Rahastojen varat / Oy:n voitonjakokelpoiset varat	Urheilijan / urheilijan ja Oy:n maksamat verot
1. toimintamalli	2 254 469,85	–	2 666 697
2. toimintamalli	2 009 757,59	520 000	2 391 409,26
3. toimintamalli (ilman osingonjakoa)	–	3 742 400	1 056 767,85
3. toimintamalli (osingonjaolla)	439 135,90	3 267 172	1 092 859

Rahastoista urheilijalle tuloutuvat varat verotetaan ansiotuloina kunnallisverotuksessa ja valtionverotuksessa. Urheilijarahaston varat tuloutuvat urheilijalle urheilu-uran päättymistä seuraavien

2–10 vuoden aikana tasasuurissa vuotuisissa erissä. Valmennusrahaston varoista urheilija voi korvata urheilemisesta aiheutuneita kulujaan kulutositteita vastaan verovapaasti. Osakeyhtiöstä varoja voidaan maksaa urheilijalle palkkana tai osinkona. Palkka verotetaan urheilijan ansiotulona, ja osinko urheilijan verovapaata tuloa, pääomatuloa tai ansiotuloa osingon määrästä ja yhtiön nettovarallisuudesta riippuen. Osakeyhtiön varat ovat yhtiössä päätösvaltaa käyttävän urheilijan vallinnassa.

Laskelman tulo- ja kulurakenteella urheilutoiminnan yhtiöittäminen on järkevää. Taulukon 9 perusteella urheilija ja urheilijan osakeyhtiö maksavat tuloistaan vähemmän veroa kuin luonnollisena henkilönä urheileva urheilija. Tämän ansiosta urheilijalle ja urheilijan osakeyhtiölle jää yhteensä enemmän varoja käyttöön kuin luonnolliselle henkilölle. Osingon maksun ansiosta osakeyhtiön varoja voidaan tulouttaa urheilijan henkilökohtaisiksi varoiksi pienellä verorasituksella, ja urheilijalla on tällöin käytössään varoja enemmän kuin tarpeeksi myös henkilökohtaisiin menoihin. Luonnollisena henkilönä urheilevaan urheilijaan verrattuna osakasurheilijan henkilökohtainen varallisuus on pienempi, mutta mikäli osakasurheilija ei tarvitse koko luonnollisena henkilönä urheilevan urheilijan varallisuuden määrää välittömästi käyttöönsä, luonnollisena henkilönä urheilevan urheilijan suuremmasta henkilökohtaisesta varallisuudesta ei ole hänelle hyötyä. Osingonjako on kuitenkin edullisin tapa tulouttaa urheilemisestä saadut tulot urheilijalle.

Mikäli urheilijan yhtiö harjoittaisi sijoitustoimintaa, pystyisi se sijoittamaan varat yhteisöverotettuna, kun taas luonnollisena henkilönä urheilevan urheilijan varoihin olisi ennen sijoittamista kohdistettu ankarampi ansiotuloverotus. Urheilutoiminnan yhtiöittämisen ansiosta urheilusta saaduista tuloista jää myös enemmän käytettäväksi liiketoimintaan kuin siinä tapauksessa, että urheilija harjoittaisi urheilutoimintaa luonnollisena henkilönä ja sen jälkeen sijoittaisi ansiotuloverotetut varat oheisliiketoimintaansa.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Luonnollisena henkilönä urheilevan urheilijan urheilemisesta saamia tuloja verotetaan pääasiassa samojen säännöksiin mukaan kuin muiden luonnollisten henkilöiden muusta tulonhankkimistoinnasta kuin elinkeinotoiminnasta saamia tuloja. Perinteisen tulkinnan mukaan urheilemista pidetään urheilijan henkilökohtaisena toimintana, ja siitä sadut tulot ovat urheilijan ennakonpidätyksen alaisia ansiotuloja. Urheilutoiminnan erikoisuus tulonhankkimistoinnana on, ettei sitä pidetä ammatti- tai liiketoimintana vaan muuna tulonhankkimistoinnana – ”urheilutoimintana”. Urheilijan ei ole katsottu voivan toimia yrittäjänä urheilemisen perusteella. Ennakoperintälain 25.3 § estää urheilijan merkitsemisen ennakoperintärekisteriin urheilijan palkkioiden eli urheilemisestä saatujen tulojen perusteella. Yrittäjän eläkelakia ei lain 5 §:n mukaan voida soveltaa urheilijaan, joten urheilija ei voi saada YEL-vakuutusta. Näin urheilijalta jää puuttumaan kaksi yrittäjänä toimimiseen liitettävää ominaisuutta.

Luonnollisena henkilönä urheilevan urheilijan kannalta on tärkeää, että hänen saamiaan tuloja pidetään verotuksessa urheilemisestä saatuina tuloina. Urheilemisessä on oltava kyse tulonhankkimistoinnasta, eli sen on tuotettava tuloja, jotta siitä aiheutuneet kulut olisivat vähennyskelpoisia tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneina kuluina. Harrastustoiminnan kustannukset ovat vähennyskeltottomia elantomenoja. Urheilijan tulon luonteen arviointiin on liitetty lainsäädännössä kaksi käsitettä, urheilijan palkkio ja urheilutulo. Tutkimuksen mukaan tulon luonteen tosiasiallinen arviointi näyttäisi pohjautuvan urheilijan palkkion käsitteeseen ja urheilutulon käsitteellä arvioitaisiin urheilijan ainoastaan palkkion rahastoitavuutta. Urheilijan palkkion käsitteen voidaan ajatella hyväksyvän tulot urheilutulon käsitettä laajemmin urheilemisestä saaduiksi tuloiksi. Jotta henkilö voisi saada urheilijan palkkioita, on häntä pidettävä verotuksessa urheilijana ja hänen harjoittamaansa lajia urheiluna.

Yksilöurheilijan verotuksessa on joitain eroavaisuuksia luonnollisen henkilön muun tulonhankkimistoinnasta saamiin tuloihin nähden. Siihen liittyy myös erityishuomioita urheilun ominaispiirteistä johtuen. Luontoisetupäätöksiä sovelletaan myös yksilöurheilijoihin, vaikkei luontoisedun myöntäjää voitaisikaan pitää urheilijan työnantajana. Urheilijan tavarapalkintoihin liittyy erityishuomioita. Muistoesineet kuten mitalit, joilla on ainoastaan tunnearvoa, ovat urheilijalle verovapaita. Muut tavarapalkinnot arvostetaan käypään arvoonsa. Ulkomailta saatuja tuloja verotetaan Suomessa yleisen verovelvollisuuden nojalla verosopimustilanteissa verosopimuksen ja menetelmälain

säännösten mukaan ja verosopimuksettomassa tilanteessa menetelmälain säännösten mukaan. Verosopimuksissa urheilemisesta saatujen tulojen verotusoikeudesta on tavallisesti sovittu 17 artiklassa, joka koskee taiteilijoita ja urheilijoita. Kansainvälistä kaksinkertaista verotusta poistetaan yleensä hyvitys- tai vapautusmenetelmällä, joista hyvitysmenetelmä on käytetympi Suomen solmimissa verosopimuksissa ja myös ensisijainen poistomenetelmä menetelmälaissa.

Julkisyhteisön urheilijalle myöntämät tunnustuspalkinnot ovat verovapaita. Myös opetusministeriön päätöksellä valtion varoista huippu-urheilijalle maksettava valmennus- ja harjoitteluapuraha on verovapaa. Urheilijan urheiluseuraltaan saama opiskelustipendiä pidetään veronalaisena urheilijan palkkiona. Urheilijoiden edustamiltaan seuroilta ja lajiliitoilta saamat harjoittelu- ja valmennusstipendit ovat verovapaita siltä osin, kuin niillä korvataan urheilusta syntyneitä kuluja. Urheilijalle kansalaiskeräyksellä kerätty rahasumma voi olla verovapaa tietyin edellytyksin perintö- ja lahjavero lain nojalla.

Urheilijan sponsorisopimuksien nojalla saamien tulojen luonteen tulkinta on ongelmallista. Tapauksesta riippuen sponsoritulot voivat olla urheilijan palkkiota, urheilijan palkkaa tai muuta palkkaa taikka työkorvausta.

Hallituksen esityksessä 278/1998 todetaan seuraavasti: ”Jos urheilemisesta maksetaan, tulot ovat veronalaisia ja kulut vähennyskelpoisia.” Urheilija voi vähentää laajasti urheilemisesta aiheutuneet välittömät ja perustellut kulut. Erityisesti urheilemiseen liittyviä ansiotuloista luonnollisina vähennyksinä vähennettäviä kuluja ovat urheiluvälineistä ja -asuista aiheutuneet kustannukset, vakuutusmaksut, asunnon ja varsinaisen työpaikan väliset matkakustannukset sekä valmennus- ja kilpailumatkojen kustannukset. Lisäravinnon, lisäravinteiden ja lääkkeiden kustannukset eivät ole vähennyskelpoisia. Puhtaasta ansiotulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa vähennettäviä kuluja ovat myös yksilöurheilijan vapaaehtoiset UEL-vakuutukset. Yksilöurheilijalle voidaan korvata verovapaasti välittömästi urheilusta aiheutuneet kustannukset. Korvattavan kulun on kohdistuttava kulukorvauksen maksajan harjoittamaan tai edistämään toimintaan. Urheilijalle voidaan yleensä korvata vähennyskelpoiset menot asunnon ja varsinaisen työpaikan välisiä matkakustannuksia lukuun ottamatta. Yleishyödylliseltä yhteisöltä yleishyödyllisen yhteisön toimeksiannosta ja hyväksi tehdystä matkasta saadut korvaukset ovat verovapaita tietyin rajoituksin.

Urheilija voi jaksottaa urheilutulonsa rahastoimalla ne tuloverolain 116 a §:ssä, 116 b §:ssä ja 116 c §:ssä tarkoitettuihin rahastoihin. Yksilöurheilijan kohdalla rahastointijärjestelmä on kaksiportai-

nen: Urheilutulon maksaja maksaa tulon valmennusrahastoon, jossa olevilla varoilla urheilija voi korvata valmennuksesta aiheutuneita kuluja kulutositteita vastaan verovapaasti. Urheilija voi siirtää verovuonna enintään 100 000 euroa valmennusrahaston varoista urheilijarahastoon, jonka varoja verotetaan urheilijan ansiotuloina vasta rahaston purkautuessa urheilijauran päätyttyä. Valmennusrahaston varat ovat urheilijan verovuoden ansiotuloja rahastoon mahdollisesti jätettävää enintään 20 000 euron arvoista valmennuskatetta lukuun ottamatta.

Verotuksessa hyväksyttävän osakeyhtiön elinkeinotoiminnan on oltava liiketoimintaa. Liiketoiminnan tunnusmerkkejä ovat voiton tavoittelu, toiminnan itsenäisyys, suunnitelmallisuus, jatkuvuus, taloudellisen riskin olemassa olo ja toiminnan suuntautuminen ulospäin rajoittamattomaan tai laajahkoon henkilökuntaan. Liiketoiminta on ammattitoimintaa laajempaa toimintaa ja siihen liittyvä taloudellinen riski on suurempi. Liiketoiminta vaatii ammattitoimintaa laajemman organisaation ja pääomapanoksen. Liiketoiminnan ja ammattitoiminnan tunnusmerkkejä arvioimalla ammattiurheilijan urheilutoimintaa voidaan pitää vähintäänkin ammattitoimintana, rahakkaiden lajien huipulla myös liiketoimintana.

Urheilijan osakeyhtiön, johon urheilutoiminta on yhtiöitetty, mahdollinen sivuuttaminen perustuu verotusmenettelylain 28 §:n yleiseen veronkiertolausekkeeseen. Lausekkeen mukaan veron kiertämisessä on kyse olosuhteen tai toimen tosiasiallisen sisällön ja oikeudellisen muodon välisestä ristiriidasta sekä subjektiivisesta tarkoituksesta vapautua lain tarkoituksen mukaan suoritettavasta verosta. Yleensä ottaen osakeyhtiö on voitu sivuuttaa, mikäli osakeyhtiön toiminnassa ei ole ollut tosiasiallisesti kyse yhtiön erillisestä toiminnasta vaan henkilökohtaisesta toiminnasta. Vaikka koko osakeyhtiön sivuuttamista verotuksessa on tapahtunut aiemmin, on se nykyään harvinaista ja poikkeuksellista.

KHO:n päätöksen 2010:103, jossa Mikko Iloselle hyväksyttiin urheilutoiminnan yhtiöittäminen, perusteella urheilutoiminnan yhtiöittämistä arvioidaan samoilla tosiasiallisilla liiketoiminnan kriteereillä kuin muunkin elinkeinotoiminnan yhtiöittämistä. Yhtiöittämisen hyväksymistä perusteltiin sillä, että toiminnan laajuus, luonne ja siihen liittyvä taloudellinen riski huomioiden, toiminnan harjoittamisen osakeyhtiömuodossa oli katsottava vastaavan asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Päätöksessä kiinnitettiin huomiota golfin peluuseen Ilosen tosiasiallisena ammattina, kilpailmiseen kansainvälisellä tasolla, yhtiön kilpagolfin ohessa harjoittamaan markkinointitoimintaan, palkattuun henkilökuntaan, pelipalkkioiden ja yhteistyökumppanitulojen määrään sekä yhtiön toiminnan laajennusaikeisiin.

Urheilutoiminnan yhtiöittäminen voi tarjota yksilöurheilijalle verotuksellisia sekä muita hyötyjä. Urheilutoiminnan yhtiöittäminen mahdollistaa oletettavasti urheilijalle YEL-vakuutusjärjestelmän piiriin kuulumisen. UEL:n mukainen vakuutus on yksilöurheilijalle vapaaehtoinen. Yhtiöittäminen myös yhtenäistää kotimaisten ja ulkomaisten pelipalkkioiden käsittelyä urheilijan taholta. Osakeyhtiössä tulot ovat myös kokoaikaisesti osakasurheilijan vallinnassa toisin kuin urheilijarahastossa. Tämä mahdollistaa joustavamman varojen tulouttamisen osakasurheilijalle osinkoina ja palkkana. Osakeyhtiömuodossa toimittaessa vältytään ongelmalliselta urheilemisesta saadun tulon luonteen arvioinnilta. Osakeyhtiön tulo on elinkeinotuloa, josta vähennyskelpoisia ovat tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot. Mikko Ilosen osakeyhtiön mukaisella tulo- ja kulurakenteella osakeyhtiömuodossa toimittaessa urheilutoimintaan kohdistuva verorasitus näyttäisi olevan pienempi ja urheilijalle jäävän enemmän varoja säästöön itselle ja yhtiöön kuin muissa toimintamalleissa.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön aihe, Suomessa yleisesti verivelvollisen yksilöurheilijan tuloverotus, osoittautui ennako-odotusten mukaisesti mielenkiintoiseksi, ajankohtaiseksi ja hyödylliseksi mutta myös haastavaksi tutkimuskohteeksi. Vuoden 1995 jälkeisen lainsäädännön kannalta urheilijan ja yksilöurheilijan verotusta ei ole kokonaisuutena kartoitettu laajasti. Urheilutulon käsitteen lisääminen tuloverolakiin jo aiemmin verolainsäädännössä esiintyneen urheilijan palkkion käsitteen rinnalle näyttäisi sekavoittaneen entisestään jo aiemmin ongelmallista urheilijan saaman tulon luonteen arviointia. Urheilemisesta saatujen tulojen rahastointikelpoisuuden arviointiin urheilutulon käsite on kuitenkin luonut selkeät pelisäännöt. Myös urheilijan tulon hankkimiskulujen vähennyskelpoisuuden osalta nykyinen tilanne on jokseenkin epäselvä. Hallituksen esitys vuodelta 1998 asettaa kulujen vähennyskelpoisuuden ehdoksi sen, että urheilemisesta on maksettu. Muissa lähteissä vähennyskelpoisuuden ehdoksi on liitetty urheilemisen päätoimisuutta ja siihen arveltu olevan vaikutusta urheilijan menestyksellä, lajin asemalla, urheilijan ansiotulojen määrällä ja lähteillä sekä ajankäytöllä. Ainakin huippu- ja ammattilaisurheilijoiden kuluja on voitu varmasti pitää vähennyskelpoisina, sillä heidän urheilijastatuksestaan ei liene verotuksessakaan ollut epäselvyyttä. Sekä tulojen luonteen että menojen vähennyskelpoisuuden arviointi liittyvät olennaisesti urheilijan verotukselliseen määritelmään. Hallituksen esityksen linjauksen noudattaminen yhdessä henkilön harjoittaman toiminnan urheilemisena pidettävyyden arvioinnin ja tämän toiminnan harjoittamisen tulonhankkimismielen arvioinnin kanssa selkeyttäisi mielestäni tulojen ja menojen luonteiden arviointikriteereitä. Toiminnan urheiluna pidettävyydestä olisi jo tällä hetkellä olemassa varsin yksiselitteiset kriteerit, jotka on myös esitetty tässä työssä kappaleessa 2.4. Riittävän tulonhankkimismielen voisi mielestäni rinnastaa ammattitoiminnan tunnusmerkkien täyttymiseen, sillä tulonhankkimismielessä harjoitettu urheilutoiminta vastaa tosiasiallisesti vähintään ammattitoimintaa, vaikkei siihen verotuksellisesti rinnastukaan.

Urheilemisesta saatujen tulojen ja urheilijan verotuksellisen määrittämisen ongelmallisuus saa miettimään, missä määrin urheilutoiminnan eriyttäminen verotuksessa muusta elinkeinotoiminnasta on yleensä järkevää. Reaalimaailmassa nykyisen, kaupallistuneen urheilun ja elinkeinotoiminnan välillä tällaista eroa ei ole tosiasiallisten seikkojen valossa tehtävissä. Veronsaajien kannalta tarkasteltuna nykyinen verotuskäytäntö on jossain määrin ymmärrettävä. Tosiasiallisten seikkojen valossa yksilöurheilijoiden nykyinen verotuskäytäntö saattaa jo sotia Suomen perustuslain (731/1999) 18 §:ssä säädettyä elinkeinovapautta vastaan. Aiemmasta käytännöstä poiketen,

joukkueurheilijoiden tulkitaan nykyisin olevan työsuhteessa edustamaansa seuraan työsuhteen tunnusmerkkien täytyessä. Mielestäni aika voisi olla kypsä myös yksilöurheilijoiden pitämiselle yrittäjinä elinkeinotoiminnan tunnusmerkkien täytyessä.

Opinnäytetyön suorittaminen eteni pääosin tutkimussuunnitelmassa ennakoitulla tavalla. Pientä viivästyistä aiheuttivat muutamat ennakoitua laajempaa ja pitkällisempää perehtymistä vaatineet osa-alueet. Työn tulokset vastasivat tutkimussuunnitelman tehtävän asettelua. Ainoastaan muiden yritysmuotojen kuin osakeyhtiön ja urheilijan oheisliiketoiminnan käsittely jouduttiin rajaamaan pois resurssisyistä. Mahdollista rajausta tosin ennakoitiin jo opinnäytetyön ohjaajan ja vertaisarvioijan kanssa käydyssä aloituskeskustelussa. Tutkimuksessa käytettyä lähdeaineistoa voidaan mielestäni pitää luotettavana. Tarkan viitteistyksen ansiosta esitetyt tiedot, väitteet ja päätelmien perusteet ovat lukijan tarkastettavissa. Kun käsiteltävään asiaan on liittynyt epävarmuutta, se on aina pyritty ilmaisemaan käsittelyn yhteydessä. Myös kirjoittajan oma tulkinta on pyritty erottamaan mahdollisimman tarkasti lähteistetystä aineistosta.

Jatkotutkimuksissa olisi hyödyllistä selvittää seuraamuksia veronsaajien kannalta siinä tapauksessa, että urheilutoiminta rinnastettaisiin verotuksessa elinkeinotoimintaan eli yrittäjänä toimiminen urheilemisen perusteella sallittaisiin urheilijoille laajasti. Lyhyellä aikavälillä tarkasteltuna rinnastus johtaisi oletettavasti verotulojen vähenemiseen, mutta pitkällä aika välillä verotulojen määrän kehitys voisi olla vastakkainen, kun urheilijan verotuloja tuottava toiminta jatkuisi myös varsinaisen huippu-urheilu-uran päätyttyä muilta osin. Toinen hyödyllinen jatkotutkimuksen aihe voisi olla selvittää urheilutoiminnan elinkeinotoimintaan rinnastamisen vaikutuksia runsastuloisten suomalaisten urheilijoiden maastamuuttohalukkuuteen. Tutkimuksen voisi toteuttaa urheilijoin kohdistettavalla kvalitatiivisella haastattelututkimuksella.

LÄHTEET

Ennakkoperintäasetus 20.12.1996/1124.

Ennakkoperintälaki 20.12.1996/1118.

Ennakkoperintälaki 418/1959.

Eskelinen, A. 1995. Urheilu ja verot. Helsinki: Suomen Urheiluliiton Julkaisut.

Hallituksen esitys Eduskunnalle ennakkoperintälaiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. HE 202/1996. Viitattu 17.5.2015, <http://www.finlex.fi>.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi tuloverolain ja varallisuusverolain 10 §:n muuttamisesta. HE 278/1998. Viitattu 17.5.2015, <http://www.finlex.fi>.

Jalkapallon Pelaajayhdistys 2015. Rahaston säännöt. Viitattu 17.5.2015.
<http://www.jpy.fi/en/rahaston-s%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6t>.

KHO 19.8.2003 T 1827, Finlex.

KHO 2003:50.

KHO 2010:103.

Knutinen, R. 2012. Verosuunnittelua vai veron kiertämistä. Helsinki: Sanoma Pro.

Kulovaara, V. 2011. Milloin yritystoiminta on liiketoimintaa? TVL:n ja EVL:n soveltaminen, rajanvetotilanteet ja lainsäädännön kehittämien PK-yhtiöiden näkökulmasta. Turun yliopisto. Oikeustieteellinen tiedekunta. Licensiaatintyö.

KVL 028/2010.

Laki elinkeinotulon tulon verottamisesta 24.6.1968/360.

Laki evankelis-luterilaisten seurakuntien jäsenten velvollisuudesta suorittaa veroa seurakunnalle 21.12.2012/1013.

Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta 18.12.1995/1552.

Laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta 24.4.2009/276.

Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558.

Laki yleisradioverosta 484/2012.

Liikuntalaki 18.12.1998/1054.

Myrsky, M. 2012. Milloin verotuksessa on kysymys elinkeinotoiminnasta? Defensor Legis 2/2012, 209–223.

Niskakangas, H. 2015. Henkilöverotus. Talentum.

OECD 2014. Malliverosopimus. Viitattu 17.5.2015, <http://www.oecd.org/ctp/treaties/2014-model-tax-convention-articles.pdf>.

OKM 2015. Liikuntajärjestöjen toiminta-avustukset 2015. Viitattu 17.5.2015, http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/liikuntajaerjestoet/myoennetyt/liitteet/liikuntajarjestot_2015.pdf.

OKM. 2014. Ohjeet urheilijoille tarkoitettujen verottomien valtion valmennus- ja harjoitteluapurahojen hakemisesta ja myöntämisestä vuodeksi 2015. Viitattu 17.5.2015, http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Liikunta/liikuntapolitiikka/avustukset/avustukset_liitteet/ohje.pdf.

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.

Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378.

Rosbäck, G. 2010. Miten urheilijaa verotetaan? Taloustaito 2/2010, 22–25.

Saastamoinen, J. Iloisempi veronmaksaja. Kauppalehti optio 1.4.2010, 53–57.

Sairausvakuutuslain 21.12.2004/1224.

SEUL 2014. Liitto Valo ry:n kumppanuusjäseneksi!. Viitattu 17.5.2015, <http://www.seul.fi/liitto-valo-ryn-kumppanuusjaseneksi/>.

SOK 2015. Huippu-urheilun arjen ja urheilijan tulevaisuuden vakuuttamista. Viitattu 17.5.2015, <http://www.huippu-urheilija.fi/urataidot/vakuutukset/>.

Sopimus Pohjoismaiden välillä tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi. SopS 26/1997.

Sopimus Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välillä tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi. SopS 2/1991.

Sport.fi 2015a. Lajiliitot. Viitattu 17.5.2015, <http://www.sport.fi/etusivu/lajiliitot>.

Sport.fi 2015b. Jäsenjärjestöt. Viitattu 17.5.2015, <http://www.sport.fi/olympiakomitea/keita-olemme/jasenjarjestot>.

Sport.fi 2015c. Mitä teemme. Viitattu 17.5.2015, <http://www.sport.fi/olympiakomitea/mita-teemme>.

SUL 2015. Yleisurheilun Tuki -säätiö. Viitattu 17.5.2015, <http://dev.sul.fi/sivut/yleisurheilun-tuki-saatio>.

Suomen Hiihtoliitto 2015. Säätiön säännöt. Viitattu 17.5.2015, <http://www.hiitoliitto.fi/saatiot-ja-rahastot/saannot/saation-saannot/>

Suomen Jääkiekkoilijat 2015. Säätiö. Viitattu 17.5.2015, <https://www.sjry.fi/saatio/saatio-ja-rahastot/>

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Tapaturmavakuutuslaki 20.8.1948/608.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Työsopimuslaki 26.1.2001/55.

Työntekijän eläkelaki 19.5.2006/395.

Valo 2014. Päätä oikein. Viitattu 17.5.2015,
<http://www.sport.fi/system/resources/W1siZiZlsljwMTQvMDQvMDMvMDIifMjNfMjJfNzY1X1BfdF9vaWtlaW5fb3Bhcy5wZGYiXV0/P%C3%A4%C3%A4t%C3%A4%20oikein%20-opas.pdf>.

Verohallinto 2010. Muutoksia työnantajan sosiaaliturvamaksuun 2011. Viitattu 17.5.2015,
http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoerotus/Tyonantajat_ja_tyontekijat/Muutoksia_tyonantajan_sosiaaliturvamaksu%2812351%29.

Verohallinto 2011. Matkakustannukset verotuksessa – ohje palkansaajalle. Viitattu 17.5.2015,
https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Matkakulut/Matkakustannukset_verotuksessa__ohje_pal%2812418%29.

Verohallinto 2012. Urheilijan palkkiot. Viitattu 17.5.2015, http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Ansiotulot/Urheilijan_palkkiot%2825375%29.

Verohallinto 2013. Sairausvakuutusmaksu. Viitattu 25.5.2015, http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Maksut_ja_palautukset/Sairausvakuutusmaksu%2825760%29.

Verohallinto 2014a. Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus. Viitattu 17.5.2015, http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Verovelvollisuus/Yleinen_ja_rajoitettu_verovelvollisuus%2825545%29.

Verohallinto 2014b. Palkka ja työkorvaus verotuksessa. Viitattu 17.5.2015, http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Kansainvaliset_tilanteet/Palkka_ja_tyokorvaus_verotuksessa%2834425%29.

Verohallinto 2014c. Luontoisedut verotuksessa. Viitattu 17.5.2015, https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Ennakkoperinta/Tyonantajat/Luontoisedut/Luontoisedut_verotuksessa%2835663%29.

Verohallinto 2014d. Verohallinnon päätös vuodelta 2015 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista. Viitattu 17.5.2015, https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Ennakkoperinta/Tyonantajat/Luontoisedut/Verohallinnon_paatos_vuodelta_2015_toimi%2835081%29.

Verohallinto 2014e. Apurahojen stipendien ja muiden tunnuspalkintojen ja muiden palkintojen verotus. Viitattu 17.5.2015, http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Apurahojen_stipendien_tunnustuspalkintoj%2834557%29.

Verohallinto 2014f. Veron kiertämissäännöksen soveltaminen. Viitattu 17.5.2015, https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Veron_kiertamissaannoksen_soveltaminen%2834717%29.

Verohallinto 2014g. Luettelo kuntien ja seurakuntien tuloveroprosenteista vuonna 2015. Viitattu 25.5.2015, http://www.vero.fi/download/Luettelo_kuntien_ja_seurakuntien_tuloveroprosenteista_vuonna_2015/%7BD025FBD0-9F8D-49B1-9D72-966B32216854%7D/10111.

Verohallinto 2014h. Työnantajan ja työntekijän eläke- ja vakuutusmaksuprosentit 2015. Viitattu 25.5.2015, <https://www.vero.fi/fi->

FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tiedotteet/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Tyonantajan_ja_tyontekijan_elake_ja_vaku%2835345%29.

Verohallinto 2015a. Viitattu 17.5.2015, Voimassa olevat verosopimukset 1.1.2015.

<http://www.vero.fi/fi->

FI/Syventavat_veroohjeet/Kansainvaliset_tilanteet/Voimassa_olevat_verosopimukset_112015%2812108%29.

Verohallinto 2015b. Viitattu 17.5.2015, Kaksinkertaisen verotuksen poistaminen henkilöasiakkaan ulkomaantulosta. <http://www.vero.fi/fi->

FI/Henkilöasiakkaat/Suomesta_ulkomaille/Kaksinkertaisen_verotuksen_poistaminen_h%2811927%29.

Verohallinto 2015c. Valtion tuloveroasteikko 2015. Viitattu 25.5.2015, <https://www.vero.fi/fi->

FI/Syventavat_veroohjeet/Henkilöasiakkaan_tuloverotus/Valtion_tuloveroasteikko_2015%2835390%29.

Verohallinto, 2015. Kansainvälisen verotuksen käsikirja 2015. Verohallinnon julkaisu 284.15.

Villa, S. 2013. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. Helsinki: Talentum.

Yrittäjän eläkelaki 22.12.2006/1272.